

**STRATEGIA ROZWOJU
POWIATU WOŁOWSKIEGO
DO 2020 ROKU**

Wołów, 2006

Spis treści

WSTĘP.....	3
I AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA POWIATU WOŁOWSKIEGO (DIAGNOZA).....	5
I.1 Syntetyczna charakterystyka powiatu.....	5
I.1.1 Sfera przestrzenna.....	7
I.1.2 Sfera gospodarcza.....	21
I.1.3 Sfera społeczna.....	33
I.1.4 Sfera bezpieczeństwa i administracji.....	47
I.2 Powiat Wołowski na tle Dolnego Śląska	59
I.3 Analiza SWOT	64
I.3.1 Identyfikacja „słabych” i „mocnych” stron powiatu.....	64
I.3.1 Identyfikacja szans i zagrożeń rozwoju powiatu.....	68
II WIZJA ROZWOJU POWIATU WOŁOWSKIEGO	70
II.1. Cele strategiczne, priorytety, działania	71
II.1.1 sfera przestrzenna	73
II.1.2 sfera gospodarcza.....	75
II.1.3 sfera społeczna.....	77
II.1.4 sfera bezpieczeństwa i administracji.....	80
IV WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ STRATEGII – SYSTEM WDRAŻANIA, MONITORINGU I EWALUACJI STRATEGII.....	82
V MOŻLIWOŚCI I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁAŃ UJĘTYCH W STRATEGII	85

Wstęp

Strategia Rozwoju Powiatu jest najważniejszym dokumentem przygotowywanym przez samorząd powiatu, określającym cele i priorytety polityki rozwoju, prowadzonej na terenie powiatu. Podstawę prawną dla opracowania niniejszej Strategii stanowi Ustawa o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 r. (Dz.U. nr 142 z 2001 r. poz. 1592 z późniejszymi zmianami) oraz uchwała Rady Powiatu Wołowskiego nr XXXVII/257/06 z dnia 21 lutego 2006 r. w sprawie przyjęcia trybu i harmonogramu prac nad opracowaniem Strategii Rozwoju Powiatu Wołowskiego do r. 2020.

Wstępna analiza obecnej Strategii Rozwoju Powiatu Wołowskiego wskazała na konieczność jej aktualizacji i zharmonizowania z innymi dokumentami planistycznymi, opracowanymi na różnych szczeblach, tj. wspólnotowym, krajowym (projekt Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015, Narodowa Strategia Spójności 2007-2013 i wynikające z niej programy operacyjne), wojewódzkim (Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 r.) i regionalnym (Zintegrowana Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich dla Doliny Środkowej Odry). Strategia Rozwoju Powiatu Wołowskiego jest również spójna ze strategiami rozwoju gmin powiatu oraz wcześniej opracowanymi na szczeblu powiatowym dokumentami: Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Wołowskiego, oraz Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych. Niniejsza strategia stanowić też będzie podstawę Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Powiatu Wołowskiego na kolejne lata.

Strategia jest deklaracją przyszłego stanu powiatu, do którego będą dążyli zarówno jego mieszkańcy jak i władze samorządowe w ciągu najbliższych kilkunastu lat. Istota długookresowej strategii polega na zdefiniowaniu problemów i wyborze priorytetowych celów. Należy podkreślić, że ich zakres jest szeroki i nie dotyczy jedynie kompetencji powiatu, ale odnosi się również do innych partnerów, takich jak gminy, organizacje pozarządowe, instytucje. Na sukces we wdrażaniu strategii będą miały wpływ również działania administracji wyższego szczebla, tj. wojewódzkiej i rządowej, jako że na realizację strategii składają się zróżnicowane działania, niejednokrotnie wykraczające poza możliwości bezpośredniego oddziaływania powiatu. Realizacja celów, uwzględniająca określone ramy, obiektywne warunki i wypracowane już możliwości, zakłada wykorzystanie istniejącego potencjału wewnętrznego i zewnętrznego. Takie szerokie spojrzenie daje możliwość rozwiązania najważniejszych problemów Powiatu Wołowskiego poprzez realizację zadań publicznych o charakterze ponadgminnym w zakresie:

- 1) edukacji publicznej,
- 2) promocji i ochrony zdrowia,
- 3) pomocy społecznej,
- 4) polityki prorodzinnej,
- 5) wspierania osób niepełnosprawnych,
- 6) transportu zbiorowego i dróg publicznych,
- 7) kultury i ochrony dóbr kultury,
- 8) kultury fizycznej i turystyki,
- 9) geodezji, kartografii i katastru,
- 10) gospodarki nieruchomościami,
- 11) administracji architektoniczno-budowlanej,
- 12) gospodarki wodnej,
- 13) ochrony środowiska i przyrody,
- 14) rolnictwa, leśnictwa,
- 15) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli,
- 16) ochrony przeciwpowodziowej, przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska,

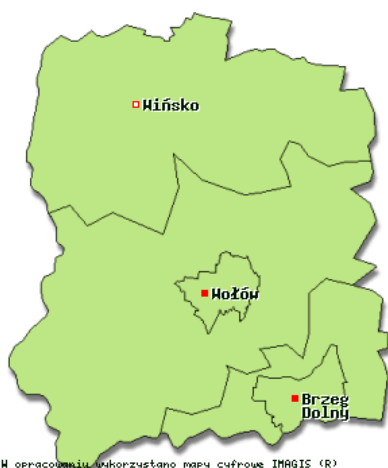
- 17) przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy,
- 18) ochrony praw konsumenta,
- 19) utrzymania powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- 20) obronności,
- 21) promocji powiatu,
- 22) współpracy z organizacjami pozarządowymi.

W opracowywaniu strategii przyjęto metodę podziału zadań na cztery sfery – przestrzenną, gospodarczą, społeczną oraz bezpieczeństwa i administracji. Dokument podzielony jest na dwie zasadnicze części – diagnozę (charakterystyka powiatu, porównanie powiatu ze średnią wojewódzką, analiza SWOT) i część planistyczną (cele, priorytety, działania). Diagnoza strategii oparta jest na danych pochodzących z:

- baz Głównego Urzędu Statystycznego
- baz Urzędu Statystycznego we Wrocławiu
- Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań i Powszechnego Spisu Rolnego 2002
- Starostwa Powiatowego, powiatowych jednostek organizacyjnych oraz służb i inspekcji

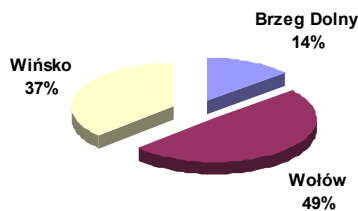
Jeśli nie wskazano inaczej, wykresy i zestawienia tabelaryczne sporządzono na podstawie danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego.

Strategia, jako dokument długookresowy, w trakcie realizacji może podlegać modyfikacji i uzupełnieniu. Strategia Rozwoju Powiatu Wołowskiego tworzona była przy udziale grup roboczych składających się z władz powiatu, przedstawicieli powiatowych jednostek organizacyjnych oraz partnerów społecznych.

Źródło: Związek Powiatów Polskich, www.zpp.pl

Obszar Powiatu w podziale na gminy

Źródło: opracowanie własne

Wszystkie gminy mają status gmin „nadodrzańskich” i charakteryzują się wysokimi walorami turystycznymi i przyrodniczymi.

W gminach Wołów i Mińsko znajduje się Park Krajobrazowy „Dolina Jezierzycy” o pow. blisko 8 tys.ha. Na terenie obu gmin leżą obszary oficjalnie zgłoszone przez rząd polski do europejskiej sieci ochrony przyrody NATURA 2000: *Dolina Łachy* (910,7ha – gm. Mińsko) oraz *Dębnińskie Mokradła* (4758,1ha – gm. Wołów i Mińsko- niewielka część). Na tzw. Shadow List (alternatywnej liście obszarów jakie winny wejść do sieci NATURA 2000, przygotowanej przez organizacje pozarządowe) znajduje się także obszar *Łęgi Odrzańskie*, rozciągający się w pobliżu Odry od Brzegu Dolnego aż do Głogowa (16 700,4ha, na terenie powiatu ok. 3000ha). Jeśli i ten obszar znajdzie się w sieci Natura 2000, to obszary te zajmą powierzchnię ponad 8600ha, co będzie stanowić ok. 12% powierzchni powiatu (obecnie 8%). Powiat wyróżnia się także wysokim wskaźnikiem lesistości – ok. 35% i pod tym względem znajduje się na 10 miejscu w województwie.

Na terenie powiatu znajduje się ponad 150 obiektów wpisanych do rejestru zabytków (w tym najcenniejszy, zwany *perłą Szlaku Cysterskiego* Poczysterski Zespół Pałacowo-Klasztorny w Lubiążu – zabytek klasy 0) oraz ponad 2 tys. obiektów objętych ochroną konserwatorską. Powiat Wołowski (szczególnie gminy Wołów i Mińsko) jest także wyjątkowo nasycony zabytkami archeologicznymi – ponad 2 tys. udokumentowanych stanowisk archeologicznych, z których najcenniejsze to pozostałości po dymarkach w miejscowości Tarchalice. Te kulturowo-historyczne walory, bogactwo przyrodnicze, Odra, ponadregionalne szlaki turystyczne przecinające powiat, liczne szlaki rowerowe (ok. 200km) i piesze, a także bliskość Wrocławia tworzą niewykorzystany do końca potencjał turystyczny powiatu.

I.1.1 Sfera przestrzenna

Warunki środowiskowe

Powiat Wołowski to geograficznie łagodnie pofałdowana równina, od południa i zachodu przylega do rzeki Odry, od północnego wschodu graniczy z pasmem Gór Kocich (Wzgórza Trzebnickie). Jako osobne jednostki fizjograficzne wyróżnić należy: dolinę rzeki Odry, Wysoczyznę Rościszawicką (rozciąga się na przedpolu Wzgórz Trzebnickich, w południowej części powiatu, sięgając do Lubiąża i wznosi się od 130 do 180 m n.p.m.), równiny erozyjne i powierzchnie stokowe.

Obszar powiatu znajduje się w jednej z najcieplejszych dzielnic klimatycznych kraju – Dzielnicy Wrocławskiej charakteryzującej się ciepłym latem i łagodną zimą. Okres wegetacyjny jest długi i trwa średnio ponad 220 dni. Średnia temperatura roczna przekracza 8° C. Suma opadów rocznych wynosi około 600mm, a w okresie wegetacyjnym około 350mm. Ilość ta jest na tym terenie na ogół wystarczająca dla uprawy roślin, ale zbyt mała dla roślin na glebach lekkich.

Głównym elementem hydrografii obszaru powiatu jest rzeka Odra (przez powiat przepływa na odcinku 64, 725km), wzdłuż której położone są starorzecza oraz liczne stawy.

Odra i jej dolina dzielą się na dwa odcinki: równoleżnikowy wzdłuż południowej granicy powiatu oraz południkowy - na północ od Lubiąża. Szerokie dno doliny Odry stanowią dwa tarasy zalewowe. W zlewni Odry znajduje się w całości gmina Brzeg Dolny, południowa część gminy Wołów oraz większa część gminy Wińsko.

Największym prawobrzeżnym dopływem Odry na terenie dolnobrzezkiej gminy jest Jodłówka. Przez teren gminy Wołów płyną również prawobrzeżne dopływy Odry, rzeki Juszka i Jezierzycy, które tworzą zlewnie dla środkowej i północnej części gminy. Niewielki fragment gminy Wińsko leżący w jej północno-wschodniej części leży w zlewni rzeki Baryczy. Największym dopływem Odry na terenie gminy jest Jezierzycy.

Grunty leśne zajmują 23256,5ha (w tym lasy: 22 698,8ha), co stanowi 34,5% powierzchni powiatu. Pod względem lesistości powiat wołowski sytuuje się więc powyżej średniej dla kraju (29%) i województwa (30%) i korzystniej niż większość sąsiednich powiatów. Spośród gmin tworzących powiat, największy udział lasów w powierzchni ogółem ma gmina Wołów.

Na terenie powiatu występują głównie lasy sosnowe z domieszką dębów, brzoź i świerków. Sporą powierzchnię porastają również olsy. Pozostałe gatunki, jak buk, jesion, wiąz, lipa, grab, jodła i modrzew zajmują niewielkie powierzchnie, podnoszą natomiast stan zdrowotny lasów, zwiększają walory estetyczne leśnego krajobrazu oraz wzbogacają biocenozę.

Lasy znajdujące się na terenie Powiatu Wołowskiego stanowią przede wszystkim własność Skarbu Państwa. Powierzchnia gruntów leśnych prywatnych to około 1,6 % ogólnej powierzchni lasów powiatu. Lasy w powiecie, zarówno państwowe jak i niepaństwowe znajdują się na terenie działania trzech Nadleśnictw: Wołów, Oborniki Śląskie oraz Góra Śląska.

Bogactwo florystyczne i faunistyczne, duży stopień naturalności i znaczne zróżnicowanie siedlisk w połączeniu z obfitującą w rzeki i stawy rybne siecią hydrologiczną sprawia, że lasy Powiatu Wołowskiego należą do najcenniejszych obiektów przyrodniczych regionu.

Na terenie Powiatu Wołowskiego występuje bardzo bogata flora i fauna, co jest związane między innymi z istnieniem w zachodniej części powiatu ogromnego korytarza ekologicznego wzdłuż doliny rzeki Odry. Szczególnie cenne okazy różnorodnej przyrody, krajobrazu oraz zachowane ślady dawnej kultury zadecydowały o stworzeniu na terenie gmin Wołów i Wińsko Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”, którego całkowita powierzchnia wynosi 7953ha.

Owa różnorodność środowiska, od suchych piaszczysk i borów sosnowych aż do podmokłych olsów, bagien i stawów umożliwia rozwój bogatej flory i fauny. Rośnie tu 37 gatunków

chronionych roślin (aż 8 gatunków znalazło się na Czerwonej liście roślin naczyniowych zagrożonych w Polsce.), żyje 38 gatunków ssaków m.in. borsuki i bobry, występują 23 gatunki ryb, 16 gatunków płazów i gadów oraz około 190 gatunków ptaków, w tym około 135 lęgowych. Najrzadszymi ptakami lęgowymi Parku są dwa gatunki zagrożone wymarciem w Europie - derkacz *Crex crex* oraz podgorzałka *Aythya nyroca*. Dolinę Jezierzycy zamieszkuje również 5 gatunków ptaków wpisanych do Polskiej Czerwonej Księgi zwierząt. Są to: bąk *Botaurus stellaris*, kania rdzawa *Milvus milvus*, kropiatka *Porzana porzana*, kormoran czarny *Phalacrocorax carbo*, orzeł bielik *Haliaetus albicilla* oraz błotniak łąkowy *Circus pygargus*. Na terenie Parku Krajobrazowego znajduje się ścisły rezerwat przyrody *Uroczysko Wrzosa*, położony między rzekami Juszką i Niecieczą. W skład rezerwatu wchodzi lasy i łąki śródleśne na powierzchni 576,03ha. Kompleks wyróżnia się nie tylko dużym stopniem naturalności występujących tu fitocenoz olsu porzeczkowego i pozostającego z nim w układzie przestrzennym wielko-powierzchniowego łągu jesionowo-olszowego, ale także skupieniem rzadkich i chronionych gatunków roślin oraz wielu rzadkich i cennych gatunków ptaków. Zachowane w stanie naturalnym tutejsze olsy należą do najpiękniejszych na Dolnym Śląsku. Również nieopodal Lubiąża znajduje się niewielki rezerwat przyrody *Odrzyska*, na terenie którego znaleźć można paproć wodną – salwinię i kotewkę orzech wodny. Na północny wschód od wsi Jodłowice na granicy z gminą Oborniki Śląskie znajduje się, utworzony w celu ochrony jodłowego boru mieszanego o charakterze puszczańskim, rezerwat *Jodłowice*, zajmujący obszar 9,36ha i stanowi fragment lasu typowego dla Wzgórz Trzebnickich. Najwyższe drzewa sięgają tu 45m, a obwody przekraczają 300cm.

Parki krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu

Lp.	Rodzaj obszaru chronionego	Nazwa	gmina	powierzchnia w ha
1.	Park Krajobrazowy	Dolina Jezierzycy	Wołów, Wińsko	7953
2.	Użytek ekologiczny	Dolina Juszeki	Wołów	145,5
3.	Użytek ekologiczny	Kordon	Wińsko	0,64
4.	Rezerwat przyrody	Uroczysko Wrzosa	Wołów	576,03 ha otulina - 419,22
5.	Rezerwat przyrody	Odrzysko	Wołów	5,15
6.	Rezerwat przyrody	Jodłowice	Brzeg Dolny/ Oborniki Śląskie	9,36

Źródło: Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wołowskiego, 2004r

Na terenie powiatu znajdują się także obszary zgłoszone do objęcia ochroną w ramach europejskiej sieci NATURA 2000 (jako specjalny obszar ochrony), są to Dębniańskie Mokradła (Gm. Wołów i niewielki obszar na terenie Gm. Wińsko, pow. 4758,1ha) oraz Dolina Łachy (gm. Wińsko, 985ha). Największą wartością pierwszego obszaru, częściowo chronionego w ramach rezerwatu *Uroczysko Wrzosa*, jest kompleks lasów łąkowych i olsów pomiędzy miejscowościami Wodnica i Wrzosa. Występują tu liczne stanowiska rzadkich ptaków (żuraw, bocian czarny, dzięcioł średni) i roślin (największa na Dolnym Śląsku populacja długosza królewskiego i jedno z dwóch znanych na Dolnym Śląsku stanowisk podejrzona marunowego). Występuje tu także zagrożony wyginięciem motyl modraszka *nausitous*. Obszar ważny dla zachowania bioróżnorodności związanej z mozaiką siedlisk leśnych i łąkowych; w sumie stwierdzono tu występowanie 7 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej i 10 gatunków z załącznika II tejże Dyrektywy.

Dolina Łachy jest natomiast ważnym korytarzem ekologicznym łączącym zlewnie Odry i Jezierzycy z doliną Baryczy. Ponad połowa obszaru to nizinne łąki i pastwiska. Pozostałą część obszaru zajmują lasy, wśród nich wiele fragmentów o charakterze naturalnym oraz ponad 150 starych dębów o wymiarach pomnikowych. Dolina ta to cenna mozaika dobrze zachowanych lasów liściastych i ekstensywnie użytkowanych łąk. Stwierdzono tu 8 rodzajów

siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Obszary podmokłe stanowią cenne siedliska dla płazów. Łącznie występuje tu 9 gatunków z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Równie cenna jest fauna bezkręgowców (m.in. znacząca populacja kozioroga dębosza *Cerambyx cerdo*, a także gatunki związane z murawami kserotermicznymi).

Z uwagi na bogactwo przyrodnicze doliny Odry pomiędzy Brzegiem Dolnym a Głogowem i spełnianie przez nie kryteriów obszarów Natura 2000 organizacje pozarządowe zgłosiły także do sieci obszar *Łęgi Odrzańskie* (znajduje się on na tzw. Shadow List). Obszar ten o pow. ok. 16 700ha to doskonale zachowane wyjątkowe ekosystemy związane z obszarami zalewowymi, licznymi starorzeczami i lasami łęgowymi i tworzące unikalny w skali Europy krajobraz. Jest to ostoja ptaków o randze europejskiej, węzłowy obszar sieci EKONET. Występuje tu co najmniej 14 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 2 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK), a gnieździ się ok. 100 gatunków ptaków. Obszar odznacza się dużym bogactwem siedlisk rzadkich i zagrożonych, charakterystycznych dla dużej rzeki nizinnej (11 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym oba typy bardzo dobrze zachowanych lasów łęgowych, zajmujących tu znaczną powierzchnię). Cennym elementem przyrody obszaru są łąki z takimi interesującymi gatunkami jak goryczka wąskolistna *Gentiana pneumonanthe*, kosaciec syberyjski *Iris sibirica* czy czosnek kątowaty *Alium angulosum*. Na terenie ostoi stwierdzono obecność 13 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej; ważne jest przede wszystkim występowanie kielbka białopłetwego i bolenia oraz kilku rzadkich gatunków motyli. Na szczególną uwagę zasługuje cenne zimowisko nietoperzy w podziemiach dawnego klasztoru w Lubiążu. Jest to jedno z największych stanowisk mopka na terenie południowo-zachodniej Polski. Bardzo bogata jest flora ostoi z licznymi gatunkami prawnie chronionymi oraz gatunkami rzadkimi i zagrożonymi, tak w skali całej Polski, jak i lokalnie. Miedzy innymi liczne są storczykowate. W rezerwacie *Odrzysko* występuje obfita populacja salwini pływającej *Salvinia natans* i kotewki orzecha wodnego *Trapa natans*.

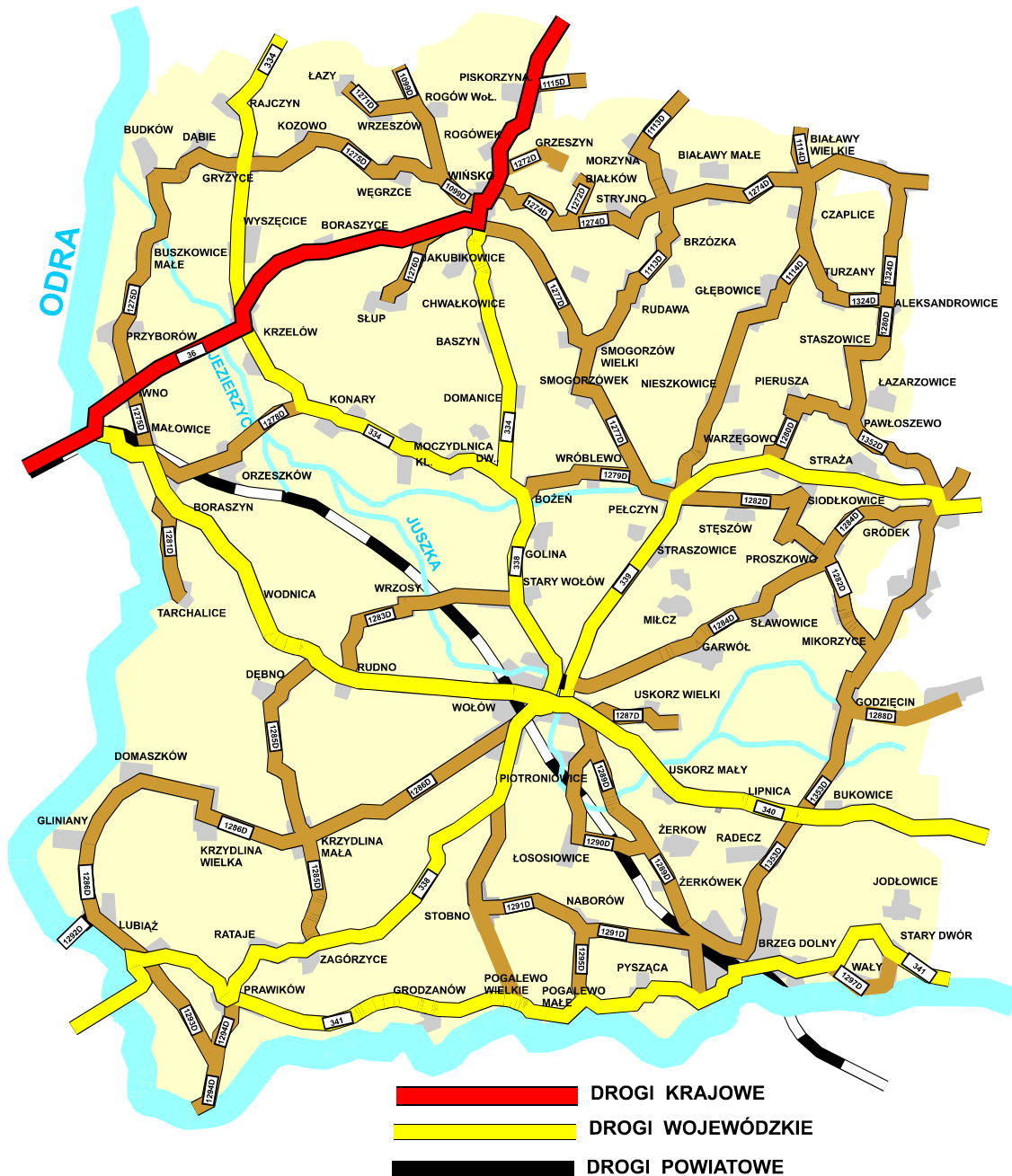
Europejskie znaczenie „Łęgów Odrzańskich” znalazło już wyraz w desygnowaniu tego obszaru do objęcia światową Konwencją Ramsarską w sprawie terenów podmokłych, zgłoszeniu do ochrony w ramach europejskiej sieci ostoi przyrody Natura 2000, a także uznaniu tego obszaru za międzynarodową ostoję ptaków w sieci International Birds Areas (IBA). Od dawna projektowany jest na tym terenie Odrzański Park Krajobrazowy, który jednak nie może doczekać się realizacji. W ocenie wielu specjalistów obszar powinien być chroniony w randze Parku Narodowego.

Infrastruktura komunikacyjna

Transport

Położony na prawym brzegu Odry i oddalony o ok. 40km od stolicy Dolnego Śląska – Wrocławia Powiat Wołowski jest w istocie oddzielony rzeką od pozostałej części województwa, co powoduje określone utrudnienia komunikacyjne z obszarami położonymi na zachód i południe. Główne trasy komunikacyjne o charakterze międzynarodowym i międzyregionalnym omijają obszar powiatu za wyjątkiem linii kolejowej: Szczecin - Świnoujście - Zielona Góra – Wrocław (Kraków). Dwie ważne w układzie krajowym drogi: nr 3 (E-65) – Lubin - Zielona Góra - Szczecin i nr 5 (E-261) – Wrocław – Poznań - Bydgoszcz przebiegają po zachodniej i wschodniej stronie powiatu w odległości kilkunastu kilometrów od jego granic. Gminę Wińsko przecina droga krajowa nr 36 Prochowice – Lubin -Ostrów Wlkp.

Mapa drogowa Powiatu Wołowskiego

Stosunkowo dobrze rozwinięta jest natomiast sieć dróg regionalnych i lokalnych obsługujących powiat i sąsiednie obszary. Ogółem długość dróg publicznych na terenie powiatu (bez dróg gminnych) wynosi ponad 370km, z tego drogi powiatowe to 229,651km, wojewódzkie: 120,4km (Nr 334, 338, 339, 340, 341) i krajowe: 20,080km (Nr 36). Drogi o nawierzchni twardej stanowią ponad 92% ogółu dróg publicznych (dla dróg powiatowych wskaźnik ten oscyluje koło 85%), a drogi o nawierzchni ulepszonej (przystosowanej do szybkiego ruchu samochodowego) 89%.

Dla potrzeb Programu Rozwoju Infrastruktury Transportowej i Komunikacji dla Województwa Dolnośląskiego 2006 przygotowano wielokryterialną analizę dróg wojewódzkich pod kątem potrzeb inwestycyjnych. Poniższa tabela przedstawia ocenę dróg wojewódzkich przebiegających przez Powiat Wołowski.

Analiza wielokryterialna dróg wojewódzkich pod kątem inwestycyjnym

l.p	Nr drogi	Długość (km)	Klasa techniczna	Przebieg	Stan techniczny	Natężenie ruchu	Nienormatywność drogi	Wypadkowość	Kryteria dodatkowe						Punkty ogółem
									Znaczenie dróg dla:		Znaczenie drogi dla obsługi komunikacyjnej:		Suma		
									rozwoju turystyki	rozwoju gospodarczego	SSE	aglomeracji Wrocławia	„małych punktów”	punktów	
1.	334	32,408	Z	Nieszczyce - Chobienia - Jemielno - Krzelów - Moczydlnica Dworska	5	1	3		-	-	-	-	0	0	9
2.	338	40,298	G	Wińsko - Wołów - Lubiąż - Kawice	2	2	3	1	2	2	-	2	6	2	10
3.	339	28,510	G	Żmigród - Strupina - Wołów	2	1	4		-	-	-	-	0	0	7
4.	340	81,214	G	Ścinawa - Wołów - Trzebnica - Oleśnica	3	3	2		3	2	2	3	10	4	12
5.	341	34,491	Z	Prawików - Brzeg Dolny - Pęgów	3	2	3		-	1	-	2	3	1	9

Źródło: Program Rozwoju Infrastruktury Transportowej i Komunikacji dla Województwa Dolnośląskiego 2006

Należy podkreślić, że nakłady inwestycyjne na drogi powiatowe w ostatnim okresie znacznie wzrosły. Jest to w dużej mierze wynikiem umiejętności pozyskiwania środków z Unii Europejskiej. W latach 2004-2006 zrealizowano 5 projektów z zakresu infrastruktury drogowej (w tym przebudowę drogi Wołów – Brzeg Dolny o dł. 7,4km), a wartość pozyskanych środków zarówno z funduszy przedakcesyjnych SAPARD jak i funduszy strukturalnych przekracza kwotę 6,4 mln zł.

Sieć komunikacyjną uzupełnia szlak wodny: rzeka Odra. W chwili obecnej jest ona jednak w bardzo ograniczonym zakresie wykorzystywana do transportu wodnego. W Brzegu Dolnym znajduje się przeprawa promowa, administrowana przez Zarząd Dróg Powiatowych w Wołowie. Funkcjonowanie przeprawy jest oczywiście uzależnione od stanu wody, a ten co najmniej miesiąc w roku jest zbyt niski do prowadzenia ruchu.

W aspekcie komunikacyjnym wyjątkowego znaczenia nabiera budowa mostu na rzece Odrze w m. Brzeg Dolny. Nie tylko usprawni on komunikację samego powiatu z południową i zachodnią częścią regionu oraz Wrocławiem, ale stanowiąc część Obwodnicy Aglomeracji Wrocławskiej, po połączeniu z obwodnicą autostradową Wrocławia, usprawni komunikację w skali całego regionu pomiędzy autostradą A4 a drogami krajowymi nr 5 i 8. Przewiduje się, że inwestycja ta, mająca szansę na współfinansowanie ze środków Unii Europejskiej, zostanie zrealizowana w latach 2007 – 2013. Równie ważna dla rozwiązań komunikacyjnych jest budowa nowego mostu w pobliskiej Ścinawie (Powiat Lubiński).

Jak już wspomniano, przez obszar powiatu na kierunku północny-zachód – południowy-wschód przebiega magistralna linia kolejowa nr 273: Szczecin - Zielona Góra - Głogów - Wołów-Brzeg Dolny-Wrocław o znaczeniu krajowym [od km 28,328 do km 56,695], obejmująca swym zasięgiem wszystkie gminy powiatu. Stacje i przystanki obsługujące obszar powiatu to: stacja Brzeg Dolny, przystanek Łosiosowice, stacja Wołów, Orzeszków, przystanek Małowice.

Linia 273 wyznaczona jest do prowadzenia pociągów z ładunkami niebezpiecznymi i toksycznymi.

Powiat wołowski posiada bezpośrednie połączenia z: Wrocławiem, Głogowem, Zieloną Górą a także poprzez 1 połączenie na dobę z Przemyślem, Katowicami, Krakowem.

W porównaniu z ubiegłymi latami komunikacja kolejowa odznacza się tendencją malejącą. Jest to związane z niezadowalającym stanem technicznym infrastruktury kolejowej. Występują ograniczenia prędkości przejazdu pociągów nawet do 30 km/h. Jest to zjawisko wysoko niepokojące gdyż linia 273 ze względu na połączenia przed wszystkim z Wrocławiem i Głogowem ma istotne znaczenie w zakresie obsługi komunikacji osobowej powiatu.

Komunikacja autobusowa na terenie Powiatu Wołowskiego na szczeblu lokalnym jak i regionalnym realizowana jest głównie przez przedsiębiorstwo PKS Wołów. Łączna długość sieci połączeń obsługiwanych przez firmę (razem z kursami do miejscowości położonych poza terenem województwa) to 1114km. Średnio w ciągu miesiąca w komunikacji regularnej PKS w Wołowie przewozi około 340 tysięcy osób. W okresie wakacyjnym przedsiębiorstwo oferuje połączenia: Wrocław Nadodrze - Kołobrzeg oraz Wrocław Nadodrze – Władysławowo. Kilka kursów w relacji Wrocław – Wołów- Wińsko obsługuje PKS Leszno.

Telekomunikacja

W zakresie telefonii stacjonarnej największym operatorem działającym na terenie powiatu jest Telekomunikacja Polska S.A. W 2001r. stację linii radiowej założyła w Brzegu Dolnym Telefonia Lokalna Dialog S.A., która oferuje jednak usługi wyłącznie dla grupy kapitałowej PCC ROKITA.

Niestety autorom niniejszego opracowania nie udało się pozyskać aktualnych informacji z TP S.A, należy jednak przyjąć, że powiat charakteryzuje się wysokim współczynnikiem telefonizacji (również na obszarach wiejskich), przekraczającym średnią wojewódzką.

We wszystkich gminach dostępne są usługi stałego dostępu do Internetu oferowanego przez TP S.A. W ostatnim czasie zauważa się także rozwój radiowego dostępu do internetu, oferowanego przez lokalne firmy i będącego tańszą alternatywą dla usług proponowanych przez TP S.A.

Teren Powiatu Wołowskiego objęty jest zasięgiem wszystkich dostępnych w Polsce operatorów sieci GSM - Polska Telefonia Cyfrowa, Centertel oraz Polkomtel, przy czym na terenie gminy Wińsko znajduje się tylko jeden przekaźnik telefonii komórkowej, co skutkuje problemami istnienia obszarów, na których nie występuje zasięg telefonii komórkowej.

Infrastruktura komunalna i techniczna

Kanalizacja i wodociągi

W ostatnich latach na znaczną skalę rozbudowano sieć wodociągową i obecnie zdecydowana większość miejscowości na obszarze powiatu jest zwodociągowana. Długość czynnej sieci rozdzielczej wg danych z 2005r. wynosi 298,1km (dla porównania, w 1998r. było to 283,7km). Zaopatrzenie w wodę poszczególnych miejscowości powiatu odbywa się generalnie poprzez systemy wodociągowe zaopatrywane z ujęć podziemnych w układzie wodociągów grupowych. Na obszarach wiejskich zaopatrzenie w wodę oparte jest również na lokalnych ujęciach (studnie kopane lub wiercone). Ponadto na terenie miast występują czynne ujęcia wody użytkowej dla potrzeb ogródków działkowych i cmentarzy.

Wszystkie miejscowości gminy Brzeg Dolny oraz Wińska są w pełni zwodociągowane. W gminie Brzeg Dolny woda dostarczana jest z ujęć znajdujących się na terenie gminy. Natomiast mieszkańcy kilku wsi w gminie Wińsko, położonych w jej północno-zachodniej części zaopatrywani są z wodociągu w Jemielnie, powiat górski. Na terenie gminy Wołów nie objęte zwodociągowaniem pozostają miejscowości Kretowice i Wróblewo. Wiele miejscowości na terenie gminy wołowskiej zaopatrywana jest z ujęć leżących poza nią: z wodociągu w Małowicach i Moczydlnicy Klasztornej (gmina Wińsko), z wodociągu PCC „Rokita” S.A. w Brzegu Dolnym oraz z wodociągu w Bychowie, gmina Prusice, Powiat Trzebnicki.

W 2005r. pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności wyniósł ogółem w powiecie 11550,3 dam³, z czego 60% na potrzeby przemysłu - przyczyną tak wysokiego procentu, przy średniej wojewódzkiej 28%, jest przemysł zlokalizowany na terenie gminy Brzeg Dolny, a w szczególności PCC ROKITA S.A.

W 2005r. aż 93% ludności powiatu korzystało z sieci wodociągowej.

Sukcesywnie rozbudowywana jest również sieć kanalizacyjna, która na terenie Powiatu Wołowskiego istnieje w stolicach wszystkich gmin oraz w większości miejscowości w gminie Brzeg Dolny. Na terenie gminy Wołów skanalizowane zostały wraz z włączeniem do miejskiej oczyszczalni w Wołowie 3 pobliskie wsie: Lipnica, Łososiowice i Piotronowice, a w ramach lokalnych sieci w kilku pojedynczych miejscowościach funkcjonują przydomowe oraz zakładowe oczyszczalnie ścieków. Pozostałe miejscowości nie posiadają systemowych urządzeń do odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków. W poszczególnych wsiach istnieją jedynie odcinki kanalizacji deszczowej, odprowadzającej wody opadowe do cieków powierzchniowych i rowów melioracyjnych. Najczęściej stosowanymi urządzeniami do usuwania ścieków bytowo- gospodarczych są suche ustępy, bezodpływowe osadniki gnilne opróżniane okresowo oraz osadniki wykonane jako doły chłonne. Często są również przypadki odprowadzania ścieków bytowo – gospodarczych bezpośrednio do kanalizacji deszczowej, rowów przydrożnych i melioracyjnych.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu wynosi 143,6km w podziale na gminy: Brzeg Dolny – 79,6km, Wołów – 44,2km i Wińsko – 19,8km (2005r.).

Na terenie gminy Wołów skanalizowane jest miasto - ścieki odprowadzane są do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni na terenie miasta, oddanej do eksploatacji w 1992r.

Kanalizacja sanitarna objęła już niemal wszystkie miejscowości gminy Brzeg Dolny; brakuje jej jedynie w Żerkówku, niewielkiej miejscowości w pobliżu Brzegu Dln. oraz Grodzanowie odległym dość znacznie od Brzegu. W kilku miejscowościach (5) nie wykonano jeszcze przykanalików. Z kanalizacji, już w chwili obecnej korzysta ponad 80 % mieszkańców co jest wynikiem wyjątkowym w skali nawet kraju w kategorii gmin miejsko-wiejskich. Ścieki te doprowadzone są do oczyszczalni przemysłowej PCC „Rokita” w Brzegu Dolnym, która posiada znaczne rezerwy w przepustowości i z powodzeniem może oczyszczać ścieki z obszaru gminy Brzeg Dolny.

Na terenie gminy Wińsko jedynie 10% ludności korzysta z sieci kanalizacyjnej. Oddana do użytku w 2000r. mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ściekowa w Wińsku przyjmuje ścieki z tej miejscowości. Niestety z braku rozwiniętej sieci kanalizacyjnej trafia do niej jedynie ok. 40 % powstających ścieków. Pozostała ilość ścieków z terenu gminy gromadzona jest w zbiornikach bezodpływowych, z których część wywożona jest na oczyszczalnię ścieków w Wińsku, pozostała zaś część odprowadzana jest do wód powierzchniowych lub do gruntu.

Oprócz 2 oczyszczalni komunalnych oraz oczyszczalni PCC Rokita na terenie powiatu funkcjonują mniejsza oczyszczalnia zakładowa w ICM w Wołowie, a także 10 przydomowych, mechaniczno – biologicznych oraz 7 przydomowych oczyszczalni ze złożem biologicznym.

I choć wskaźnik ścieków przemysłowych i komunalnych oczyszczanych w % ścieków wymagających oczyszczenia prezentuje się korzystnie, bo przekracza 89%, to należy podkreślić, że przy 55% ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej, jedynie ¼ ludności powiatu jest obsługiwana przez oczyszczalnię.

Wodociągi i kanalizacja w gminach Powiatu Wołowskiego w 2005r

cecha		Brzeg Dolny	w tym obszary wiejskie	Wińsko	Wołów	w tym obszary wiejskie
WODOCIĄGI	długość czynnej sieci rozdzielczej /km	64,9	34	60	173,2	127,7
	połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania /szt.	1365	704	1953	2922	1866
	woda dostarczona gospodarstwom domowym /dam3	524,3	79,9	196,1	645,2	232,7
	ludność korzystająca z sieci wodociągowej /os.	15824 (97%)	3102 (91%)	8023 (93%)	20558 (91%)	8538 (83%)
KANALIZACJA	długość czynnej sieci kanalizacyjnej /km	79,6	52,2	19,8	44,2	6,3
	połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania /szt.	1009	377	90	875	146
	ścieki odprowadzone /dam3	546	54,6	34	598,1	80
	ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej /os.	13146 (81%)	1036 (30%)	839 (10%)	12264 (54%)	1600 (15%)

Melioracje

Gęstość rowów i kanałów melioracyjnych w powiecie wynosi 1.275 km / km². Długość kanałów i rowów melioracyjnych na terenach rolniczych wynosi 860,8 km. Wg danych z 2002r. powierzchnia zmeliorowanych użytków rolnych wynosiła 10 177 ha z czego 54% to grunty orne, przy czym jedynie 40% gruntów ornycych to obszary zdrenowane.

Długość rowów i cieków naturalnych szczegółowych wynosi ponad 860 km, przy czym skuteczność działania licznych obiektów urządzeń melioracji szczegółowych z powodu niewłaściwie prowadzonej eksploatacji i nie wykonywaniu konserwacji i remontów jest mała. Od kilkunastu lat na większości obszarów zmeliorowanych brak jest jakichkolwiek prac konserwacyjnych, co powoduje ich dekapitalizację i brak poprawnego działania. Szacuje się, że odbudowy i modernizacji wymagają urządzenia na powierzchni:

- grunty orne - 2681 ha
- użytki zielone - 2165 ha

Realizacja inwestycyjnych przedsięwzięć melioracyjnych na terenie powiatu zakończyła się w 1992 r. Do tego czasu dokonano odbudowy 85,3km cieków podstawowych oraz wykonano urządzenia melioracyjne (drenowanie i odbudowa rowów) na powierzchni 5 713ha użytków rolnych. Od tego też roku na terenie powiatu nie działają także Spółki Wodne, które były odpowiedzialne za utrzymanie urządzeń melioracyjnych. Nie istnieje również jakakolwiek działalność w zakresie konserwacji urządzeń melioracyjnych na bazie tychże Spółek. Ostatnie większe działania w obrębie utrzymania melioracji szczegółowych miały miejsce w latach 1998 - 1999. Były to roboty prowadzone przez poszczególne gminy w związku z usuwaniem szkód po powodzi z 1997 roku.

Obowiązek konserwacji i utrzymania urządzeń melioracyjnych zgodnie z art. 77 ustawy z dnia 18 lipca 2001r. *Prawo wodne* ciąży na użytkownikach gruntów czerpiących korzyści z ich funkcjonowania, jednak prawo to nie jest egzekwowane, co ze względu na znaczenie melioracji dla rolnictwa (łagodzenie wpływu na produkcję rolną niekorzystnych warunków wodnych zarówno w latach mokrych jak i suchych) jest zjawiskiem wysoko niepokojącym.

Gospodarka odpadami

Wywozem nieczystości objęte są wszystkie miejscowości powiatu. Poniżej, przy braku wszystkich danych za 2005 lub 2004r., przedstawiono wskaźniki dotyczące gospodarki odpadami dla całego powiatu wołowskiego za rok 2003.

- odpady wytworzone w ciągu roku: 98,3 tys. t.
- odpady wytworzone na 1 km²: 145,6
- udział odpadów składowanych w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku: 96,4%

Uwaga! Wskaźnik ten w 2004r. wynosił 80,3%

- udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku: 1,9%

Uwaga! Wskaźnik ten w 2004r. wynosił 18,2%

- odpady komunalne zebrane w ciągu roku: 14268,9 t
 - ⇒ odpady zebrane w ciągu roku z gospodarstw domowych: 8908,4 t
 - ⇒ odpady zebrane selektywnie 46,5 t., w tym z gospodarstw domowych 9,5 t

Gmina Wińsko nie posiada czynnego wysypiska śmieci, a odpady komunalne wywożone są do ościennych gmin, z którymi podpisane zostały umowy. Obecnie opracowywana jest

dokumentacja dot. rekultywacji nie funkcjonujących wysypisk. Wywozem śmieci objęte są wszystkie miejscowości w gminie.

Także cała gmina Wołów objęta jest wywozem śmieci. Funkcjonujące obecnie wysypisko w obrębie miasta Wołowa przy drodze Wołów-Pełczyn zostało oddane do eksploatacji w lipcu 1998r. W pierwszej połowie 2004r. wybudowano kwaterę nr 2 o pow. 1,46ha i pojemności 332 000 m³ i zrehabilitowano kwaterę 1 (w planie przestrzennego zagospodarowania teren przewidziany na wysypisko to ponad 7ha). Przewiduje się, że kwatera nr 2 wystarczy na 8-9 lat, a przy 30% odzysku i segregacji odpadów okres ten można wydłużyć do 12 lat. Gmina Wołów projektuje dalszą rozbudowę składowiska o trzecią kwaterę co ma zabezpieczyć gminę na kolejne kilka lat do 2020r.

Od października 2003r. odpady komunalne w gminie Brzeg Dolny są zbierane przez Przedsiębiorstwo Higieny Komunalnej „Trans-Formers” z Wrocławia. Na terenie gminy zlokalizowane są zarówno instalacje do unieszkodliwiania odpadów komunalnych jak i przemysłowych. Jediną instalacją do unieszkodliwiania odpadów komunalnych było na terenie gminy składowisko odpadów w miejscowości Kręsko, jednak decyzją Wojewody Dolnośląskiego z dnia 14.01.2004r. składowisko to zostało zamknięte. Przemysłowe instalacje do unieszkodliwiania odpadów należą do PCC ROKITA SA.

Z Programu Gospodarki Odpadami Stałymi dla Gminy Brzeg Dolny wynika, że dla gminy korzystne jest podjęcie inicjatywy mającej na celu powstanie na jej terenie Centrum Sortowania, Odzysku i Unieszkodliwiania Odpadów dla Powiatów Wołowski, Trzebnickiego i północno-zachodniej części aglomeracji Wrocławia. Szczególną uwagę zwrócono w tej propozycji na istnienie i działanie na tym terenie przedsiębiorstwa PCC ROKITA S.A. Współdziałanie z zakładem na bazie jego doświadczeń i instalacji daje bowiem możliwość zrealizowania w/w projektu jako zgodnego z propozycjami Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego. W tym miejscu należy zaznaczyć, że gmina Wołów zgłosiła do Wojewódzkiego Planu możliwość usytuowania Centrum na terenie gminy Wołowa jako innej alternatywnej lokalizacji przewidzianej dla takiego obiektu w Brzegu Dolnym (załącznik nr 11 Planu).

Z wcześniej przedstawionych wskaźników wynika, że mamy bardzo niski udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku – w 2003r. było to zaledwie 1,9%. Jednak już w 2004r. wskaźnik ten osiągnął wysokość 18,2%, a w 2005r. już ponad 50%. Wyjątkowo negatywnie prezentuje się natomiast udział odpadów zebranych selektywnie – zaledwie 0,3%, a dla gospodarstw domowych 0,1% ! I choć nie dysponujemy najnowszymi danymi, można przypuszczać, że w tym zakresie nie ma wyraźnej poprawy. Segregacja prowadzona jest w gminie Wołów (plastik i szkło) oraz na terenie gminy Brzeg Dolny, gdzie zlokalizowane są 22 punkty do selektywnej zbiórki odpadów (tworzywa sztuczne, szkło i papier), jednak prowadzona jest ona w bardzo ograniczonym zakresie.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

W Wołowie znajduje się stacja 110/20kV typu GPZ R-151, która stanowi główne źródło zasilania Powiatu Wołowski. Stacja pracuje w układzie H-5 z dwoma transformatorami 110/20 kV o mocach 16 MVA. W 2003r. stacja R-151 poddana została gruntownej modernizacji. Dodatkowym źródłem energii elektrycznej dla Powiatu Wołowski stanowi elektrownia wodna „Wały”. Uruchomienie elektrowni nastąpiło w 1959 r. Zainstalowane są w niej 4 hydrogeneratory o łącznej mocy 9,72 MW.

Sieć elektroenergetyczna w powiecie wynosi 1090km, z czego na terenie miast 220km, a na terenie wsi 870km.

Na terenie Powiatu Wołowskiego Koncern EnergiaPro posiada 5 linii napowietrznych 110kV oraz rozległą sieć średniego napięcia, w skład której wchodzić linie napowietrzne z przewodami gołymi 20 kV (na terenach wiejskich oddalonych znacznie od GPZ Wołów), oraz linie kablowe SN - wybudowane są głównie na terenach miejskich (Wołów, Wińsko, Brzeg Dolny). Na terenach miejskich finalni odbiorcy zasilani są głównie z sieci nN w wykonaniu kablowym, sporadycznie napowietrzny lub wykonaniu izolowanym. Tereny wiejskie zasilane są natomiast głównie liniami nN napowietrznymi zarówno w wykonaniu gołym jak i izolowanym.

Liczba stacji transformatorowych w Powiecie Wołowskim

Typ stacji	Stacje słupowe	Stacje wewnętrzne
Gmina		
Wołów	56	88
Wińsko	35	53
Brzeg Dolny	17	45
Powiat Wołowski	108	186
	294	

Źródło: Energia Pro Koncern Energetyczny S.A., Oddział we Wrocławiu, 2004r.

Niezależnie od w/w danych istnieją stacje transformatorowe będące własnością odbiorców przemysłowych i zakładów na terenie miasta i gminy Wołów (15 szt.), miasta i gminy Brzeg Dolny (8 szt.) oraz gminy Wińsko (4 szt.) – stan w 2001r.

Ciepłownictwo

System gospodarki cieplnej na terenie Powiatu Wołowskiego jest bardzo zróżnicowany na obszarze poszczególnych gmin. Ogólna długość sieci ciepłowniczej wynosi ponad 30km, z czego tylko 2km na terenie wsi.

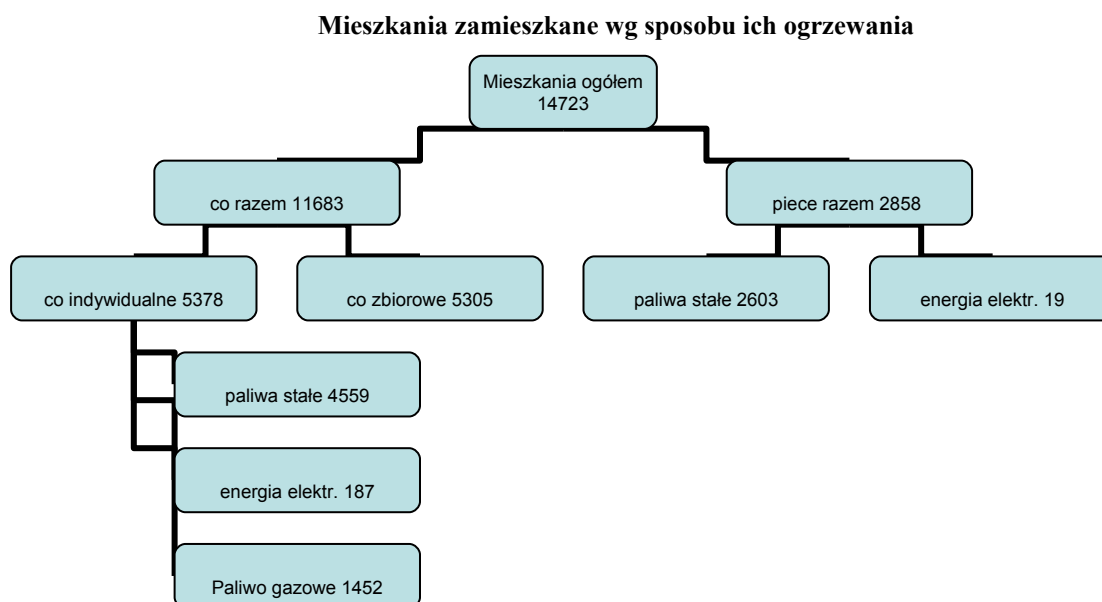
Miasto Brzeg Dolny zaopatrywane jest w ciepło z elektrociepłowni zakładowej – Przedsiębiorstwa Energetycznego ENERGETYKA-ROKITA Sp. z o.o., będącego jedynym zakładem na terenie Powiatu Wołowskiego prowadzącym działalność w zakresie wytwarzania i dystrybucji energii cieplnej. Oprócz tego na terenie miasta istnieje kilkanaście kotłowni lokalnych. Na pozostałym obszarze gminy nie występują scentralizowane systemy ogrzewania. Budynki indywidualne mieszkańców ogrzewane są: piecami, etażowo lub instalacjami co pojedynczych budynków.

System gospodarki cieplnej na terenie miasta i gminy Wołów ma charakter rozproszony ze względu na brak centralnych urządzeń zaopatrujących mieszkańców w ciepło. W Wołowie i wsiach Bożeń, Mojęcice, Pełczyn, Stary Wołów i Lubiąż znajdują się lokalne kotłownie, zaopatrujące w ciepło poszczególne budynki mieszkalne, zakłady i szkoły. Mieszkańcy miasta i gminy w przeważającej części korzystają z indywidualnych źródeł ciepła, znajdujących się w poszczególnych gospodarstwach domowych (ogrzewanie piecowe lub etażowe) opalanych węglem, koksem, olejem opałowym lub na terenie miasta – gazem.

Na terenie gminy Wińsko znajdują się 3 kotłownie zdalaczynne i 2 lokalne. Długość sieci cieplnej wynosi 3,81km, z tego magistralnej 1,25km a rozdzielczej 2,56km. Mieszkańcy gminy w przeważającej części korzystają z indywidualnych źródeł ciepła.

W ciągu kilku ostatnich lat na obszarze powiatu obserwuje się rosnące zainteresowanie innymi niż paliwo stałe czynnikami grzewczymi, stale rośnie ilość wydawanych pozwoleń na modernizację wewnętrznej instalacji gazowej, co wiąże się z odchodzeniem od stosowania paliwa stałego na rzecz gazowego. Ogólną tendencją jest także coraz częstsze stosowanie szczególnie u użytkowników indywidualnych ekologicznych źródeł ciepła: kolektorów, baterii słonecznych czy drewna. W ostatnich latach powstały również dwie kotłownie na biomase: w Pełczynie (gorzelnia) oraz w Wińsku (w Zespole Szkół Publicznych)

Wg danych z Narodowego Spisu Powszechnego z 2002r. 79% mieszkań jest ogrzewanych za pomocą instalacji centralnego ogrzewania. Poniżej diagram ilustrujący dokładne dane na ten temat.

Źródło: opracowanie własne na podst. NSP 2002

Zaopatrzenie w gaz

Łączna długość sieci gazowej w powiecie wynosi 91km z czego największa część przypada na gm. Wołów i Brzeg Dolny, a jedynie 6,8km na gminę Wińsko (przy czym jest to odcinek przesyłowy, bez podłączeń do budynków). Długość czynnej sieci przesyłowej to 31,4km, a czynnej sieci rozdzielczej 59,6km. W powiecie jest 8,2 tys. odbiorców gazu sieciowego, z czego 1,7 tys. ogrzewa gazem swoje mieszkania. Z 5hm³ gazu zużywanego rocznie 2hm³ to gaz służący do ogrzewania mieszkań.

Większość wsi zaopatrywana jest w gaz płynny w butlach, z zastosowaniem do celów użytkowych głównie w kuchniach domowych. Do obu ośrodków miejskich gazociągami prowadzony jest gaz ziemny wysokometanowy a zaopatrzenie w gaz bezpośrednich odbiorców odbywa się z sieci gazowej niskiego ciśnienia. Na terenie miast Brzeg Dolny i Wołów znajduje się łącznie 7 stacji redukcyjno-pomiarowych gazu (5 w Brzegu Dolnym i 2 w Wołowie).

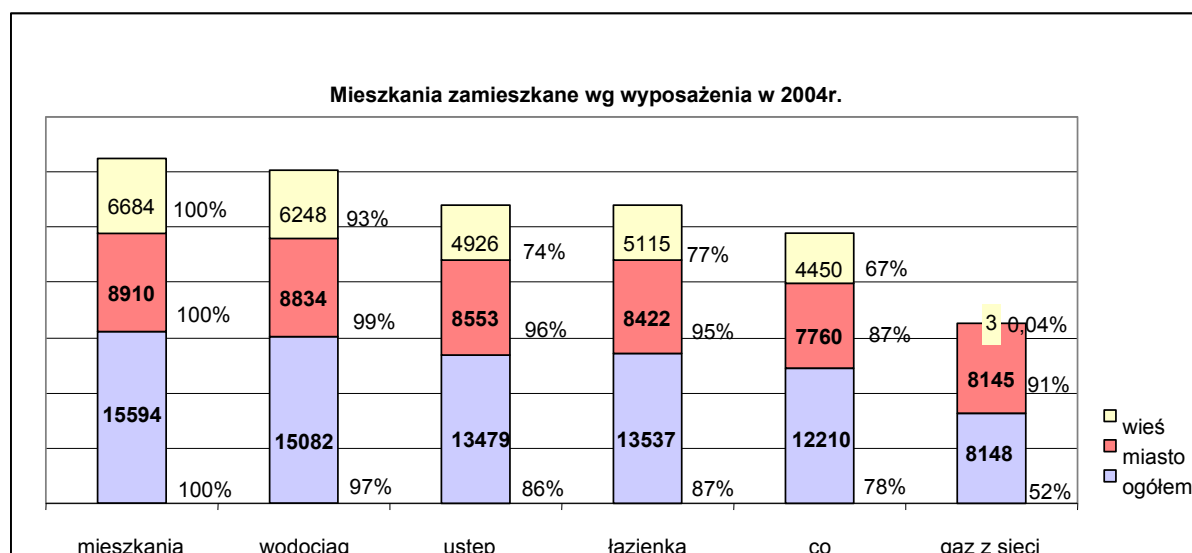
Przez teren gminy Brzeg Dolny przebiegają gazociągi magistralne wysokiego ciśnienia DN250 mm 6,3MPa Załęcze-Rodakowice. Z tego gazociągu magistralnego jest poprowadzone odgałęzienie DN100 mm, poprzez które zaopatrywane jest m. Wołów oraz inne odgałęzienie DN100 mm do Obornik Śląskich. Pozostali mieszkańcy gmin (poza miastami) zaopatrywani są w gaz metodą bezprzewodową.

Przez wschodnią część gminy Wińsko w rejonie miejscowości Aleksandrowice również przebiega rurociąg gazu ziemnego wysokiego ciśnienia DN250 mm z kierunku Załęcze–Wrocław, ale żadna z miejscowości w gminie nie jest zaopatrywana w gaz przewodowy.

Na terenie powiatu istnieje wiele punktów dystrybucji gazu propan-butan dla celów kuchennych i grzewczych, który to gaz może być dostarczany w wystarczających ilościach. Szacuje się, że ok. 91% mieszkańców powiatu korzysta z gazu.

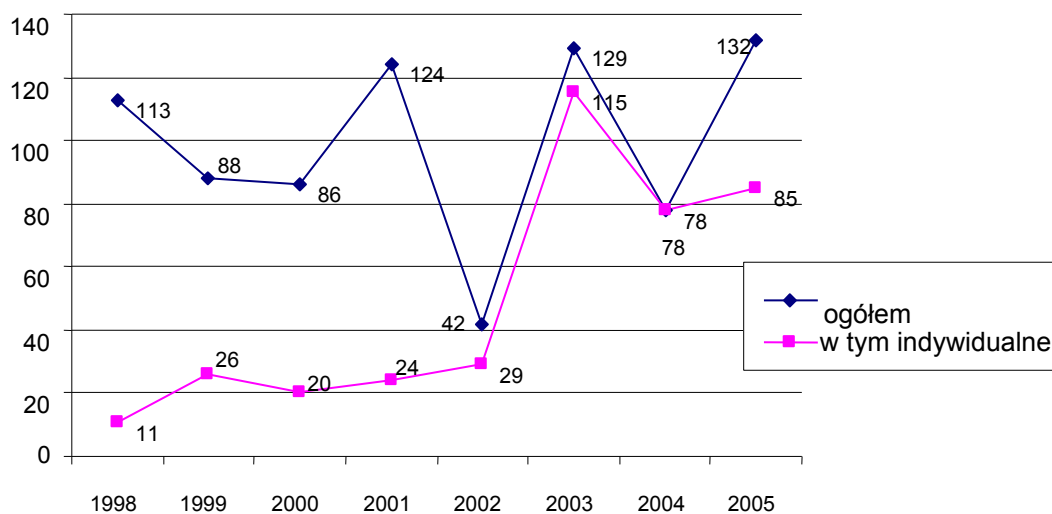
Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe powiatu wyniosły w 2004r. 15594 mieszkań, z czego 57% przypada na ośrodki miejskie (Wołów i Brzeg Dolny). Mieszkania stanowiące własność gminy to 7% . Na 1000 mieszkańców Powiatu Wołowskiego w 2004r. przypadło 327 mieszkania. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania to 68,6m², w przeliczeniu na 1 osobę – 22,5m².

W wyniku regresu budownictwa spółdzielczego ruch budowlany na terenie Powiatu Wołowskiego począwszy od połowy lat 90-tych ulegał znacznym wahaniom. Przyrost zasobów mieszkaniowych odbywa się przede wszystkim w rezultacie inwestycji komunalnych i osób fizycznych i jest nierównomierny (patrz wykres poniżej). Od 1998r. do 2005r. (łącznie) oddano w powiecie 792 nowe mieszkania z czego 49% to budownictwo indywidualne. Największy przyrost liczby mieszkań notuje się w miastach Brzeg Dolny i Wołów, natomiast jednostkowe przypadki są rejestrowane na obszarze gminy Wińsko. W 2005r. z oddanych 132 mieszkań 51 przypadło na gminę Brzeg Dolny z czego 50 w samym mieście (w tym 7 mieszkań indywidualnych), jedynie 5 na gminę Wińsko (wszystkie budownictwo indywidualne) oraz 77 na gminę Wołów, w tym 10 na wsi (z tego 73 to mieszkania indywidualne)

Mieszkania oddane do użytku w Powiecie Wołowskim

W ostatnim okresie zauważalne jest jednak duże ożywienie na lokalnym rynku developerskim. Jest ono związane z rosnącą koniunkturą także ze strony mieszkańców aglomeracji wrocławskiej, którzy osiedlają się w sąsiedztwie Wrocławia. Niewątpliwie znaczny wzrost zainteresowania w branży mieszkaniowej nastąpi w momencie zwiększenia dostępności komunikacyjnej z aglomeracją wrocławską.

I.1.2 Sfera gospodarcza

Rynek pracy i bezrobocie

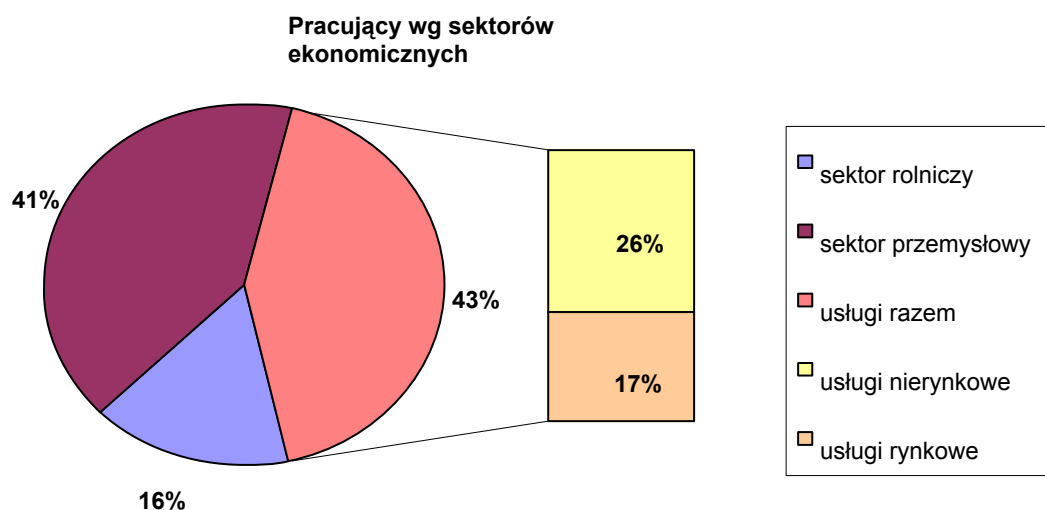
Z danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 wynika, że z pracy utrzymuje się 31% mieszkańców powiatu, przy tym:

⇒ 28% z pracy poza rolnictwem (z tego aż 91% z pracy najemnej, a tylko 9% z pracy prowadzonej na własny rachunek).

⇒ 3% z rolnictwa, z czego 82% z działalności prowadzonej w swoim gospodarstwie.

29% utrzymuje się z niezarobkowego źródła czyli: emerytur, rent, zasiłków. Pozostała część, czyli aż 40%, to osoby będące na utrzymaniu. Należy przy tym zaznaczyć, że średnia wojewódzka jest niewiele niższa i wynosi 38%. Na 1000 mieszkańców powiatu przypadało 231,9 pracujących (średnia wojewódzka wynosi 227,8). Wskaźnik zatrudnienia oscylował wokół 40%, natomiast współczynnik aktywności zawodowej pow. 54% („Powiaty w Polsce”, GUS, Warszawa 2003). Oba wskaźniki mają wartości zbliżone do średniej wojewódzkiej.

Ponad 60% pracujących zatrudnionych jest w sektorze prywatnym. Strukturę zatrudnienia wg sektorów ekonomicznych przedstawia poniższy wykres (dane za 2004r., łącznie z rolnictwem indywidualnym).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w Powiecie Wołowskim wyniosło w 2004r. niecałe 1963 zł i względem wskaźnika krajowego wynoszącego 100 miało wartość 81,5%. Należy przy tym podkreślić, że wskaźnik ten niestety systematycznie spada, jeszcze w 2002r. wynosił on 84,6%, a w 2003r. 82,1%. Wynika z tego, że średnie wynagrodzenie w powiecie rośnie niewspółmiernie wolniej względem wskaźnika krajowego, a to z kolei oznacza niską konkurencyjność lokalnego rynku pracy.

Niestety od paru lat w powiecie utrzymuje się stosunkowo wysoki poziom bezrobocia. Na dzień 31.12.2005r. wynosiło ono 3827 osób, w tym kobiety – 2037 osób (53,2%) i mieszkańcy terenów wiejskich – 1754 osoby (45,8%). Stopa bezrobocia kształtowała się w 2005r. na poziomie 21,6%.

W czerwcu 2006r. bezrobocie spadło do poziomu 18,3% (Polska 16%, Dolny Śląsk 18,5%)

Warto podkreślić, że spadek ogólnej liczby bezrobotnych nastąpił zarówno w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku (22,6%) jak i z poprzednim kwartałem (21,6%), co wskazuje na ogólną tendencję spadkową, zauważalną zresztą w całym kraju. W dalszym ciągu jednak ilość ofert pracy jest stosunkowo nieduża, przeciętnie miesięcznie ok. 100, co sprawia, że na 1 ofertę pracy przypada aż 38 bezrobotnych (średnia wojewódzka to 30 osób na 1 ofertę pracy).

Wśród osób zarejestrowanych stosunkowo dużą grupę stanowi młodzież do 25 roku życia – jest to ok. 22%. Liczba ta wzrasta z chwilą rejestracji absolwentów różnych typów szkół, co następuje w drugiej połowie roku. Większość z tych osób nie miała styczności z pracą a więc nie mają żadnego doświadczenia zawodowego, które jest jednym z istotnych wymogów stawianych przez pracodawców. 17% bezrobotnych, to osoby dotychczas niepracujące.

Największą grupę wśród bezrobotnych, ponad 46%, stanowią jednak osoby długotrwale bezrobotne (pow. 12 miesięcy bez pracy), które często posiadają niskie lub niedostosowane do lokalnego rynku pracy kwalifikacje zawodowe. Aż 1/3 bezrobotnych pozostaje bez pracy więcej niż 24 miesiące.

Warto podkreślić, że prawie 70% bezrobotnych to osoby o wykształceniu niższym niż średnie (37% osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niecałe 31% z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym lub niepełnym podstawowym).

Wiekowo największy odsetek bezrobotnych przypada na grupy wiekowe: 25-34 lat – 27% oraz 45-54 – 26%. Osoby mobilne, czyli te, które nie przekroczyły 44 roku życia, stanowią aż 68,5% ogółu bezrobotnych.

Dlatego właśnie aktywizacja zawodowa dotyczy w szczególności grup bezrobotnych, takich jak: osoby o niskim poziomie wykształcenia, bezrobotnych powyżej 50 lat życia, niepełnosprawnych, młodzieży i długotrwale bezrobotnych.

W odniesieniu do tych grup bezrobotnych kierowane są różnorodne usługi i instrumenty aktywizacyjne wynikające z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, i jest to:

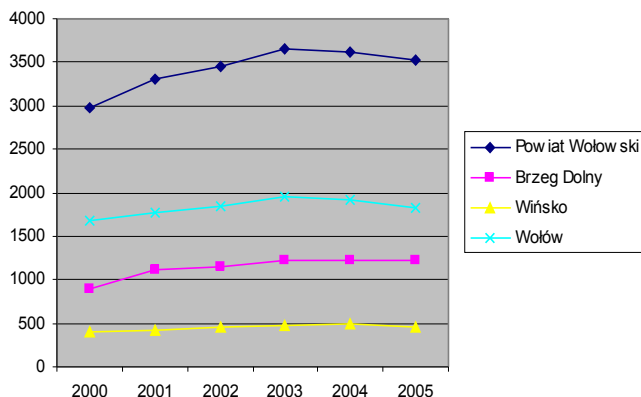
- ⇒ pośrednictwo pracy
- ⇒ usługi sieci EURES
- ⇒ poradnictwo zawodowe
- ⇒ klub pracy
- ⇒ szkolenia
- ⇒ dotacje (dla bezrobotnych na rozpoczęcie działalności gospodarczej, dla pracodawców na zorganizowanie dodatkowych miejsc pracy dla skierowanych przez urząd pracy bezrobotnych)
- ⇒ prace interwencyjne

Największym zainteresowaniem zarówno ze strony bezrobotnych jak i pracodawców cieszą się staże i przygotowania zawodowe. Prócz tego wzrasta też zainteresowanie osób bezrobotnych bezzwrotnymi dotacjami na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

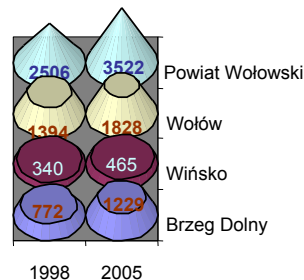
Gospodarka

Pod koniec 2005r. na terenie powiatu działało 3 522 podmiotów gospodarczych, z tego 93% w sektorze prywatnym. Kulminacyjnym punktem wzrostu ilości podmiotów gospodarczych był r. 2003. Największa liczba podmiotów znajduje się na terenie gminy Wołów, która też ma najwyższy wskaźnik aktywności gospodarczej - 81 (wyrażony ilością podmiotów na 1000 ludności) ze wszystkich gmin powiatu (Brzeg Dolny – 76, Wińsko jedynie 54!).

Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON w Powiecie Wołowskim

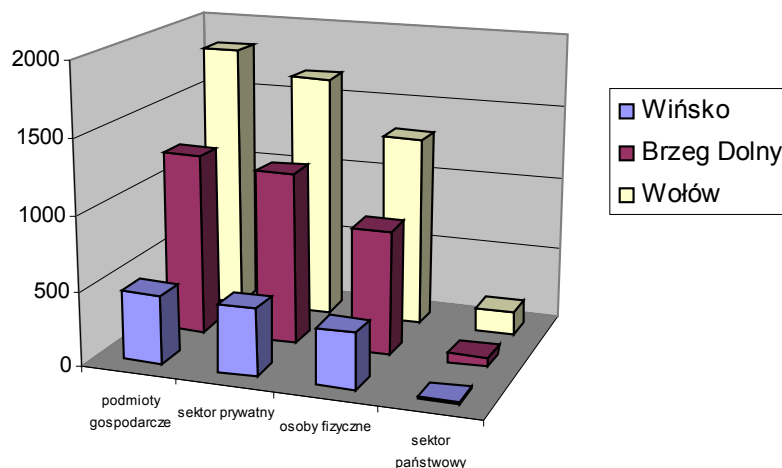

Ilość podmiotów gospodarczych w 1998 i 2005r

Należy jednak podkreślić, że wskaźnik ten na poziomie powiatu – 74, jest dużo niższy niż średnia wojewódzka wynosząca 105, a od 2004r. następuje spadek liczby podmiotów gospodarczych, za wyjątkiem gminy Brzeg Dolny, która cały czas odnotowuje systematyczny wzrost. Dolnobrzeska gmina jest też jednostką, która odnotowuje najwyższy wzrost liczby podmiotów gospodarczych w stosunku do 1998r., wynoszący aż 59%. Dla gmin Wołów i Wińsko wskaźnik ten wynosi odpowiednio 31 i 37%, a dla całego powiatu 41%. Pomimo tych pozytywnych wskaźników dla najmniejszej gminy powiatu, należy podkreślić, że jest to gmina, której rozwój gospodarczy jest w dużej mierze związany z sytuacją ekonomiczną grupy kapitałowej PCC ROKITA. Niepokojąco przedstawia się sytuacja w wiejskiej gminie Wińsko, która charakteryzuje się najmniejszą aktywnością i ilością podmiotów gospodarczych, tym bardziej, że tutejszy, stosunkowo słabo rozwinięty sektor rolniczy nie rekompensuje tych braków.

Podmioty gospodarcze w gminach Powiatu Wołowskiego w 2005r.

Jak wynika z wykresu, większość podmiotów w sektorze prywatnym to osoby fizyczne czyli często 1-osobowe „przedsiębiorstwa”. Jedynie 4% to spółki handlowe. Aż 95 % podmiotów z terenu powiatu to firmy zatrudniające poniżej 9 osób. 122 podmioty (czyli 3%) to firmy o zatrudnieniu w przedziale 10-49 osób, a jedynie 38 (1%) podmiotów zatrudnia powyżej 50 pracowników. Powiat Wołowski możemy więc bez wątpliwości określić jako powiat małych,

często rodzinnych firm. Wśród nich największą grupę – 29% – stanowią podmioty działające w sekcji PKD *handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodów, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego*. Na kolejnych miejscach są:

- ⇒ obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej – 20%
- ⇒ budownictwo – 13%
- ⇒ przetwórstwo przemysłowe – 8%
- ⇒ działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała – 7%
- ⇒ transport, gospodarka magazynowa i łączność – 6%
- ⇒ rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo – 5%

Pozostałe sekcje nie przekraczają pułapu 5%.

Korzystnie dla powiatu przedstawia się wskaźnik produkcji sprzedanej przemysłu, który w 2004r. wyniósł na 1 mieszkańca 24 973 zł (w 2000r. wynosił on 15 539 zł, a więc wzrost o 61%!) i jest znacznie wyższy od średniej wojewódzkiej wynoszącej 16 318 zł. Natomiast o wiele mniej korzystnie przedstawia się wysokość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w przeliczeniu na 1 mieszkańca, która wyniosła 1370zł, przy wartości 2299zł dla województwa oraz wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (również na 1 mieszkańca) – w powiecie 20 144zł, przy wskaźniku dla województwa – 26 356zł. Warto jednak odnotować stosunkowo wysoki wzrost dla tych wskaźników od 2000r., i tak dla wysokości nakładów inwestycyjnych aż o 56%, a dla wartości środków trwałych brutto o 28%.

Jak już wcześniej wspomniano jedynie 1% przedsiębiorstw zatrudnia 50 i więcej pracowników. Do najbardziej znaczących w tej grupie, należą niżej wymienione przedsiębiorstwa, które są jednocześnie najważniejszymi i najaktywniejszymi podmiotami gospodarczymi na terenie powiatu :

1. Grupa Kapitałowa PCC ROKITA S.A. - przemysł chemiczny
2. Wytwórnia Gazów Technicznych BOC GAZY - producent gazów technicznych
3. Państwowe Przedsiębiorstwo Przemysłowo- Montażowe POMET – budownictwo, technologie informatyczne, systemy alarmowe, produkcja metalowa
4. VITA POLYMERS POLAND - producent pianki poliuretanowej
5. ORGANIKA MALBORK - producent pianki poliuretanowej
6. LINPAC PLASTICS PRODUKTIONS – producent opakowań
7. ALFA SYSTEM - systemy poliuretanowe, dachówka ceramiczno-metalowa
8. DREWNOPAK - przetwórstwo drewna
9. PKS Wołów – przewozy pasażerskie i towarowe
10. OKNO-PLAST - producent okien, drzwi oraz rolet
11. TERBUD- wytwórnia stropów
12. FRESTEX TEXTILE FINISHING- uszlachetnianie odzieży
13. FELSDEKOR PRODUCTION - producent sztucznych skał
14. ICM Sp. z o.o.- producent mebli.
15. FAMBUD – przedsiębiorstwo budowlane
16. Alco Electronics – montaż układów elektronicznych
17. Sono Polska – montaż układów elektronicznych
18. WEIGEL – producent zegarów

Na tzw. infrastrukturę biznesu składają się na terenie powiatu oddziały następujących banków: PKO BP, Bank Zachodni WBK, Bank Spółdzielczy w Obornikach Śląskich z oddziałami w Brzegu Dolnym i Wołowie (wraz z filią w Lubiążu), Bank Spółdzielczy w

Żmigrodzie z oddziałami w Wołowie i w Wińsku, BPH oraz instytucje państwowe tj. Urząd Skarbowy oraz Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Wołowie. Niestety na terenie powiatu brak jest z jednej strony instytucji wsparcia sektora MŚP, a z drugiej prężnie działającej organizacji reprezentującej interesy samych przedsiębiorców. Lokalne Dolnośląskie Stowarzyszenie Biznesu w Wołowie działa w ograniczonym zakresie.

Na terenie gminy Brzeg Dolny został utworzony w odległości 5 km od Brzegu Dolnego, w bezpiecznej odległości od siedzib ludzkich, Park Przemysłowy "Bukowice" o powierzchni 60ha /z możliwością poszerzenia do 114 ha/. Obszar Parku przeznaczony pod zabudowę przemysłową, handel i usługi, został zabezpieczony we wszystkie nowoczesne niezbędne media - energię elektryczną, łącza telekomunikacyjne, wodę, gaz, kanalizację. Cała infrastruktura techniczna dysponuje znacznymi rezerwami mogącymi zaspokoić każde zapotrzebowanie inwestorów.

W obszarze Parku Przemysłowego "Bukowice" w 2002r. uruchomiła swoją produkcję brytyjska firma Linpac Plastics LTD - producent opakowań dla przemysłu spożywczego. Gmina Brzeg Dolny wraz z Grupą Kapitałową PCC ROKITA stworzyła także atrakcyjną dla inwestorów strefę przemysłową o nazwie "Niebieska Strefa". W chwili obecnej do dyspozycji inwestorów przeznaczony jest obszar obejmujący 80ha terenów inwestycyjnych Gminy, Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa i "Rokity". Całość obszaru stanowią tereny doskonale nadające się do prowadzenia działalności przemysłowej z zastosowaniem wszelkich technologii. Tereny są uzbrojone i zaopatrzone w media przemysłowe. Do dyspozycji inwestorów są urządzenia zapewniające ochronę środowiska oraz specjalistyczne służby wchodzące w skład Grupy PCC ROKITA.

W 2005r. utworzono w Brzegu Dolnym nową podstrefę Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej "INVEST - PARK" o powierzchni 43,92. Na jej terenie firma PCC Rokita SA planuje rozbudowę istniejącego zakładu i deklaruje min. 40 mln EUR nakładów inwestycyjnych oraz zatrudnienie 50 osób.

Rolnictwo

Tereny Powiatu Wołowskiego należą do obszarów o średniej koncentracji użytków rolnych (użytki rolne stanowią ok. 55% powierzchni powiatu) i dużym udziale lasów (ok. 35% powierzchni). Największa koncentracja użytków rolnych występuje w gminie Wińsko, najmniejsza w gminie Brzeg Dolny.

Użytkowanie gruntów w Powiecie Wołowskim

Powierzchnia ogólna	użytki rolne					lasy i grunty leśne	pozostałe grunty i nieużytki
	razem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
67 500	36805	29078	109	5347	2271	23432	7263
100%	54,5%	79%	0,3%	14,5%	6,2%	34,7%	10,8%

Pod względem jakościowym grunty orne należą do grupy użytków średnich i słabych (grunty klasy IIIa-IVb) oraz użytków złych i bardzo złych.(powyżej klasy IVb). Stosunkowo duży udział gleb średnich występuje w gminie Brzeg Dolny (gleby klasy IIIa i IIIb) powyżej 40%, zaś największy udział gruntów złych na terenie gminy Wińsko – 33,5% przy ponad 39% udziale gleb klasy IV.

Areal gruntów ornych według bonitacji gleb w powiecie wołowskim

Gmina	Grunty orne ogółem	Powierzchnia gruntów ornych w bonitacji gleb								
		I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIz
1	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Wołów	12388,488	0	39,0558	832,824	1876,6553	2874,4607	2410,2664	3192,3901	1143,5217	19,3143
	100,0%	0,0%	0,3%	6,7%	15,1%	23,2%	19,5%	25,8%	9,2%	0,2%
Wińsko	12749,72	0	14,7496	1111,305	2231,361	2799,135	2211,105	3162,955	1163,229	55,8827
	100,0%	0,0%	0,1%	8,7%	17,5%	22,0%	17,3%	24,8%	9,1%	0,4%
Brzeg Dolny	3836,0859	0	6,9755	657,3635	896,6998	798,7541	629,1228	606,0589	230,8966	10,2147
	100,0%	0,0%	0,2%	17,1%	23,4%	20,8%	16,4%	15,8%	6,0%	0,3%
Ogółem	28974,29	0	60,7809	2601,493	5004,716	6472,35	5250,494	6961,404	2537,647	85,4117
	100,0%	0,0%	0,2%	9,0%	17,3%	22,3%	18,1%	24,0%	8,8%	0,3%

Zródło: Powiatowy Program Ochrony środowiska dla Powiatu Wołowskiego, 2004

Grunty orne o najlepszych glebach (I i II klasy) stanowią tylko 0,2 % tej grupy użytków. Występują w nieznacznym ilościach we wszystkich trzech gminach.

Gleby dobre i średniodobre (klasa IIIa i IIIb) to wśród gruntów ornych powiatu 26,3 %

Gleby średnie i średniogorsze (klasa IVa i IVb) stanowią w powiecie 40,4 %

Najgorsze jakościowo gleby, tj. V, VI i VIz w powiecie to 33,1 %

Średni wskaźnik bonitacji gleb w powiecie wynosi 0,83 natomiast ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (wg IUNG) sytuuje gminy powiatu nieznacznie poniżej średniej wojewódzkiej i wynosi odpowiedni dla gminy Brzeg Dolny 77,0, dla g. Wińsko: 69,7, dla g. Wołów: 68,9 („Analiza i diagnoza stanu istniejącego obszarów wiejskich Dolnego Śląska”, Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Legnicy, 2000r.)

Struktura gospodarstw rolnych

Rolnictwo indywidualne na terenie powiatu charakteryzuje się znacznym stopniem rozdrobnienia obszarowego. Wg danych z Powszechnego Spisu Rolnego 2002 w powiecie jest 4415 gospodarstw rolnych, w tym 4399 to gospodarstwa indywidualne, z czego 38 % to gospodarstwa do 1ha, a kolejne 24% to gospodarstwa o wielkości 1-2ha. Gospodarstw o pow. powyżej 15ha jest jedynie 289, co stanowi niewiele ponad 6,5% ogółu, przy czym przeciętna powierzchnia w tej grupie wynosi 55,6ha. Gospodarstw o pow. większej niż 50ha jest 67 (w tym 59 indywidualnych), z czego o pow. 100ha jedynie 21.

Średnia wielkość gospodarstwa rolnego w powiecie to 6,1ha (średnia wojewódzka to 8ha) z czego 5,7 stanowią użytki rolne.

Prawie 65% gospodarstw rolnych prowadzi wyłącznie działalność rolniczą, niewiele ponad 8% działalność rolniczą i pozarolniczą a 3,6% działalność jedynie pozarolniczą. Pozostałe 23% to gospodarstwa nieprowadzące działalności gospodarczej.

Z ogółu pracujących w swoim gospodarstwie – 1543 osoby w powiecie wołowskim, w tym 689 kobiet, aż 97% pracuje wyłącznie w nim. Jednocześnie gospodarstwa, w których dochody z działalności rolniczej przekraczają 50% dochodów ogółem stanowią zaledwie 13,2 % indywidualnych gospodarstw rolnych, są to oczywiście gospodarstwa o większym areale. Dla większości podstawę dochodu stanowi praca najemna (31%) oraz emerytury i renty (35,7%)
Prawie 55% gospodarstw znajduje się we władaniu użytkowników w wieku 35-54 lat, a użytkownicy do 34 lat (gospodarstwa potencjalnie rozwojowe) stanowią 16% ogółu.

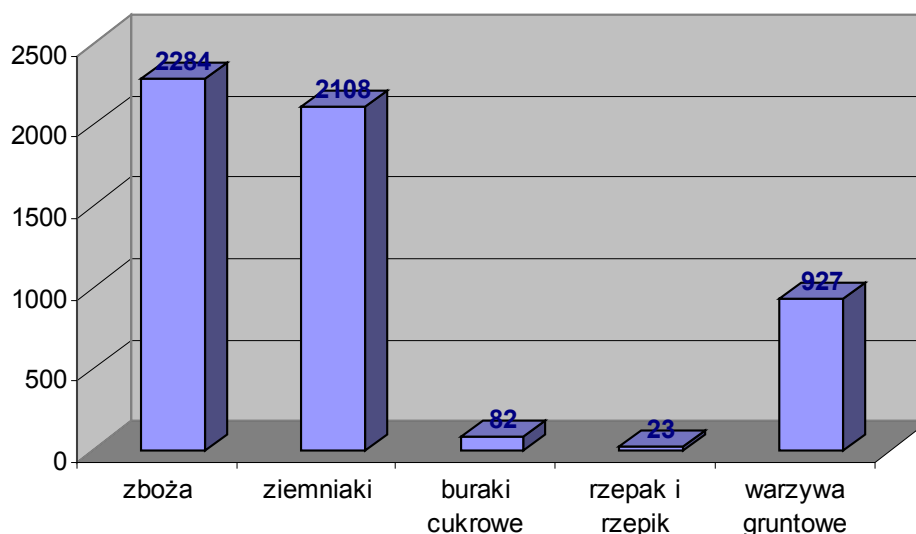
Jednocześnie ponad 55% gospodarstw indywidualnych prowadzonych jest przez osoby, które nie posiadają żadnego wykształcenia rolniczego. Zaledwie 0,7% kierujących posiada

wykształcenie wyższe, a 11,1% średnie zawodowe. Niewiele ponad 20% ukończyło kurs rolniczy.

Spośród 4386 gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne co 5 produkuje głównie na rynek. Prawie 55% produkuje wyłącznie lub głównie na własne potrzeby, natomiast blisko 27% nie prowadzi produkcji rolniczej.

Jeśli chodzi o produkcję roślinną największy udział stanowią zboża – ponad 80%. Dwie następne grupy roślin: ziemniaki i rośliny przemysłowe nie przekraczają każda kilku procent ogólnej powierzchni zasiewów.

Liczba gospodarstw indywidualnych zajmujących się uprawą

W chowie zwierząt dominuje trzoda chlewna, a powyżej średniej wojewódzkiej, i to nieznacznie, kształtuje się wyłącznie obsada bydła. Jednak tu cel produkcji przedstawia się inaczej niż w produkcji roślinnej, w obu przypadkach ponad 60% gospodarstw, które posiadają trzodę i bydło, produkuje głównie na potrzeby rynku.

Produkcja roślinna i zwierzęca w Powiecie Wołowskim

Powierzchnia zasiewów							
	ogółem w tys. ha	W tym					
		zboża	Strączkowe jadalne	ziemniaki	przemysłowe	pastewne	pozostałe
		W odsetkach					
Powiat Wołowski	17,1	83,8	0,1	5,3	7,3	2,4	1,1
Dolny Śląsk	707,2	78,6	0,3	5,1	12	2,4	1,7
Zwierzęta gospodarskie na 100 ha użytków rolnych							
	Bydło		Trzoda chlewna		owce	konie	kury
	ogółem	W tym krowy	ogółem	W tym lochy			
	w sztukach						
Powiat Wołowski	15,0	7,0	47,5	5,5	0,6	0,7	724,1
Dolny Śląsk	13,6	6,1	53,5	5,6	1,4	0,9	958,6

Wśród upraw zbóż największą powierzchnię zajmuje pszenica – 87%, następnie żyto – 17%. Wśród roślin przemysłowych prym wiodą buraki cukrowe 64%, a następnie rzepak i rzepik – 29%. Można więc mówić o monokulturze rolnictwa, które jest mało urozmaicone i ograniczone do kilku głównych gatunków. I choć w gminie Wińsko próbuje się odnowić uprawę winorośli, to w chwili obecnej uprawa warzyw i owoców ma charakter marginalny. Warto podkreślić, że na tle województwa powiat zajmuje dosyć słabą pozycję.

Powiat Wołowski na tle województwa

	powierzchnia użytków rolnych	powierzchnia zasiewów					
		ogółem	zboża	ziemniaki	buraki cukrowe	rzepak rzepik	warzywa gruntowe
lokata w województwie	20	19	19	16	16	24	20

Podsumowując, wśród cech charakterystycznych dla rolnictwa w Powiecie Wołowskim należy zaliczyć:

1. słabe warunki agroekologiczne; ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosi około 70
2. wysoki udział małych, nietowarowych gospodarstw rolnych o charakterze socjalnym (60 % gospodarstw poniżej 2ha, 27 % o powierzchni 2-10ha)
3. ekstensywny i średniointensywny wskaźnik organizacji produkcji rolniczej
4. uzyskiwane plony poniżej średniej wojewódzkiej
5. monokultura i małe urozmaicenie produkcji rolniczej
6. niskie wykształcenie rolników
7. niska dochodowość

W „Diagnozie stanu istniejącego obszarów wiejskich Dolnego Śląska” (Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Legnicy, 1999r.) tereny Powiatu Wołowskiego zostały zaliczone do regionu II, rolniczo-rekreacyjnego. Region ten obejmuje gminy położone w północno-wschodniej części województwa o niskim i średnim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego oraz o słabych i średnich warunkach rozwoju. Wskazano jednak, że walory przyrodnicze, jak i rozwijające się funkcje agroturystyczne predysponują region do lokalizacji na jego obszarze turystyki i rekreacji kwalifikowanej oraz rozwoju rolnictwa ekologicznego.

Turystyka

Powiat wołowski obejmuje obszar charakteryzujący się licznymi walorami, które mogą być wykorzystane do rozwoju turystyki i rekreacji. Obok wielu walorów zabytkowych, archeologicznych i kulturowych (opisanych szerzej w części dot. dziedzictwa kulturowego) wymienić należy także doskonałe walory przyrodnicze, predysponujące ten obszar do aktywnego rozwijania turystyki pieszej i rowerowej czy tzw. ekoturystyki. Jednak atuty powiatu wykorzystane są tylko częściowo, a infrastruktura turystyczna nie stanowi wystarczającej bazy do stworzenia atrakcyjnego produktu turystycznego. I choć w tym zakresie w ciągu ostatnich kilku lat zauważalny jest dynamiczny postęp (np. stworzenie sieci oznakowanych szlaków rowerowych) to zarówno baza noclegowa jak i mała infrastruktura (wiaty, przystanie, biwaki itp.) czy przygotowanie logistyczne i informacyjne szlaków turystycznych oraz promocja wymagają jeszcze wielu nakładów finansowych i organizacyjnych. Warto podkreślić, że jedynie 2% podmiotów gospodarczych zarejestrowanych jest w „turystycznej” sekcji PKD (hotele i restauracje), a statystyczne wskaźniki, choć przyjmują z każdym rokiem wyższe wartości, sytuują nas znacznie poniżej średniej wojewódzkiej.

	Powiat Wołowski		Dolny Śląsk w 2005
	w 2002	w 2005	
miejsca noclegowe	7.80	8.96	15,8
udzielone noclegi	1034.00	1172.28	1629,24
korzystający z noclegów	125.20	157.09	602,47

Turystyka zapewne nie stanie się podstawą rozwoju gospodarczego Powiatu Wołowskiego, jednak może stać się jednym z silniejszych czynników podniesienia aktywności gospodarczej mieszkańców i urozmaicenia sektora usług, szczególnie na terenach wiejskich, gdzie stanowić może dodatkowe, a często nawet główne źródło dochodów. Niestety brak jest profesjonalnego opracowania, zawierającego z jednej strony np. pełną inwentaryzację infrastruktury turystycznej czy danych dot. ruchu turystycznego, a drugiej wskazującego potencjalne atrakcje turystyczne i kierunki rozwoju turystyki w Powiecie Wołowskim. W tym miejscu ograniczymy się do przedstawienia potencjału turystycznego powiatu, działań obecnie podejmowanych a mających na celu aktywizację tego sektora oraz niektórych propozycji kierunków rozwoju turystyki.

Do najważniejszych turystycznych atutów Powiatu Wołowskiego zaliczyć należy:

- położenie w pobliżu aglomeracji wrocławskiej
- dobre powiązanie komunikacyjne z Wrocławiem
- stosunkowo niskie zaludnienie;
- bogactwo przyrody i krajobrazu - Park Krajobrazowy „Dolina Jezierzycy”, rezerваты i tereny objęte lub planowane do objęcia ochroną w ramach sieci NATURA 2000
- Odra
- zbiorniki wodne;
- parki zabytkowe
- tereny leśne;
- duża liczbę atrakcyjnie położonych gospodarstw wiejskich (przede wszystkim w gminie Wińsko i Wołów) z możliwością przeznaczenia na agroturystykę;
- występowanie oznakowanych szlaków turystycznych: szlaki piesze, rowerowe, szlaki ponadregionalne: *Szlak Cysterski, Szlak Odry*
- liczne zabytki kultury świeckiej i sakralnej o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym (n.p. Pocysterski Zespół Pałacowo-Klasztorny w Lubiążu, Mauzoleum von Hoymów);
- występowanie stanowisk archeologicznych (np. dymarki w Tarchalicach)
- potencjał Lubiąża jako atrakcji turystycznej o znaczeniu regionalnym (klasztor + Odra + przyroda)
- imprezy i festiwale o zasięgu ponadregionalnym np. SLOT ART. Festiwal odbywający się co roku w Lubiążu, Festiwal Muzyki Organowej Cantus Organi

Na terenie powiatu wyznaczonych jest kilka turystycznych szlaków pieszych, samodzielnych lub będących częścią szerszej, regionalnej sieci:

- szlak żółty (Wołów-Orzeszków), wiedzie przez Park Krajobrazowy „Dolina Jezierzycy”;
- szlak czerwony – biegnie z kierunku Bagno-Godzięcin-Uskorz Wielki. Jest częścią dłuższego, wielodniowego szlaku pieszego. Szlak biegnie przez Park Krajobrazowy „Dolina Jezierzycy” ukazując obszary inne niż „żółty”;
- szlak niebieski (archeologiczny) biegnie po przekroczeniu mostu na Odrze w Lubiążu skrajem doliny w kierunku Glinian i Domaszkowa i wprowadza turystę do Parku

Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy” ukazując jego walory. Szlak turystyki wielodniowej,

- szlak niebieski o długości ok. 21,1km wiedzie od dworca PKP w kierunku Wrzosów, wokół kompleksu stawowego Wrzosy, przez Rezerwat „Uroczysko Wrzosy” do Rudna, dalej przez Mojęcice i Stobno powrót do Wołowa. Szlak ukazujący walory Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”;
- szlak zielony zależnie od kierunku marszu zaczyna się lub kończy w Wołowie. Kontynuacja szlaku z kierunku Malczyc po przekroczeniu mostu na Odrze w Lubiążu i dalej w kierunku Domaszkowa. Częściowo przebiega przez Park Krajobrazowy „Dolina Jezierzycy”;
- szlak czarny pozwala na zwiedzenie tej części powiatu, która pozostaje poza Parkiem Krajobrazowym „Dolina Jezierzycy”. Wprowadza turystę na Wzgórza Trzebnickie.

Od kilku lat na terenie powiatu rozwijana jest także sieć przyrodniczo-turystycznych szlaków rowerowych. Funkcjonalność tej sieci idzie w trzech kierunkach:

- szlak wzdłuż rzeki Odry – jako część europejskiego „Szlaku Odry” (niebieski)
- szlak łączący największe ośrodki miejskie powiatu – część regionalnego „Szlaku Odra-Barycz” (czerwony)
- szlaki wokół największych ośrodków Powiatu Wołowskiego (np. szlak żółty *Wołowskie Krajobrazy*)
- szlaki łącznikowe pomiędzy szlakami głównymi, pełniące rolę uzupełniającą (zielony i czarny)

Suma kilometrów tej sieci wynosi na terenie powiatu ok. 200 km, ale jej olbrzymia zaletą jest to, że stanowi część regionalnych i krajowych magistrali rowerowych oferujących turystom ogromne walory przyrodnicze. Koncepcja sieci jest opracowana przez Towarzystwo Turystyki Rowerowej "CROSS " w Wołowie, Fundację Ekologiczną „Zielona Akcja” z Legnicy oraz Stowarzyszenie „pro Natura”. Zalety wołowskiego projektu szlaków rowerowych wg ich autorów to:

- funkcjonalny podział szlaków na wiele zamkniętych pętli,
- malowniczy Park Krajobrazowy „Dolina Jezierzycy” położony głównie na terenie gminy Wołów oraz obszary o charakterze rezerwatu przyrody oraz obszary NATURA 2000
- istniejące i dobrze oznakowane turystyczne szlaki piesze, których część jest włączona do projektu,
- możliwość zorganizowania w wielu wsiach ciekawych miejsc biwakowych przy współudziale właścicieli gruntów np. Wrzosy, Dębno, Tarchalice, Krzydlina Mała itd.
- na terenie powiatu występuje duża ilość zbiorników wodnych (stawy rybne w otoczeniu lasów). Połączone szlakiem rowerowym stanowią wielką atrakcję krajobrazową, a ich właściciele mogą rozwinąć dzięki temu działalność agroturystyczną,
- do projektu szlaków rowerowych doskonale pasują duże ośrodki rekreacyjne takie jak Golina, Mojęcice czy Wały z polami namiotowymi i miejscami noclegowymi,
- większe ośrodki powiatu posiadają dobrą gastronomię, rozbudowaną sieć handlową, tereny sportowe i miejsca hotelowe, przez co mogą stać się znaczącymi centrami turystyki rowerowej,

→sprzymierzeńcem projektu są dwie linie kolejowe. Na linii z Wrocławia do Głogowa stacje Wołów i Orzeszków stanowią wygodne miejsca wypadowe na trasy rowerowe północnej i południowej części Parku Krajobrazowego „Dolina Jezierzycy”. W Łosioszowicach turysta może włączyć się od razu w „Szlak Cysterski”. Od wschodu dostęp do ścieżek rowerowych zapewnia stacja w Osoli i Skokowej (gmina Oborniki Śląskie),

→po zintegrowaniu szlaków na terenie powiatu i przyłączeniu ich do istniejących tras rowerowych w gminach/powiatach ościennych np. Oborniki Śląskie i Trzebnica lub włączenie ich w sieć regionalną powstanie nowa, zwarta oferta turystyczna dla ludzi aktywnych,

→specjalne trasy edukacyjne (szczególnie przyrodnicze) lub połączone z szlakami tematycznymi: Szlak Cysterski, szlak archeologiczny itp.

→dużym magnesem dla turystów rowerowych są takie obiekty architektoniczne jak: Pocysterski Zespół Pałacowo-Klasztorny w Lubiążu czy klasztor Klarystów w Krzydlinie Małej stanowiący przykład nowego, ciekawego budownictwa kościelnego,

Należy podkreślić, że podstawą rozwoju (eko)turystyki w Powiecie Wołowskim jest rozbudowa bazy noclegowo-informacyjnej. Obecna oferta noclegowa ogranicza się właściwie do Brzegu Dolnego (hotel), Wołowa (2 motele i pokoje gościnne), Krzydliny Małej (Dom Rekolekcyjny Misjonarzy Klarystów), Ośrodków Wypoczynkowych w Golinie i Wałach Ośrodka Wypoczynkowego „Oaza” w Małowicach oraz kilkunastu miejscowości wiejskich, w których funkcjonują gospodarstwa agroturystyczne, które stają się coraz popularniejsze wśród tutejszych rolników. Wydaje się, że brakuje obiektu typu schroniska młodzieżowego, który byłby świetnym rozwiązaniem dla turystów rowerowych. Opracowana już koncepcja utworzenia schroniska turystycznego w Lubiążu poprzez zaadoptowanie istniejącego budynku w obszarze zespołu pocysterskiego niestety nie może doczekać się realizacji. Pozwoliłoby to na nowe możliwości podróżowania szczególnie wzdłuż środkowej i dolnej Odry, na którym to odcinku powstaje ok. 10 tzw. „zielonych punktów”. Obiekt w Lubiążu miałby też pełnić rolę muzeum przyrody odrzańskiej oraz funkcję informacyjną (eko-muzeum). Powstała również koncepcja eko-muzeum w Tarchalicach, gdzie utworzono już Centrum Edukacyjno-Turystyczne z salą multimedialną i Izbą Archeologiczną, które uzupełniałyby ofertę lubiąską, a także Izby Muzealnej Powiatu Wołowskiego, dokumentującej i promującej bogactwo kulturowe powiatu. Warto podkreślić, że w powiecie brak jest punktu informacji turystycznej czy instytucji, która zajmowałaby się głównie rozwojem turystyki i promocją walorów turystycznych powiatu. Niewątpliwie instytucja taka powinna znajdować się w „stolicy” powiatu - Wołowie, jednak umiejscowienie punktu informacji turystycznej w Lubiążu, będącym główną atrakcją, wydaje się być rozwiązaniem jak najbardziej logicznym i potrzebnym.

Obok wspomnianej wyżej koncepcji schroniska powstał projekt adaptacji byłego browaru klasztornego na potrzeby hotelu (ponad 100 miejsc noclegowych). Także w Głębolicach planowane jest utworzenie, na bazie tamtejszego zespołu klasztornego, obiektu turystycznego z ok. 30 miejscami noclegowymi.

Równie ważna dla rozwoju turystyki jest współpraca Powiatu Wołowskiego z ościennymi gminami i powiatami, a także organizacjami pozarządowymi, mająca na celu kompleksowe i regionalne podejście do zagadnień z zakresu szeroko rozumianej promocji walorów turystycznych.

Powiat Wołowski należy m.in. do *Partnerstwa Doliny Środkowej Odry*, w skład, którego wchodzi nie tylko samorządy, ale także nadleśnictwa, szkoły, instytucje, biznes i organizacje pozarządowe funkcjonujące na obszarze partnerstwa czyli od Brzegu Dolnego do Głogowa. Partnerstwo ma charakter otwarty i tworzy płaszczyznę do podejmowania wspólnych

inicjatyw mających na celu wszechstronny, zrównoważony rozwój tego obszaru przy zachowaniu wysokich walorów przyrodniczych.

Działania Partnerstwa koncentrują się m.in. na przygotowaniu bazy turystycznej, promowaniu rowerowej, pieszej, konnej i wodnej turystyki w Dolinie Środkowej Odry, realizowaniu inwestycji ochrony środowiska, powołaniu Odrzańskiego Parku Krajobrazowego oraz wspólnej promocji całego regionu. Należy podkreślić, że w ramach takiej współpracy powstała oś rowerowa o długości prawie 300km biegnąca wzdłuż Odry, trasa łącząca najciekawsze przyrodniczo miejsca i interesujące miejscowości (oczywiście także z terenu Powiatu Wołowskiego). Przygotowana oś rowerowa uzyskała nazwę i logo *Szlak Odry*, weszła także w system europejskich szlaków dziedzictwa przyrodniczo – kulturowego Greenways. Szansą dla rozwoju turystyki i obszarów wiejskich w obrębie Partnerstwa jest niewątpliwie Program LEADER+ wdrażany obecnie w Polsce. Partnerstwo przygotowało Zintegrowaną Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich Doliny Środkowej Odry oraz powołało tzw. lokalną grupę działania (LGD) – Fundację Partnerstwo Doliny Środkowej Odry, do której przystąpił także Powiat Wołowski. Zadaniem Fundacji będzie wdrożenie Strategii w ramach programu LEADER+ oraz pozyskiwanie innych środków na rozwój turystyki i obszarów wiejskich.

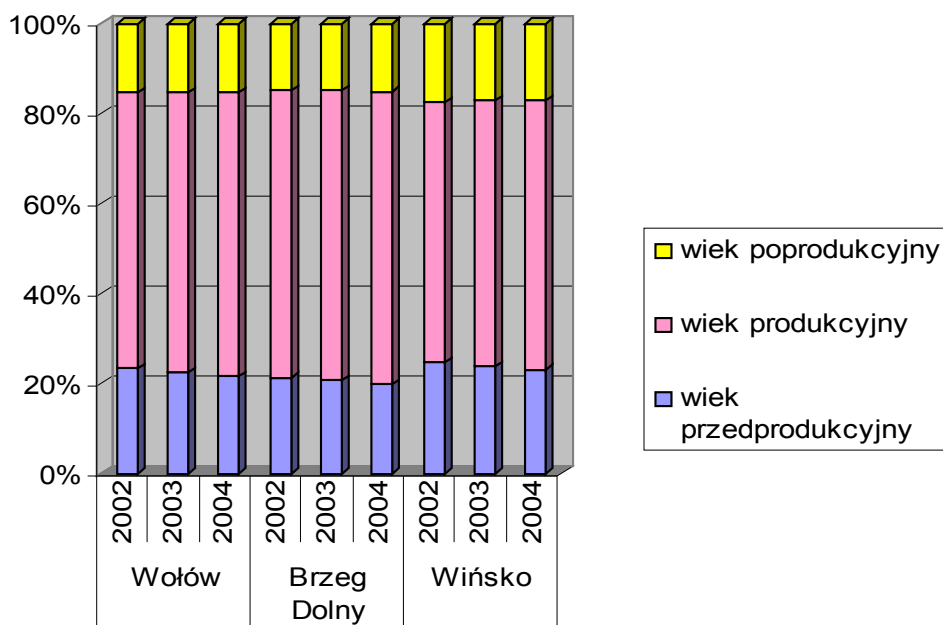
W 2004r. Powiat Wołowski przystąpił także do konsorcjum *Szlak Cysterski na Dolnym Śląsku*, którego celem jest m.in.: przygotowanie i wydawanie informatorów – przewodnika turystycznego o „Szlaku Cysterskim” na Dolnym Śląsku, opracowanie koncepcji i projektów oraz wykonanie jednolitego systemu turystycznych znaków drogowych dla obiektów „Szlaku Cysterskiego” na Dolnym Śląsku, wspólna promocja „Szlaku Cysterskiego” na zagranicznych i krajowych imprezach targowych, a także organizacja cyklu imprez masowych typu festyny oraz koncerty itp.

I.1.3 Sfera społeczna

Struktura demograficzna

Powiat Wołowski zamieszkuje ogółem około 47 539 osób. Gęstość zaludnienia na terenie powiatu wynosi średnio 70 osób/ km² i jest znacznie niższa niż średnia województwa (145 osób/ km²) oraz Polski (124 osoby/ km²). Gminę Wołów zamieszkuje 22 635 osób, Gminę Brzeg Dolny 16 232, a Gminę Wińsko 8 672. Analiza struktury wiekowej wskazuje, że ludność Powiatu Wołowskiego w wieku przedprodukcyjnym stanowi 20,5%, produkcyjnym 64%, a poprodukcyjnym 15,5%, tym samym czytelny jest postępujący proces starzenia się mieszkańców powiatu, co pozostaje w ścisłej korelacji z lokalnym rynkiem pracy. Tendencję taką pokazują tabela i procentowy wykres:

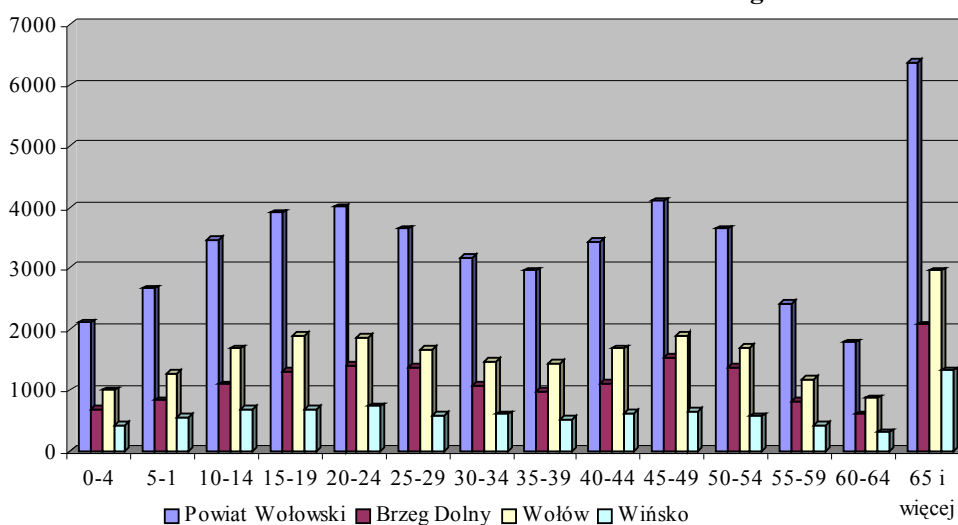
<i>gmina</i>	Wołów			Brzeg Dolny			Wińsko		
<i>rok</i>	2002	2003	2004	2002	2003	2004	2002	2003	2004
wiek przedprodukcyjny	5286	5052	4862	3473	3371	3240	2182	2095	2009
wiek produkcyjny	13923	14116	14298	10409	10532	10606	5081	5156	5195
wiek poprodukcyjny	3449	3450	3449	2415	2429	2461	1552	1509	1496
Ogółem	22658	22618	22609	16297	16332	16307	8815	8760	8700

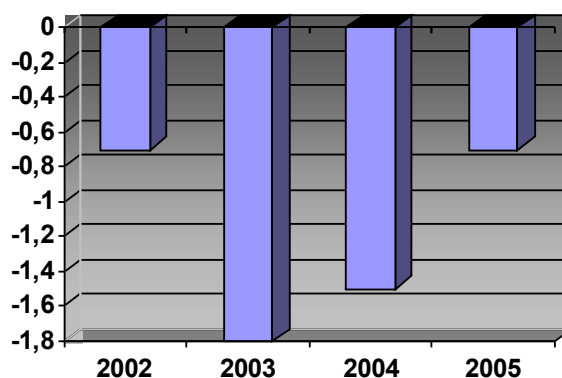
Analiza wykresu wskazuje, że gminy Wołów i Brzeg Dolny wykazują podobieństwo, zaś wiejska gmina Wińsko charakteryzuje się nieco większym udziałem ludności w wieku przed- i poprodukcyjnym i mniejszą liczbą osób w wieku produkcyjnym. Widać jednak, że między gminami nie zachodzą szczególne dysproporcje.

Szczegółowy udział poszczególnych grup wiekowych w populacji gmin Powiatu Wołowskiego przedstawia poniższy schemat:

Struktura wiekowa ludności Powiatu Wołowskiego w 2003r

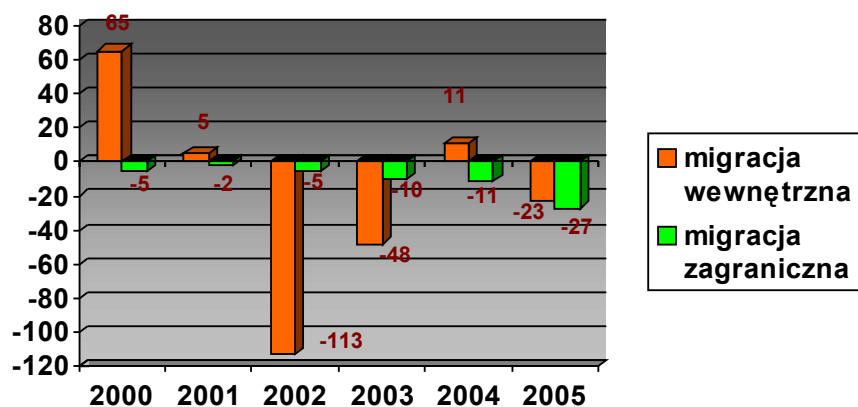

Przyrost naturalny jest ujemny i osiąga wskaźnik - 0,7%, przy czym widoczna jest tendencja wzrostu salda ruchu naturalnego, czyli stosunku urodzeń do zgonów. Szczegółowe dane dotyczące ruchu naturalnego w latach 2002-2005 przedstawia wykres:

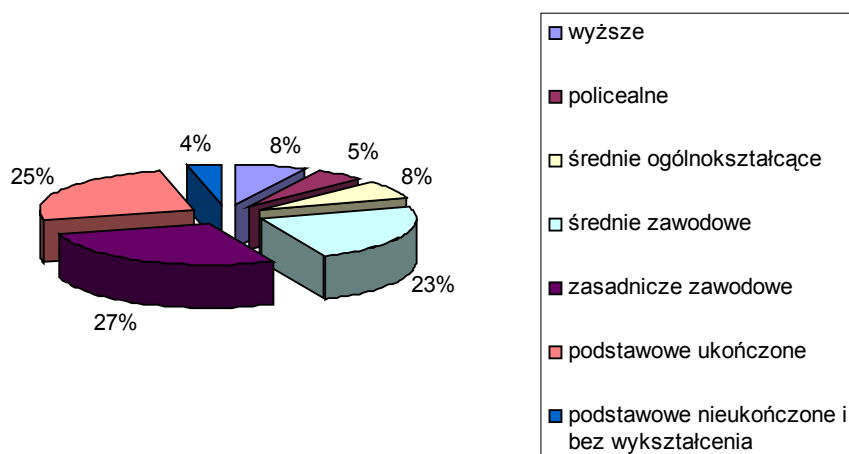

Prognoza ludności Głównego Urzędu Statystycznego dla Powiatu Wołowskiego przewiduje w najbliższych 10-15 latach niewielki wzrost (w roku 2015 do liczby 49,8 tys.), a następnie ponowny systematyczny spadek liczby mieszkańców powiatu do 47,6 tys. w 2030r., czyli do poziomu obecnego. Należy podkreślić, że jest to relatywnie pozytywna prognoza (stabilny stan ludności w perspektywie ćwierćwiecza), szczególnie w porównaniu z wieloma powiatami, w których prognozuje się dość istotny spadek liczby mieszkańców w 2030r. w stosunku do danych z lat obecnych.

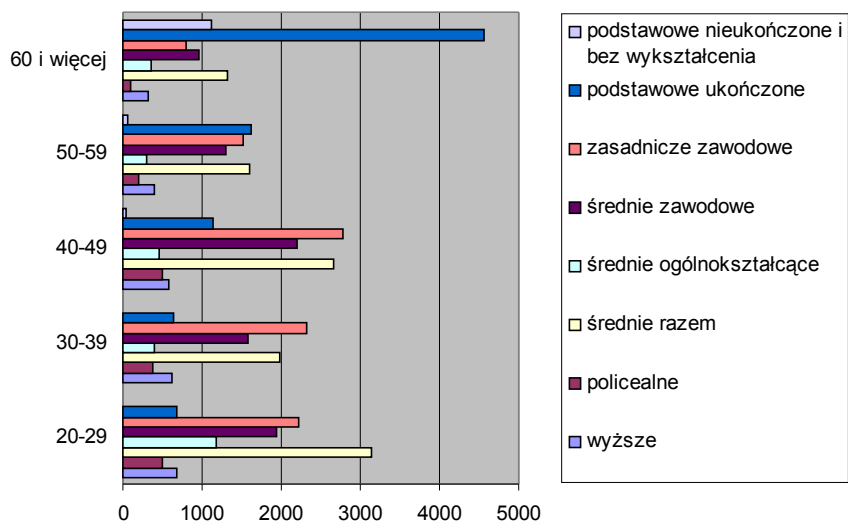
Oprócz ruchu naturalnego, drugim najważniejszym czynnikiem determinującym zmiany ilości mieszkańców na danym obszarze są migracje, czyli przemieszczanie się ludności. Napływ lub odpływ ludności z danego terytorium stymulują przede wszystkim zmiany na rynku pracy, oraz rynek budownictwa mieszkaniowego. Takie czynniki jak otwarcie nowych rynków pracy w krajach Unii Europejskiej determinuje ujemne saldo migracji zewnętrznej-zagranicznej i można przewidywać, że będzie się ona zwiększać w najbliższych latach. Z drugiej strony rozrastanie się aglomeracji wrocławskiej może wpływać na wzrost salda migracji wewnętrznej, chociaż wskaźnik r. 2005 pokazuje odwrócenie tej tendencji. Analizę poziomu migracji w latach 2000-2004 przedstawia wykres.

Dla analizy demograficznej istotne znaczenie ma poziom wykształcenia mieszkańców. Poniższy wykres pokazuje procentowy wskaźnik wykształcenia mieszkańców Powiatu Wołowskiego:

Poziom wykształcenia pozostaje w bezpośredniej korelacji z problemami edukacji i rynku pracy. Poniższy wykres przedstawia strukturę poziomu wykształcenia do wieku:

Jak widać na wykresie, poziom wykształcenia jest w dużej mierze zależny od wieku i jest wyższy w młodszych grupach wiekowych (zarówno jeśli chodzi o udział mieszkańców z wykształceniem wyższym jak i średnim).

Edukacja

- Szkolnictwo ponadgimnazjalne i specjalne

Powiat Wołowski jest organem założycielskim i prowadzącym szkoły ponadgimnazjalne oraz szkoły specjalne. Ośrodkami szkolnictwa ponadgimnazjalnego i specjalnego są miasta Wołów i Brzeg Dolny. Funkcjonują tam następujące szkoły:

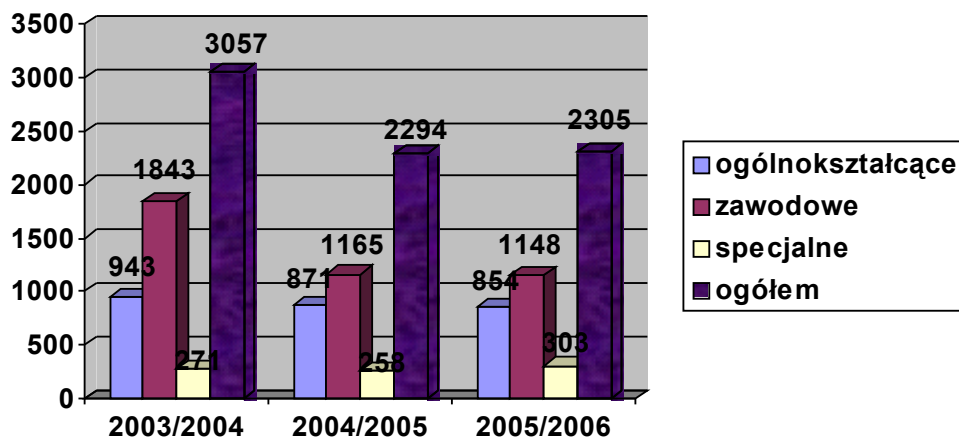
Wołów:	Brzeg Dolny:
Zespół Szkół Ogólnokształcących	Liceum Ogólnokształcące im. J.M. Ossolińskiego
Zespół Szkół Zawodowych	Zespół Szkół Zawodowych im. Komisji Edukacji Narodowej
Zespół Szkół im. T. Kościuszki	Zespół Placówek Resocjalizacyjnych
Zespół Szkół Specjalnych	

- szkolnictwo ogólnokształcące
- szkolnictwo zawodowe
- szkolnictwo specjalne

W Wołowie działa Zespół Szkół Społecznych, którego założycielem było lokalne stowarzyszenie – Inicjatywa Samorządowa „Razem” oraz Towarzystwo Wiedzy Powszechnej. Jednostki te oferują szeroki zakres kształcenia – od podstawowego do ponadgimnazjalnego. W Zespole Szkół Ogólnokształcących w Wołowie znajdują się zamiejscowe sale wykładowe Wyższej Szkoły Społeczno-Ekonomicznej w Warszawie. Słuchacze uczestniczą w wykładach transmitowanych przez Edukacyjną Telewizję Satelitarną.

W powiecie działa Powiatowe Centrum Edukacji i Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, które zajmuje się ustawiczną edukacją dorosłych w ramach Rolniczego Centrum Kształcenia Ustawicznego, doksztalaniem kadry pedagogicznej oraz realizuje zadania zlecone przez samorząd województwa w zakresie prowadzenia filii Wojewódzkiej Biblioteki Pedagogicznej. W ramach PCEiPPP działają dwie poradnie psychologiczno-pedagogiczne w Wołowie i Brzegu Dolnym.

Dostosowanie liczby placówek edukacyjnych, a także określenie profilu kształcenia powinno pozostawać w bezpośredniej zależności z czynnikiem demograficznym, tym samym istotne jest wskazanie tendencji i prognoz demograficznych. Poniższy wykres przedstawia szczegółowe liczby uczniów szkół ponadgimnazjalnych i specjalnych na przestrzeni lat 2003/04-2005/06.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Wydziału Edukacji Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Wołowie

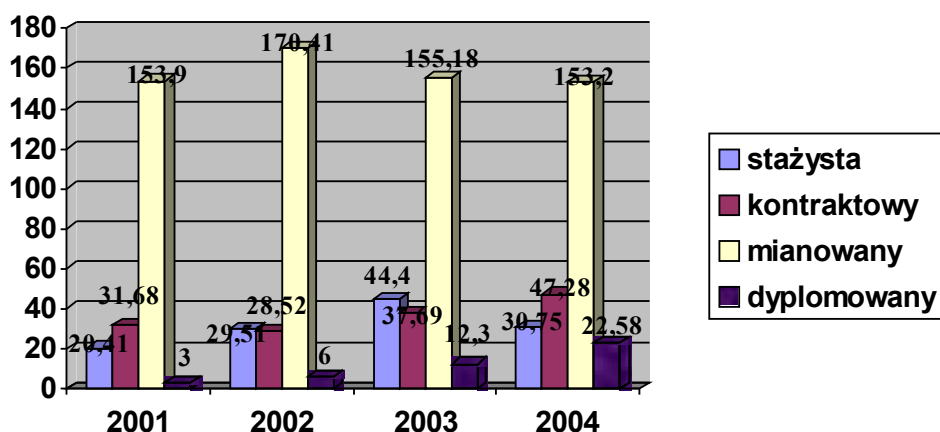
Oferta edukacyjna na poziomie ponadgimnazjalnym jest w Powiecie Wołowskim zadowalająca. Istotne jest, aby w perspektywie wieloletniej była ona atrakcyjna i odpowiadała nie tylko lokalnym uwarunkowaniom i specyfice powiatu, ale także aby była konkurencyjna na regionalnym rynku edukacyjnym. Ofertę i specyfikę szkół ponadgimnazjalnych przedstawia poniższy opis:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Wołowie kształci młodzież i dorosłych w klasach o profilu ścisłym i humanistycznym. Kadra pedagogiczna liczy 40 osób, z czego 13 pracuje w niepełnym wymiarze godzin
- W Liceum Ogólnokształcącym w Brzegu Dolnym nauczane są 4 języki – angielski, niemiecki, francuski, rosyjski. Szkoła posiada nowoczesne zaplecze lokalowe i sportowe - dużą salę gimnastyczną z pełnym zapleczem socjalnym (szatnie z prysznicami), siłownię oraz wielofunkcyjne zewnętrzne boisko ze sztuczną nawierzchnią. Dopełnieniem wyposażenia szkoły jest aula. Kadra pedagogiczna LO liczy 28 nauczycieli
- Zespół Szkół Zawodowych w Wołowie kształci zarówno młodzież, jak i dorosłych na bazie liceów profilowanych, techników, zasadniczych szkół zawodowych. Zróżnicowana oferta edukacyjna wpływa na atrakcyjność i konkurencyjność szkoły. Placówka posiada nowoczesną pracownię gastronomiczną, oraz znakomicie wyposażoną pracownię informatyczną. Kadra pedagogiczna szkoły liczy 33 osoby.
- W Zespole Szkół im. Tadeusza Kościuszki w Wołowie prowadzone jest kształcenie zawodowe i prozawodowe w szkołach młodzieżowych, w szkołach dla dorosłych i w Ośrodku Doksztalania i Doskonalenia Zawodowego systemem edukacji stacjonarnej, zaocznej i kursowej. Kształcenie odbywa się na bazie liceów profilowanych, techników, szkół policealnych w szerokich i zróżnicowanych profilach zawodowych z ukierunkowaniem na kształcenie w specjalnościach rolniczych. Kadra pedagogiczna liczy 49 osób.
- Zespół Szkół Zawodowych w Brzegu Dolnym kształci młodzież na bazie liceów profilowanych, techników, zasadniczych szkół zawodowych, szkół policealnych. W swojej ofercie edukacyjnej placówka koncentruje się na kształceniu w branży chemicznej (w zgodzie z oczekiwaniami lokalnego rynku pracy), ekonomicznej i informatycznej. Szkoła współpracuje z PCC Rokita. Kadra pedagogiczna liczy 22 osoby.
- Zespół Szkół Specjalnych w Wołowie realizuje zadania dydaktyczno – rewalidacyjne i wychowawczo – opiekuńcze z dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną intelektualnie

zakwalifikowaną do tego typu kształcenia przez poradnie psychologiczno – pedagogiczne lub inne placówki specjalistyczne. Zespół Szkół realizuje zadania na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i zawodowym, zapewniając tym samym pełny cykl kształcenia dzieci niepełnosprawnych. Kadra pedagogiczna placówki liczy 31 osób, z czego 6 pracuje w niepełnym wymiarze godzin.

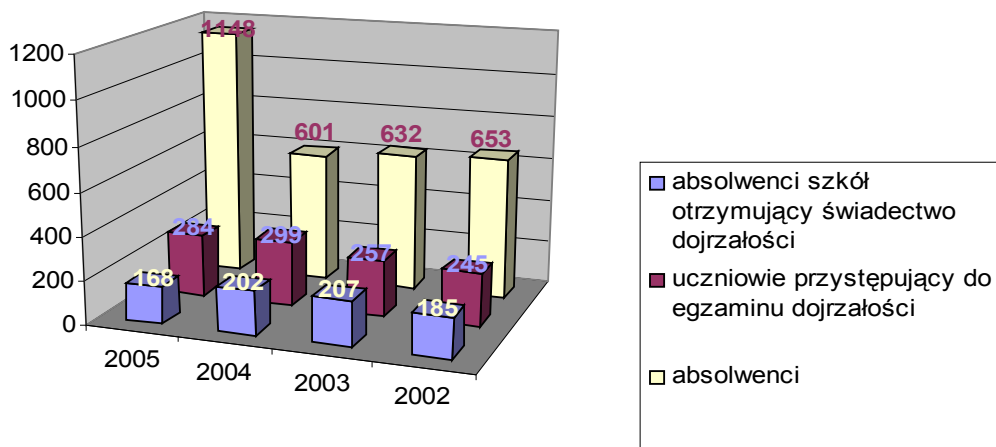
- Zespół Placówek Resocjalizacyjnych w Brzegu Dolnym (placówka utworzona 1 września 2006r. ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego) w skład, której wchodzi Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii, Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy, Szkoła Podstawowa, Gimnazjum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa. Placówka powstała wychodząc naprzeciw potrzebom edukacyjnym o wymiarze powiatowym oraz ogólnopolskim. Naczelnym zadaniem Zespołu Placówek Resocjalizacyjnych jest zapewnienie szeroko pojętej edukacji dla uczniów, której podstawowym elementem jest: socjalizacja i resocjalizacja oraz reedukacja, dla młodzieży o specyficznych potrzebach edukacyjnych.

Dla przyszłości edukacji w Powiecie Wołowskim, oprócz ilości placówek edukacyjnych, istotny jest poziom awansu zawodowego kadry pedagogicznej.

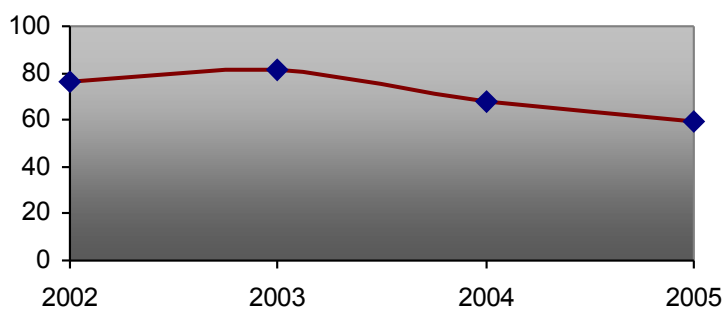

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Wydziału Edukacji Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Wołowie

Jednym z wymiernych wskaźników jakości kształcenia jest stopień zdawalności egzaminu maturalnego, który w Powiecie Wołowskim jest odzwierciedleniem tendencji wojewódzkiej i krajowej. Uogólniając, można stwierdzić, że reforma systemu edukacji i egzaminu maturalnego bezpośrednio wpłynęła na obniżenie wyników matur w skali całego kraju. Najsilniejsze obniżenie wskaźnika zdawalności nastąpiło w technikach i liceach profilowanych.

Poniższy wykres przedstawia procentowy wskaźnik zdawalności egzaminu dojrzałości na przestrzeni ostatnich kilku lat.

Stan techniczny szkół prowadzonych przez powiat sukcesywnie poprawia się. Środki przeznaczone przez ostatnie lata na oświatę doprowadziły do przeprowadzenia wielu remontów bieżących jak i inwestycji. Przeprowadzono m. in. termomodernizację budynków, poprawiono standard pomieszczeń dydaktycznych. Potrzeby remontowe i inwestycyjne placówek edukacyjnych pozostają jednak znaczące, szczególnie w zakresie bazy sportowej. Nastąpiła również poprawa infrastruktury dydaktyczno-technicznej do kształcenia zawodowego, np. w Zespole Szkół Zawodowych w Wołowie. Polepsza się dostępność do technologii informatycznych. Poniższa tabela przedstawia ilość uczniów przypadającą na jeden komputer na przestrzeni ostatnich lat:

2002	2003	2004	2005
11,1	11,6	8,9	7,5

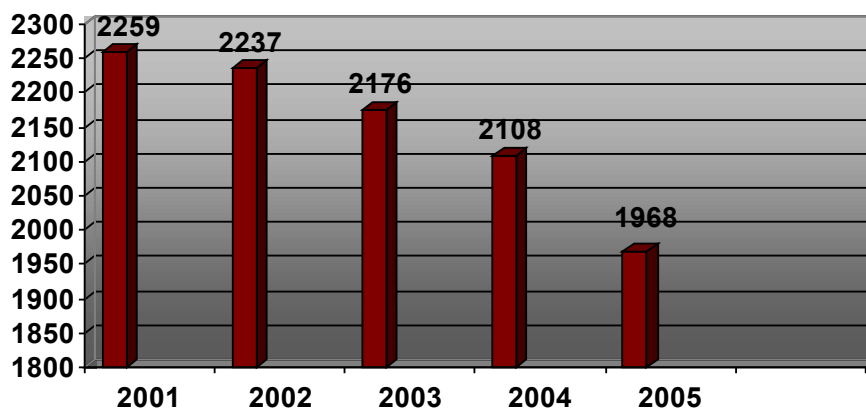
- Szkoły gimnazjalne

Na terenie powiatu funkcjonują następujące gimnazja:

1. Publiczne Gimnazjum w Wołowie
2. Publiczne Gimnazjum nr 2 w Wołowie (w ramach Zespołu Szkół Publicznych)
3. Gimnazjum w Zespole Szkół Specjalnych w Wołowie
4. Gimnazjum w Zespole Szkół Społecznych w Wołowie

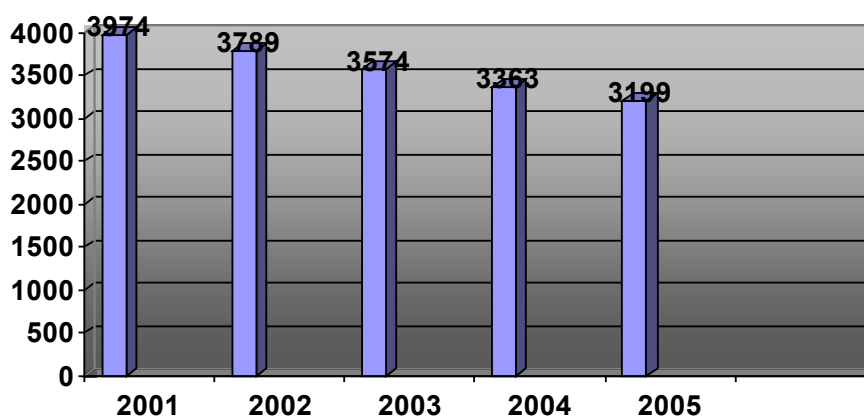
5. Publiczne Gimnazjum w Lubiążu (w ramach Zespołu Szkół Publicznych w Lubiążu)
6. Publiczne Gimnazjum nr1 w Brzegu Dolnym
7. Gimnazjum w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Brzegu Dolnym
8. Gimnazjum w Wińsku

W roku szkolnym 2004/2005 do gimnazjów funkcjonujących na terenie powiatu uczęszczało ogółem 1968 uczniów (z wyłączeniem szkół specjalnych), z czego 959 w gminie Wołów, 376 w gminie Wińsko i 633 w gminie Brzeg Dolny. Wskaźniki liczby uczniów szkół gimnazjalnych w latach 2001-2005 przedstawia poniższy wykres.

- Szkoły podstawowe

Na terenie powiatu funkcjonuje 18 szkół podstawowych, do których w roku szkolnym 2004/2005 uczęszczało ogółem **3199** uczniów (z wyłączeniem szkół specjalnych). Najwięcej uczniów uczęszczało w szkołach podstawowych w gminie Wołów – 1564 (8 szkół), a najmniej w gminie Wińsko – 639 (5 szkół). Na terenie gminy Brzeg Dolny do szkół podstawowych uczęszczało 996 uczniów (5 szkół). Wskaźniki liczby uczniów szkół podstawowych w latach 2001-2005 przedstawia poniższy wykres:

Oba wyżej przedstawione wykresy wskazują na dynamiczne pogłębianie się nizu demograficznego. Według prognoz szacuje się, że w roku szkolnym 2012/2013 naukę w klasach pierwszych szkół podstawowych i gimnazjów rozpocznie o 20% mniej dzieci i młodzieży niż obecnie.

- Przedszkola

Na terenie Powiatu Wołowskiego znajduje się 8 placówek wychowania przedszkolnego: 3 na terenie gminy Brzeg Dolny i 4 w gminie Wołów (3 przedszkola + oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej w Krzydlinie Wielkiej). W gminie Wińsko istnieje 1 przedszkole.

Kultura

Dziedzictwo kulturowe

Wszystkie centra – układy urbanistyczne siedzib gmin w Powiecie Wołowskim znajdują się w rejestrze zabytków. Wszystkie posiadają średniowieczną metrykę. Nazwy: Brzeg Dolny, Wińsko, Wołów odzwierciedlają genezę ich powstania, powiązanie z historyczną funkcją terenu na którym się znajdują: Brzeg przy przeprawie promowej przez Odrę, Wińsko – tam gdzie uprawiana była winorośl, Wołów – miejsce znane z targów wołami. Wydaje się, że niektóre funkcje mogą w dalszym ciągu być aktualne: gmina Brzeg Dolny zabiega o powstanie mostu przez Odrę, gmina Wińsko powoli wraca do upraw winorośli. Świadomość genezy historycznej miast, jego dziedzictwa kulturowego ma istotne znaczenie w ich rozwoju i dbałości o istniejącą substancję.

Na terenie Powiatu Wołowskiego występuje ogółem 151 obiektów wpisanych do rejestru zabytków z czego:

- a) 24 w gminie Brzeg Dolny,
- b) 33 w gminie Wińsko,
- c) 95 w gminie Wołów.

Ponadto znajdują się obiekty objęte ochroną konserwatorską i ujęte w konserwatorskim spisie obiektów zabytkowych, ogółem 2094 (530-Brzeg Dolny, 474-Wińsko, 1090 – Wołów), oraz udokumentowane stanowiska archeologiczne (ok. 150 - w Brzegu Dolnym, około 930 w gminie Wińsko i 960 w gminie Wołów). Gminy Wołów i Wińsko są jednymi z najsilniej nasyconych substancją archeologiczną rejonów województwa dolnośląskiego. Największe nasilenie osadnictwa związane jest z kulturą łużycką, przeworską a także okresem wczesnego i późnego średniowiecza. Niestety nie występuje tutaj wiele atrakcyjnych form naziemnych typu kurhan lub grodzisko, dlatego palącym postulatem jest objęcie szczególną ochroną liczne cmentarzyska kultury łużyckiej, które są niszczone w toku nielegalnej działalności. Jeśli chodzi o obiekty kubaturowe, to w większości przypadków obiekty wpisane do rejestru to budynki użyteczności publicznej, kościoły, budynki poklasztorne. Nieliczna grupa to obiekty będące w rękach prywatnych. W przeważającej większości są to obiekty użytkowane i zagospodarowane jednak o różnym stanie technicznym. Występują tu zarówno obiekty poddane całkowitej renowacji, które odzyskały w całości swój blask jak np. Kościół w Godzięcinie, oficyna pałacowa w Brzegu Dolnym, ratusz w Wołowie jak i te które są w trakcie kompleksowego remontu – np. pałac w Starym Wołowie, kościół w Głębowicach. Najgorsza sytuacja przedstawia się w przypadku obiektów o nieustalonej do końca funkcji, nieużytkowanych. Renowacji w najbliższych latach wymaga siedziba Starostwa Powiatowego – Zamek Piastowski w Wołowie. Niewątpliwie obiektem wymagającym największych nakładów inwestycyjnych jest kompleks poklasztorny w Lubiążu, w nikłej części udostępniany zwiedzającym, niezagospodarowany i oczekujący na pomysł wykorzystania jego niepowtarzalnych walorów zabytkowych i ciekawego, z punktu widzenia turystycznego i rekreacyjnego, położenia w zakolu Odry oraz dogodnego pod względem komunikacyjnym zarówno drogowym jak i wodnym.

Istnieje grupa obiektów całkowicie zapomnianych, np. pałac w Rogowie Wołowskim, w Głębowicach, w Moczydlnicy Klasztornej. Osobną sprawą są wpisane do rejestru parki podworskie występujące na terenach wiejskich, które w większości przypadków pozbawione są fachowej, ogrodniczej konserwacji, przycinek i powoli dziczeją, tracąc swe walory celowych założeń parkowych. Mimo określonego statusu prawnego (własność komunalna lub Agencji Nieruchomości Rolnej Skarbu Państwa) stają się powoli przestrzenią niczyją,

zaniedbaną. Generalnym problemem z zachowaniem istniejących na terenie powiatu dóbr kultury jest brak środków finansowych na ich kompleksowe remonty, pełną rewitalizację. Obowiązujące przepisy *Rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 10 maja 2004 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków* – dają możliwość zdobywania pewnych środków, również przed podjęciem robót i zaangażowaniem środków własnych, np. na niezbędne ekspertyzy, inwentaryzacje itp. Jest to jednak uzależnione od ogólnej puli środków przeznaczanych na ochronę zabytków. Wydaje się, że celowym byłoby stworzenie programów pomocy, zachęty finansowej promującej działania inwestorów faktycznie dbających o zabytki. Programy te powinny być realizowane w uzgodnieniu z Państwową Służbą Ochrony Zabytków na szczeblu gminnym lub powiatowym a nie centralnym czy wojewódzkim jak jest obecnie. Dla ochrony zachowanego dziedzictwa kultury materialnej, oprócz strony finansowej, równie ważna jest edukacja, przybliżanie historii i to tej lokalnej, w jak najmniejszej skali - ulic, placów, konkretnych obiektów. Świadomość przestrzeni historycznej, dawnej funkcji obiektów, układu urbanistycznego, powiązań zabudowy z układem komunikacyjnym powinno pomóc zrozumieć problematykę jego ochrony i tego co rzeczywiście bezwzględnie trzeba zachować, co można zmodernizować dostosowując do wymogów współczesności, a co wreszcie można pominąć.

Jak wspomniano na początku, Powiat Wołowski jest wyjątkowo nasycony zabytkami archeologicznymi. Powinny być one jednak odpowiednio wyeksponowane, opisane i znaleźć się na szlaku turystyki pieszej lub rowerowej. Godnymi uwagi są tu zachowane pozostałości dymarek w Tarchalicach, średniowieczne grodziska w Brzegu Dolnym i Wałach, relikty cukrowni w Konarach, cmentarzysko łużyckie w Łazach. Obiektami budowlanymi, które mogłyby znaleźć się na szlakach turystycznych to, oprócz Pocysterskiego Zespołu Pałacowo-Klasztorowego w Lubiążu, pałac w Białkowie i obserwatorium astronomiczne, droga krzyżowa w Trzcinicy Wołowskiej. Mogłyby to stanowić dodatkową atrakcję wzbogacając ofertę turystyczną gmin i powiatu.

Życie kulturalne

Institucje kultury w Powiecie Wołowskim skupione są głównie w stolicach gmin: Wołowie, Brzegu Dolnym i Wińsku. W tych ośrodkach istnieją i funkcjonują jednostki realizujące zadania z zakresu kultury, które dają mieszkańcom możliwość kontaktu z różnymi dziedzinami sztuki i działaniami artystycznymi.

Na terenie powiatu działają następujące gminne ośrodki kultury i ich filie:

- Wołowski Ośrodek Kultury (filia - Dom Kultury w Lubiążu)
- Dolnobrzeski Ośrodek Kultury (filia - Dział Dziecięco-Młodzieżowy Dolnobrzeskiego Ośrodka Kultury);
- Gminny Ośrodek Upowszechniania Kultury w Wińsku

Ośrodki kultury prowadzą zajęcia dla dzieci i młodzieży m.in. w sekcjach: gry na instrumentach, tanecznych, plastycznych. Duże sukcesy ogólnopolskie, a nawet międzynarodowe odnosi taneczny zespół dziecięcy „Rytmy Planety”.

Na terenie każdej gminy powiatu działa Biblioteka Publiczna oraz podlegające jej filie. W sumie powiat posiada 13 bibliotek, z czego na każdą przypada 3169 osób. Jedyne kino w powiecie znajduje się w Dolnobrzeskim Ośrodku Kultury. Także w Brzegu Dolnym, w filii Ośrodka Kultury przy ul. Zwycięstwa 5 znajduje się galeria miejska.

Powiat Wołowski corocznie uczestniczy we współorganizowaniu i współfinansowaniu imprez kulturalnych i sportowych o charakterze ponadgminnym. Do ważniejszych imprez cyklicznych, o szerokim zasięgu można zaliczyć:

1. Pałacowe Korso Kwiatowe w Lubiążu
2. SLOT Art Festiwal w Lubiążu

3. koncerty w ramach festiwalu Wratislavia Cantans
4. festiwal Cantus Organi
5. Festiwal Rockowy Finisz Wakacji
6. Ogólnopolski Przegląd Zespołów Rockowych "Czadowisko"
7. Festiwal Muzyki Alternatywnej "Baraque"

Na terenie poszczególnych gmin odbywają się również liczne imprezy o lokalnym charakterze jak konkursy, turnieje, koncerty, wystawy, spektakle teatralne, imprezy z okazji obchodów świąt państwowych czy dożynki, które już na stałe wpisały się w kalendarz imprez kulturalnych.

Sport i rekreacja

Powiat Wołowski obejmuje obszar, który, dzięki licznym walorom, daje duże możliwości do rozwoju sportu i rekreacji. Istotnym czynnikiem mającym duże znaczenie dla rozwoju sportu jest poziom i stan infrastruktury. Istniejąca infrastruktura sportowo-rekreacyjna częściowo wykorzystuje naturalny potencjał powiatu. Poniższy opis przedstawia najważniejsze elementy bazy sportowo-rekreacyjnej.

- Ośrodek Sportu i Rekreacji w Wołowie (należący do gminy Wołów):

Stadion sportowy - kompleksowo wyposażony w urządzenia sportowe do uprawiania większości dyscyplin lekkoatletycznych oraz tenisa. Wraz z czterema boiskami trawiastymi do gry w piłkę nożną stanowi bazę dla klubów sportowych.

Sala sportowa - o wymiarach 27m na 15m na 8m przystosowana do prowadzenia zajęć piłki siatkowej, koszykowej, halowej piłki nożnej, tenisa stołowego.

Od sierpnia 2005r na terenie Centrum Sportu przy ul. Panińskiej działa również kompleks odkrytych basenów z możliwością podgrzewania wody (basen olimpijski i treningowo-rekreacyjny wraz ze zjeżdżalnią oraz basen dla dzieci „brodzik”). Funkcjonuje tu także wielofunkcyjna hala sportowa posiadająca pełnowymiarowe boiska do koszykówki, siatkówki, piłki ręcznej halowej, tenisa ziemnego i wyposażona w 9-metrową sztuczną ściankę wspinaczkową, z bogatym zapleczem sprzętowym, sanitarnym i konferencyjnym oraz sala sportowa przystosowana do prowadzenia zajęć piłki siatkowej i koszykowej. W kompleksie sportowym znajduje się także górka saneczkowa, staw, wypożyczalnia rowerów górskich oraz zaplecze noclegowe.

- Kompleks Hotelowo-Sportowy "Rokita" w Brzegu Dolnym (należący do gminy Brzeg Dolny):

hala sportowa na około 1000 miejsc, sala treningowa, siłownia z pełnym i nowoczesnym wyposażeniem, sauna, sale konferencyjne, hotel

- Kryta pływalnia "AQUASPORT" w Brzegu Dolnym (należący do gminy Brzeg Dolny)

basen sportowy, basen rekreacyjny z masażem wodnym, 40-metrowa zjeżdżalnia brodzik dla dzieci ze zjeżdżalnią i zabawkami, sala klubowo – rekreacyjna

- Ośrodek Wypoczynkowo-Rekreacyjny oraz Związkowy Klub Żeglarski "ENERGETYK" w Wałach

baza wypoczynkowo-rekreacyjna, otwarty akwen wodny, przystań żeglarska, domki campingowe, pole namiotowe, wypożyczanie łodzi żaglowych i sprzętu pływającego, możliwość cumowania i zimowania jachtów, boiska do gry w koszykówkę i siatkówkę

- Stadion Sportowy w Brzegu Dolnym (należący do gminy Brzeg Dolny)

boisko piłkarskie trawiaste pełnowymiarowe z możliwością przygotowania pod rugby - 1100 miejsc siedzących, boiska treningowe z oświetleniem, bieżnię lekkoatletyczną - 400 m, 3 korty tenisowe o nawierzchni z automatycznym nawadnianiem, sauna

Ośrodek Wypoczynkowy „Golina” koło Wołowa (prowadzony przez Zakład Karny w Wołowie)

Akweny wodne, kąpielisko, pole namiotowe i domki campingowe, obiekty sportowe:
m.in. kort tenisowy

W powiecie znajduje się również kilkadziesiąt mniejszych boisk, większość z nich wymaga jednak modernizacji i doposażenia ze strony gmin.

Na terenie powiatu działa kilkadziesiąt lokalnych klubów sportowych, zachęcających społeczność do aktywności ruchowej. Najpopularniejsze są kluby piłki nożnej i lekkoatletyczne. Poniższa lista przedstawia ważniejsze kluby:

1. Klub Piłkarski w Brzegu Dolnym
2. Miejski Klub Sportowy „Rokita” w Brzegu Dolnym
3. Miejski Klub Piłkarski w Wołowie
4. „Towarzystwo Piłki Nożnej” – Ludowy Zespół Sportowy „Kometa Krzelów”
5. Związkowy Klub Żeglarski „Energetyk” w Wałach Śląskich
6. Zapaśniczy Klub Sportowy „Olimpijczyk” w Brzegu Dolnym
7. Wiejski Klub Sportowy „Orkan” w Mojąęcicach
8. Klub Sportowy „Sparta Miłcz”
9. Towarzystwo Piłki Nożnej – Klub Sportowy Pogoń Drewnopak
10. Wołowski Klub Karate Kykushinkai
11. Dolnobrzeski Klub Karate
12. Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej „Razem” przy Zakładzie Karnym w Wołowie
13. Klub Piłkarski "Rudno"
14. Stryjnowski Klub Sportowy "Junak"
15. Klub Piłkarski "Rataje", Kąty
16. Klub Piłkarski "Promotor" Pełczyn
17. Klub Piłkarski "Victoria" Orzeszków
18. Klub Piłkarski "Feniks" Bożeń
19. Powiatowe Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Wołowie
20. Wiejski Klub Sportowy "Kusy" Pogalewo
21. Towarzystwo Turystyki Rowerowej "Na Kole" w Brzegu Dolnym
22. Towarzystwo Turystyki Rowerowej „Cross”
23. Klub Piłkarski "Ruch" Warzęgowo

Oprócz wymienionych działają również uczniowskie kluby sportowe, wśród nich najprężniej działającym jest „ULKS Podlasie”, współorganizator cyklicznych imprez biegowych. Dużą rolę odgrywa również „Towarzystwo Turystyki Rowerowej CROSS”, którego imprezy są wpisane w harmonogram imprez Polskiego Związku Kolarstwa Górskiego i ściągają entuzjastów tego sportu z odległych okolic Polski, a także z Niemiec i Czech. „TTR CROSS” propaguje nie tylko aktywny wypoczynek, ale również propaguje wartości przyrodnicze i ekologiczne naszego terenu. Organizowane rajdy rowerowe łączą w sobie zarówno sport jak i edukację ekologiczną.

Poziom aktywności fizycznej w powiecie nie osiąga wysokiego poziomu. Według danych statystycznych za 2004r. jedynie co 25 osoba aktywnie ćwiczyła.

W działalności sportowo - kulturalnej powiat współdziała z trzema ośrodkami kultury, ośrodkami sportu i rekreacji, kultury w Wołowie, Brzegu Dolnym i Wińsku, Policją, szkołami i przedsiębiorstwami.

Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest obszarem działania leżącym zarówno w kompetencjach gmin jak i powiatu. Na terenie Powiatu Wołowskiego wśród jednostek realizujących zadania z zakresu szeroko rozumianej pomocy społecznej, najważniejsze są:

- **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie**
 - Powiatowy Ośrodek Wsparcia w Wołowie
 - Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności
 - Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Godzięcinie
 - 3 Placówki Rodzinne w Wołowie
- **Powiatowe Centrum Edukacji i Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej**
 - 2 Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne
- **Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Wiosna „ w Krzydlinie Małej (jednostka niepubliczna)**
- **Klub Aktywnego Poszukiwania Pracy oraz Środowiskowy Hufiec Pracy**
- **Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej**
- **Komisje Pomocy Społecznej**
- **Środowiskowe Domy Samopomocy**
- **Gminne Komisje ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**
- **„Caritas”**
- **„Monar”**
- **Polski Związek Niewidomych Koło w Wołowie**
- **Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Wołowie**
- **Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych w Wołowie**
- **Dolnobrzeskie Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych**
- **Koło Sprawnych Inaczej w Brzegu Dolnym**

- Jednostki powiatowe
- Jednostki gminne
- Stowarzyszenia
- Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych

W ramach istnienia jednostek opiekuńczo-wychowawczych działają placówki socjalizacyjne i interwencyjne oraz placówka wsparcia dziennego. Na terenie Powiatu Wołowskiego działa pięć świetlic środowiskowych opiekuńczo-wychowawczych, z usług których korzysta 149 dzieci, oraz sześć świetlic profilaktycznych na bazie których realizowane są zajęcia socjoterapeutyczne dla 150 dzieci. Dodatkowo w r. 2003 utworzono Powiatową Społeczną Radę d/s Osób Niepełnosprawnych w Wołowie. Do jej głównych zadań należy przede wszystkim: inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz realizacji praw osób niepełnosprawnych, opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych, ocena realizacji tych projektów, opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych. Rada powołana została zarządzeniem Starosty Wołowskiego na okres 4 lat.

Badania przeprowadzone przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołowie wykazują, że największym problemem społecznym jest bezrobocie i wynikające z niego patologie społeczne. W 2003r. właśnie brak pracy był główną przyczyną udzielania pomocy społecznej rodzinom. Kolejnymi istotnymi problemami na terenie powiatu jest niepełnosprawność, starość i długotrwałe choroby, które ze względu na wysokie ceny leków i

leczenia przyczyniają się do ubóstwa. Wśród innych ważnych problemów społecznych znajdują się alkoholizm i narkomania będące zarazem przyczyną i skutkiem ubóstwa i patologii, a także ochrona macierzyństwa.

Przyczyny udzielania pomocy społecznej w powiecie wołowskim wg. gmin powiatu.

Wyszczególnienie /Przyczyna	Bezrobocie		Bezdomność		Ochrona macierzyństwa		Niepełnosprawność i choroba		Alkoholizm i narkomania	
	1998r	2003r.	1998r	2003r	1998r	2003r	1998r	2003r	1998r	2003r
Brzeg Dolny	451	534	13	22	58	37	144	240	96	67
Wołów	488	330	-	4	64	66	243	349	50	36
Wińsko	361	969	-	28	39	130	261	670	51	127
Razem- POWIAT WOŁOWSKI	1300	1833	13	54	161	233	648	1259	197	230

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołowie, 2004r

Z analizy danych wynika, że w ostatnich latach zwiększyła się wielkość udzielanej pomocy społecznej, szczególnie w przyczynach wynikających z bezrobocia, niepełnosprawności i chorób. Zwraca uwagę fakt znacznego wzrostu ilości osób korzystających z pomocy w gminie Wińsko.

W/w przyczyny są czynnikami wpływającymi na wzrost patologii społecznych, takich jak przemoc w rodzinie czy przestępczość wśród nieletnich. W związku z tym coraz bardziej rośnie w powiecie zapotrzebowanie na wsparcie psychologiczne dla ofiar przemocy. W 2003r. odnotowano 178 interwencji domowych, z czego wytypowano 352 ofiary przemocy domowej. Porównując r. 2003 z latami poprzednimi można zauważyć znaczny wzrost przypadków w tym zakresie

W ostatnich latach ważnym problemem społecznym stał się także system wsparcia i opieki nad osobami starszymi. Na terenie powiatu działają 3 gminne koła kombatanckie, które skupiają 273 członków zwyczajnych i 397 członków podopiecznych.

W zakresie prowadzenia opieki całodobowej, obejmującej świadczenia o charakterze pielęgnacyjnym, opiekuńczym i rehabilitacyjnym dla seniorów działania podejmuje Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczo w Wołowie. Jego głównym zadaniem jest pomoc osobie starszej, chorej i niepełnosprawnej w uzyskaniu maksymalnej sprawności i samodzielności. Opieką zakładu objęte są osoby nie kwalifikujące się do leczenia szpitalnego, ale wymagające stałej, profesjonalnej opieki dla podtrzymania zdrowia i bezpieczeństwa. W ramach swojej działalności ZPO prowadzi również działalność pielęgnacyjną polegającą na opiece chorego w domu, tzw. opieka domowa. Forma ta jest uzupełnieniem działań pielęgniarki środowiskowej i pomocy społecznej, dlatego też jej rozwinięcie może być dobrym rozwiązaniem problemów ludzi starszych – osoba dłużej pozostaje w środowisku domowym, gdzie czuje się najlepiej.

Dla rozwiązania powyższych problemów zostały opracowane: Powiatowy Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2005-2010, Powiatowy Program działań na rzecz Pomocy Dziecku i Rodzinie oraz Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych.

I.1.4 Sfera bezpieczeństwa i administracji

Powiat Wołowski stanowi lokalną wspólnotę samorządową tworzoną przez mieszkańców powiatu oraz terytorium obejmujące następujące gminy:

- gminę miejsko - wiejską Brzeg Dolny
- gminę wiejską Wińsko
- gminę miejsko – wiejską Wołów

Powiat ma osobowość prawną a siedzibą władz powiatu jest miasto Wołów. Do zakresu działań powiatu należy wykonywanie określonych ustawami zadań publicznych o charakterze ponadgminnym.

Organami powiatu są:

1. Rada Powiatu
2. Zarząd Powiatu

Rada Powiatu jest organem stanowiącym i kontrolnym powiatu. Radni są wybierani w wyborach bezpośrednich według zasad określonych w ustawie z dnia 16 lipca 1998r. Kadencja Rady trwa 4 lata licząc od dnia wyborów. W skład obecnej Rady Powiatu wchodzi 17 radnych.

Do wykonywania swoich zadań Rada Powiatu powołuje ze swojego grona w drodze uchwały stałe i doraźne komisje określając przedmiot ich działania oraz skład osobowy. Komisje podlegają Radzie Powiatu w całym zakresie swojej działalności, przedkładają jej swoje plany pracy oraz sprawozdania z działalności.

W obecnej kadencji Rada powołała następujące komisje stałe: Komisję Zdrowia, Komisję Polityki Społecznej, Komisję Ochrony Środowiska i Rolnictwa, Komisję Oświaty, Kultury i Sportu, Komisję Gospodarki i Infrastruktury oraz Komisję Budżetu.

Oprócz w/w komisji, w celu kontrolowania działalności Zarządu oraz powiatowych jednostek organizacyjnych Rada Powiatu zgodnie z ustawą powołała Komisję Rewizyjną.

Organem wykonawczym powiatu jest pięcioosobowy Zarząd. Zarząd Powiatu wykonuje uchwały Rady Powiatu i zadania powiatu określone przepisami prawa. W realizacji zadań Zarząd powiatu podlega wyłącznie Radzie Powiatu.

Starostwo Powiatowe w Wołowie jako jednostka organizacyjna powiatu wykonuje jego zдания w oparciu o Statut Powiatu, tekst ujednolicony wg stanu na dzień 22 stycznia 2003r.

Szczegółową organizację oraz tryb pracy starostwa a także zakresy działania jego wydziałów i innych równorzędnych jednostek organizacyjnych określają Regulaminy Organizacyjne lub Statuty. Całokształtem działalności starostwa kieruje Starosta Wołowski przy wsparciu Wicestarosty oraz Sekretarza Powiatu i Skarbnika Powiatu.

Policja

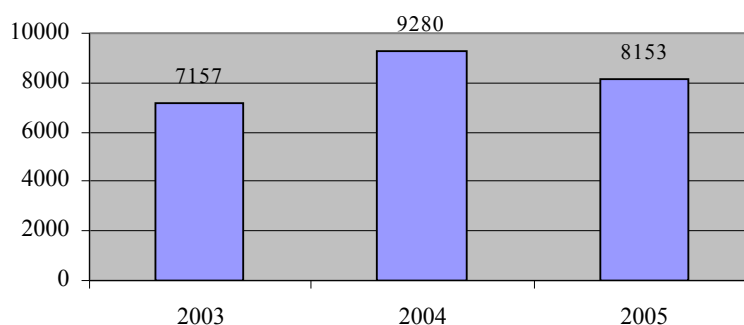
W dniu 1 stycznia 1999r. wraz z wprowadzeniem reformy administracyjnej kraju policja zaczęła funkcjonować w nowej strukturze organizacyjnej. Dotychczasowa Komenda Rejonowa Policji w Wołowie otrzymała nazwę Komendy Powiatowej Policji w Wołowie i stała się jedną z 26 Komend Powiatowych Policji na terenie Województwa Dolnośląskiego (podlega bezpośrednio Dolnośląskiej Komendzie Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu). Policja przestała być w pełni samodzielną formacją podległą wyłącznie komendzie głównej policji, a stała się częścią tzw. wojewódzkiej i powiatowej administracji zespolonej. To usytuowanie sprawiało, że samorządy lokalne mogły stawiać policji zadania w części dotyczącej pracy prewencyjnej, natomiast z nadzoru starostów i wojewodów wyłączone były: służby zwalczania przestępczości zorganizowanej i narkotykowej, sprawy operacyjno-

rozpoznawcze, oraz dochodzeniowo-śledcze. Od 1 stycznia 2003r. Komenda Powiatowa Policji nie jest już finansowana z budżetu powiatu.

Komenda Powiatowa Policji w Wołowie obejmuje swoim działaniem miasto i gminę Wołów, miasto i gminę Brzeg Dolny oraz gminę Wińsko. W strukturze organizacyjnej komendy wydzielono dwie sekcje: kryminalną i prewencji, zaś jednostkami podległymi są: Komisariat Policji w Brzegu Dolnym oraz Placówka Policji – rewir dzielnicowy w Wińsku.

W okresie od 2003r. do 2005r. na terenie powiatu odnotowano łącznie 24590 wykroczeń i przestępstw.

Przestępstwa i wykroczenia na terenie Powiatu Wołowskiego w latach 2003-2005

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Wołowie, 2006 r.

Struktura przestępczości w ostatnich latach nie uległa zmianie i odpowiada tendencjom ogólnopolskim. Średnio w analizowanym okresie procentowa charakterystyka przestępstw przedstawia się następująco:

Kradzieże	21%
Kradzieże z włamaniem	20%
Przestępstwa o charakterze kryminalnym	72%
Przestępstwa o charakterze gospodarczym	2,5%
Kierowanie pojazdami w stanie nietrzeźwości	20%
Pozostałe przestępstwa	8%

Wśród wykroczeń największy procent stanowią wykroczenia p-ko bezpieczeństwu i porządkowi w ruchu na drogach oraz p-ko mieniu.

Należy podkreślić, że policjanci Komendy Powiatowej Policji w Wołowie uzyskują w ostatnich latach wyższe niż średnia wojewódzka wyniki w zakresie wykrywalności przestępstw. Również poziom poczucia bezpieczeństwa obywateli, wynoszący w 2005r. 92,4% (w 2004r. – 92,2%) jest wyższy w stosunku do wskaźnika wojewódzkiego – 78%.

Wskaźniki wykrywalności przestępstw w powiecie wołowskim w latach 2001-2005 w %

Wyszczególnienie		2001	2002	2003	2004	2005
Wykrywalność ogólna	Wojewódzka	57,1	60,0	61,3	32,7	50,1
	Powiatu Wołowskiego	68,3	71,1	75,8	77,0	77,0
Wykrywalność przestępstw kryminalnych		57,0	59,2	67,7	68,3	67,7

Wykrywalność przestępstw gospodarczych	91,3	90,3	100,0	93,3	93,2
Wykrywalność przestępstw wybranych (zabójstwa, zgwałcenia, kradzieże, włamania, rozboje)	43,9	43,9	45,1	50,4	50,1

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Wołowie, 2006r.

Istotnym elementem mającym wpływ na stan bezpieczeństwa i porządku publicznego jest funkcjonowanie ruchu drogowego.

W badanym okresie odnotowano łącznie na terenie powiatu wołowskiego 2626 zdarzeń drogowych w tym 195 wypadków i 2431 kolizji.

Zagrożenie bezpieczeństwa i porządku w ruchu drogowym.

Wyszczególnienie/Rok	2001	2002	2003	2004	2005
Liczba zdarzeń drogowych	498	476	487	578	587
w tym wypadki drogowe	56	48	29	36	26
w tym kolizje drogowe	442	428	458	542	561
Zabici	10	5	8	6	7
Ranni	74	73	26	47	33

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Wołowie, 2006r.

Do głównych przyczyn zaistnienia wypadków drogowych należy zaliczyć:

- niedostosowanie prędkości do warunków ruchu – 40%
- nieudzielanie pierwszeństwa przejazdu – 10%
- wyprzedzanie – 15%
- pozostałe – 35 %

Najczęściej do zdarzeń drogowych dochodzi w następujących miejscach:

- droga K36 Ścinawa (most) – Piskorzyna
- droga 340 Ścinawa (most) – Bukowice
- droga 338 Lubiąż - Wińsko

W minionym okresie podjęto wiele akcji i programów prewencyjnych skierowanych przede wszystkim do dzieci i młodzieży, a mające za zadanie m.in. propagowanie przepisów ruchu drogowego, zapewnienie bezpiecznego wypoczynku czy przeciwdziałanie narkomanii i przestępczości nieletnich („Bezpieczna droga do szkoły”, „Bezpieczne wakacje”, „Prewencja ale inaczej”, „Policyjna liga sportowa”, „Turniej motoryzacyjny”, „Bezpieczne ferie”, „Razem bezpieczniej”, „Groźny pies”, „Wagary”, „Chuliganom Stop”, „Dyskoteka - tak, narkotyki - nie i in.).

Zakład Karny

Zakład Karny w Wołowie podlega Okręgowemu Inspektoratowi SW we Wrocławiu. Jest jednostką typu zamkniętego dla recydywistów penitencjarnych z oddziałami:

- zakładu karnego typu zamkniętego dla odbywających karę po raz pierwszy,
- zakładu karnego typu półotwartego dla recydywistów penitencjarnych.

Zakład Karny w Wołowie zawsze zajmował istotne miejsce na mapie penitencjarnej Polski. Przez lata rozbudowywany obecnie jest jedną z większych jednostek - przebywa w nim około 1400 skazanych recydywistów penitencjarnych i odbywających karę po raz pierwszy. Jest przeznaczony dla mężczyzn. Pojemność na dzień 25 października 2005r. wynosi 1043 miejsca w 257 celach.

Zakład dysponuje oddziałem terapeutycznym, a od 1998 r. funkcjonuje w nim, uruchomiony własnymi nakładami, jeden z pierwszych i jednocześnie największych w Polsce oddziałów dla skazanych i tymczasowo aresztowanych stwarzających poważne zagrożenie dla społeczeństwa, albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu. W wołowskim zakładzie działa również zespół informatyków pozostający do dyspozycji Dyrektora Generalnego SW, tworzący programy komputerowe usprawniające pracę jednostek penitencjarnych oraz dział szkolenia, zajmujący się przede wszystkim realizacją kursów przygotowawczych dla nowoprzyjętych funkcjonariuszy i pracowników SW na bazie Ośrodka Szkoleniowo – Wypoczynkowego „Golina” Zakładu Karnego w Wołowie.

Jednostka dysponuje prężnie rozwijającym się Centrum Kształcenia Ustawicznego, w którym corocznie naukę pobiera ok. 200 osadzonych.

W Wołowie funkcjonują ponadto przedsiębiorstwa przywięzienne: Państwowe Przedsiębiorstwo Przemysłowo-Montażowe POMET legitymujące się certyfikatem ISO 9001:2000 oraz Gospodarstwo Pomocnicze (Zakład Produkcyjny PROSPORT) wraz z serwującą funkcjonariuszom tanie posiłki stołówką. Dla potrzeb tych ostatnich przy jednostce uruchomiony został również profesjonalnie wyposażony kompleks sportowy, w którym prowadzą zajęcia wykwalifikowani instruktorzy.

Zakład Karny od wielu lat realizuje oprócz zadań penitencjarnych także zadania prospołeczne. Skazani ZK Wołów pracują na rzecz szpitala, parafii i szkół. Wspólnie z PTPP "pro Natura" ZK realizuje program resocjalizacji poprzez czynną ochronę przyrody. Dodatkowo ZK współpracuje blisko ze Stowarzyszeniem IS Razem od lat realizując zadania związane z pomocą dla społeczności lokalnej

Straż Pożarna

Na terenie miasta Wołów swoją siedzibę ma Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej (PSP), w skład której wchodzi Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza PSP w Wołowie współpracująca z Jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej włączonymi do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego w Brzegu Dolnym, Wińsku, Smogorzowie Wielkim i w Lubiążu oraz z 10 Jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej nie włączonymi do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, zlokalizowanymi jedynie w gminie Wińsko i Wołów (Wyszęcice, Budków, Krzelów, Orzeszków, Turzany, Stary Wołów, Krzydłina Wielka, Krzydłina Mała, Pełczyn i Tarchalice).

Na terenie powiatu funkcjonuje również Zakładowa Służba Ratownicza PCC Rokita S.A. w Brzegu Dolnym. Należy podkreślić, że w Powiecie Wołowskim występują 4 zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej, tj.: Zakłady Chemiczne „PCC Rokita” S.A., Vita Polymers Poland Sp. z o. o. i “Rokita-Agro” S.A., TENSIS, sp. z o.o. (w fazie procedury) oraz 2 zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej tj.: Linpac Plastics Productions sp. z o. o. i Malborskie Zakłady Chemiczne „Organika” S.A. Wszystkie te zakłady zlokalizowane są w gminie Brzeg Dolny.

Analiza zarejestrowanej działalności Straży Pożarnej wykazuje, iż ogólna liczba pożarów i miejscowych zagrożeń charakteryzuje tendencja wzrostowa, przy czym notuje się malejącą liczbę fałszywych alarmów. Dokładną statystykę działalności Straży Pożarnej przedstawiono w tabeli

Liczba zdarzeń na terenie powiatu wołowskiego w latach 2001 – I poł. 2006r.

Rodzaj zdarzenia	Rok					
	2001	2002	2003	2004	2005	I poł. 2006
Požary	214	342	622	383	348	324
Miejscowe zagrożenia	376	362	211	238	387	283
Falszywe alarmy	18	10	15	12	10	7
Ogółem zdarzeń	608	714	848	633	745	614

Źródło: Komenda Powiatowa PSP w Wołowie, 2004r. i 2006 r.

W okresie objętym analizą zanotowano 4162 zdarzenia, z tego pożary stanowiły 53,7% wszystkich zdarzeń, miejscowe zagrożenia 44,6 %, a fałszywe alarmy zaledwie 1,7 %.

Charakterystyka pożarów i miejscowych zdarzeń w okresie 2003r. – I poł. 2006r. w Powiecie Wołowskim

Pożary		2003	2004	2005	I poł. 2006
wg wielkości	Małe	450	329	305	198
	Średnie	166	52	42	44
	Duże	6	6	1	1
wg rodzaju obiektu	użyteczności publ.	7	2	1	1
	Mieszkalne	27	27	27	15
	Produkcyjne	0	1	4	3
	Magazynowe	3	1	2	0
	środki transportu	8	5	8	4
	Lasy	61	26	14	14
	Uprawy	412	239	205	131
inne	104	82	87	74	

Miejscowe zdarzenia		2003	2004	2005	I poł. 2006
wg wielkości	małe	207	221	387	182
	lokalne	2	5	0	0
	średnie	2	11	0	1
	duże	0	1	0	0
wg rodzaju obiektu	użyteczności publ.	28	29	31	17
	mieszkalne	33	61	65	28
	produkcyjne	5	5	11	8
	magazynowe	2	0	0	0
	środki transportu	62	54	56	35
	lasy	2	2	2	0
	uprawy	5	2	6	2
inne	74	85	216	93	

Źródło: Komenda Powiatowa PSP w Wołowie, 2006r.

Analiza katalogu zagrożeń i wynikających z niego niebezpieczeństw, które występują na terenie Powiatu Wołowskiego (dynamiczny rozwój przemysłu chemicznego na terenie powiatu, usytuowanie na obszarze chronionym zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, ok. 85 km odcinek rzeki Odry z jej dopływami) wykazała konieczność dostosowania wyposażenia Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej w

Wołowie w specjalistyczny sprzęt przeznaczony do ratownictwa chemiczno-ekologicznego i wodno-przeciwpowodziowego.

Także wszystkie jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej wymagają modernizacji ich siedzib oraz doposażenia w brakujący sprzęt oraz wymiany zużytego sprzętu na nowy lub mniej wyeksploatowany, a także wprowadzenia systemu selektywnego wywoływania we wszystkich OSP. W miejscowościach w których nie ma jednostek OSP wyposażonych w SSW należy zamontować system alarmowy mogący powiadamiać ludność o zagrożeniu i niebezpieczeństwie.

Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego i Centrum Powiadamiania Ratunkowego

Od lutego 2003r. funkcjonuje w Wołowie Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego, którego celem jest zapewnienie skuteczności reagowania na sytuacje kryzysowe mogące zaistnieć na terenie powiatu oraz w celu zapewnienia warunków koordynacji działań w razie stanu klęski żywiołowej i zdarzeń mających znamiona kryzysu. W centrum, które znajduje się w Starostwie Powiatowym w Wołowie, a po godzinach pracy urzędu w Komendzie Powiatowej PSP, pełniona jest całodobowa służba dyżurna, której obowiązkiem jest zbieranie, przetwarzanie i aktualizacja danych dot. nadzwyczajnych sytuacji mających znamiona kryzysu.

W celu zwiększenia bezpieczeństwa oraz wdrożenia nowych umocowań prawnych Komenda Powiatowa PSP w Wołowie współuczestniczy ze Starostwem Powiatowym w pracach nad utworzeniem Centrum Powiadamiania Ratunkowego z siedzibą w KP PSP w Wołowie, gdzie funkcjonuje Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego. Sfinalizowanie tego przedsięwzięcia możliwe będzie ostatecznie po wejściu w życie ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym.

Podstawowym elementem skutecznego działania Centrum jest system szybkiej wymiany informacji pomiędzy służbami ratowniczymi i podmiotami biorącymi udział w działaniach ratowniczych. Integracja stanowisk operatorskich zapewnia skrócenie czasu alarmowania i powiadamiania oraz optymalizuje dobór sił i środków do zdarzenia. System ten opiera się na istniejącej w Państwowej Straży Pożarnej infrastrukturze łączności, uzupełnionej o abonentów systemu lub tworzącym podsystem otwarty tzn. wykorzystujący w zależności od potrzeb różne techniki wspólne dla systemu KSRG.

Zaletą systemu jest natychmiastowy dostęp do niezbędnych informacji dla abonentów systemu. Nie istnieje potrzeba wielokrotnego powtarzania informacji każdemu z abonentów z osobna. Wywołania grupowe oraz przekazy meldunków statusowych skracają do minimum czas przekazania ważnych danych.

System łączności radiowo-komputerowej może być w dalszej rozbudowie uzupełniony w podsystemy z bazami danych, mapami cyfrowymi co w połączeniu z technologią GPS, monitoringiem obszarów zagrożonych umożliwia zautomatyzowanie procesu koordynacji akcji ratowniczych.

W związku z planowanym utworzeniem Centrum Powiadamiania Ratunkowego (rozbudowa Powiatowego Stanowiska Kierowania w KP PSP w Wołowie) podjęte zostały przez tut. komendę następujące działania:

- opracowano dokumentację dot. utworzenia CPR,
- zakupiono oraz podłączono cyfrową centralę telefoniczną SLICAN w PSK ponadto stanowisko kierowania wyposażone jest w :
- rejestrator rozmów telefonicznych i radiowych (może zająć konieczność wymiany na cyfrowy),

- 2 komputery z oprogramowaniem w tym 1 podłączony jest również do systemu monitoringu obiektów,
- urządzenia łączności radiowej,
- telefony,
- kamery monitorujące teren komendy
- system selektywnego wywoływania (SSW) Ochotniczej Straży Pożarnej z terenu Powiatu Wołowskiego (wymaga rozbudowy),
- oraz inne urządzenia niezbędne do pracy dyżurnych operacyjnych.

Pomimo istniejących urządzeń będących na wyposażeniu Powiatowego Stanowiska Kierowania w Komendzie Powiatowej PSP w Wołowie niezbędne do utworzenia CPR są środki finansowe na dalsze prace związane z przygotowaniem pomieszczeń przeznaczonych na Centrum oraz zakup urządzeń:

- budowa zintegrowanego stanowiska kierowania,
- wyposażenie techniczne CPR,
- urządzenia systemu dyspozytorsko-alarmowego,
- system łączności telefonicznej i radiowej,
- oprogramowanie systemowe sieci komputerowych.

Ochrona przeciwpowodziowa

(opracowano na podst. Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wołowskiego)

Wały przeciwpowodziowe rzeki Odry na terenie powiatu wołowskiego tj. odcinki wałów od wsi Wały Śląskie do granicy z powiatem Góra w rejonie wsi Smolne oraz wał cofkowy rz. Jezierzycy w rejonie wsi Budków- Buszkowice - Krzelów powstawały od połowy XIX wieku. W okresie tym istniejące do tej pory lokalne zabezpieczenia przed powodzią poddano ujednoliceniu. Budowane do tej pory wały zaczęły spełniać określone standardy: szerokość korony 2,5 - 3,0m, nachylenie skarpy odwodnej 1:3 a skarpy odpowietrznej 1:1,5 - 2,0 wysokość uzależniona od wymogów terenowych 2 - 5m.

Ostatnio gruntowna modernizacja obwałowań miała miejsce po powodzi w 1903r. i została zakończona przez Niemców w latach 20 - 30. Wykonane wówczas urządzenia służą nam do dziś. Mniejsze powodzie występujące do 1997r. wskazywały, że tak zrealizowany system ochrony przeciwpowodziowej został zaprojektowany i wykonany prawidłowo. Jednak ciągły brak funduszy na remonty, konserwację przez szereg lat powodował dekapitalizację techniczną. Katastrofalna powódź w lipcu 1997r. potwierdziła, że stan wałów przeciwpowodziowych jest niewystarczający, a w wielu przypadkach wręcz zły.

Mankamentem ochrony przeciwpowodziowej jest również brak odpowiedniej sieci dróg dojazdowych do wałów. Istniejące drogi gruntowe w okresie wezbrań lub kilkudniowych opadów, stają się nieprzejezdne i dotarcie do miejsc ewentualnych zagrożeń jest niemożliwe.

Wykaz odcinków wałów przeciwpowodziowych rzeki Odry wymagających prac modernizacyjnych i remontowych wg kilometrażu lokalnego

Lp.	Obręb - nazwa odcinka	Lokalizacja	Zakres prac
1.	Brzeg Dolny	0+400 – 1+500	1. Zaleca się remont związany z uszczelnieniem skarpy odwodnej – PROXIMA 2. Modernizacja przepustu wałowego w km 1+400
2.	Brzeg Dolny - Pyszaca	0+550 – 1 +250	1. Zaleca się remont związany głównie z

		2+350 – 3+450 1+650 – 2+350 3+450 – 3+870	uszczelnieniem skarpy odwodnej. 2. Zaleca się modernizację w celu uzyskania właściwej stateczności wału poprzez poszerzenie całego korpusu. 3. Modernizacja przepustu wałowego - w km 6+670
3.	Pogalewo Małe	0+000 – 0+760	Zaleca się gruntowną modernizację z odtworzeniem właściwej geometrii i zadarnienia.
4.	Prawików (obręb budowy stopnia wodnego)	0+250 – 0+550 2+150 – 2+450 3+450 – 3+800 4+650 – 4+950	Zaleca się remont związany głównie z zabezpieczeniem zawala przed przebiciami.
5.	Domaszków – Buszkowice Małe	5+550 – 16+450 18+900 – 19+500 0+000 – 1+650 16+450 – 17+350	1. Zaleca się remont związany głównie z uszczelnieniem skarpy odwodnej. 2. Zaleca się modernizację związaną głównie z poprawą stateczności wału. 3. Modernizacja przepustu wałowego - w km 4+550, 12+200 4. Modernizacja przejazdów wałowych - w km 2+500, 4+120
6.	Budków	0+000 – 0+900 1+450 – 2+890	1. Zaleca się modernizację związaną głównie z poprawą stateczności wału. 2. Zaleca się remont związany głównie z zabezpieczeniem zawala przed przebiciami i uszczelnieniem skarpy odwodnej. 3. Modernizacja przepustu wałowego km 0+700, 2+150

Źródło: Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Wrocławiu, 2006r

Realizację ww. prac determinują środki finansowe. W 2005r. wykonano remont przepustu wałowego w km 8+140 w m. Boraszyn (wymiana przyczółka wraz z mechanizmem wyciągowym od strony odwodnej). Administrujący wałami – Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Wrocławiu planuje w latach 2007-2008 modernizację kolejnych 5 przepustów wałowych.

W 2001r. został przyjęty rządowy program wieloletni „Program dla Odry 2006”. Jednym z jego celów jest szeroko rozumiana ochrona przeciwpowodziowa: zbudowanie nowoczesnego systemu monitorowania sytuacji hydrologicznej w zlewni i ostrzegania przed powodzią, usuwanie szkód powodziowych z 1997r., modernizacja i rozbudowa systemu ochrony przeciwpowodziowej, prewencja i ograniczanie ryzyka powodzi.

W ramach zabezpieczenia przeciwpowodziowego terenów przyodrzańskich wpisano do Programu możliwość budowy polderu Domaszków - Tarchalice. W najbliższym czasie, dzięki środkom pozyskanym z Unii Europejskiej, zostanie wykonane studium wykonalności dla tego przedsięwzięcia, które pozwoli zapewne odpowiedzieć na wszystkie pytania związane z tym pomysłem.

Zlokalizowany byłby on w km 320,8-326,4 rzeki Odry na jej prawym brzegu. Przewidywana powierzchnia zalewu to 658 ha i pojemność 4,9 mln m³.

Głównym jego zadaniem byłoby powiększenie retencji w okresie powodziowym co ma znaczenie w okresach krytycznych.

Ochrona Zdrowia

Powiatowy Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Wołowie jest samodzielnym publicznym zakładem, którego podstawowym przedmiotem działania jest udzielanie świadczeń zdrowotnych.

PZZOZ w Wołowie powołany został uchwałą nr XXVIII/257/01 Rady Powiatu w Wołowie z dnia 2 października 2001r., na bazie działającego dotychczas jako Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej pn. Szpital Rejonowy w Wołowie.

Na mocy Uchwały Nr V/32/03 Rady Powiatu w Wołowie z dnia 27 marca 2003r. do Powiatowego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Wołowie przyłączono:

- Zespół Opieki Zdrowotnej w Brzegu Dolnym,
- Przychodnię Rejonowo Specjalistyczną w Wołowie.

Siedzibą PZ ZOZ jest miasto Wołów, ul. Inwalidów Wojennych 26.

Podstawowy obszar działania PZ ZOZ obejmuje teren Powiatu Wołowskiego.

Zabezpieczenie świadczeń medycznych realizuje kadra w ilości etatów – 410,85 (stan na 30.06.2006r.) w tym kadra medyczna i niemedyczna o strukturze:

Kadra medyczna i niemedyczna	Etaty/czerwiec 2006
lekarze	42,14
pozostały personel wyższy	10,57
pielęgniarki i położne	167
pozostały personel średni	77,15
personel niższy	51
obsługa	31
administracja i zarząd	31,99
RAZEM:	410,85

W skład struktury organizacyjnej PZ ZOZ wchodzi:

1. Dwuobiektowy szpital wielospecjalistyczny w Wołowie i Brzegu Dolnym:

- oddz. internistyczny, oddz. rehabilitacyjny w Wołowie
- oddz. chirurgiczny, oddz. intensywnej terapii, blok operacyjny, oddz. ginekologiczno-położniczy, oddz. neonatologiczny i oddz. pediatryczny w Brzegu Dolnym.
- pomocnicze komórki działalności medycznej – zaplecze diagnostyczne (USG, EKG, RTG, laboratorium, prac. endoskopowa)

Statystyka i I półrocze 2006r.

ilość łóżek: 128 dla dorosłych, 2 OIT, 15 dla dzieci, 10 łóżeczek noworodkowych
ilość leczonych: 538 pacjentów, 141 porodów, ilość zgonów: 16 pacjentów dorosłych

2. Przychodnia Rejonowo – Specjalistyczna w Wołowie:

- podstawowa opieka zdrowotna dla dorosłych i dla dzieci
- ambulatoryjna opieka specjalistyczna: kardiologia, dermatologia, neurologia, pulmonologia, reumatologia, ginekologia, chirurgia, ortopedia, okulistyka, laryngologia, diabetologia, medycyna pracy

- pomocnicze komórki działalności medycznej: RTG, EKG, punkt pobrań mat. laboratoryjnego, gabinety zabiegowe

Statystyka I półrocze 2006r.

ilość porad specjalistycznych: 12 613
 ilość porad POZ dla dorosłych: 18 745
 ilość porad POZ dla dzieci: 9 986
 razem: 41 344

Łączne zatrudnienie w przychodni wynosi 47,01 etatu, ilość pacjentów zadeklarowanych w POZ: 15 027 osób.

3. Przychodnia Rejonowo – Specjalistyczna w Brzegu Dolnym:

- podstawowa opieka zdrowotna dla dorosłych i dla dzieci
- ambulatoryjna opieka specjalistyczna: dermatologia, neurologia, ginekologia, chirurgia, ortopedia, okulistyka, laryngologia, medycyna pracy
- pomocnicze komórki działalności medycznej: RTG, EKG, laboratorium, gabinety zabiegowe

Statystyka I półrocze 2006r.

ilość porad specjalistycznych: 12 573
 ilość porad POZ dla dorosłych: 17 264
 ilość porad POZ dla dzieci: 8234
 razem: 38 071

Łączne zatrudnienie w przychodni wynosi 70,15 etatu, ilość pacjentów zadeklarowanych w POZ: 15 629 osób.

4. Zakład Pielęgnacyjno – Opiekuńczy w Wołowie:

Statystyka I półrocze 2006r.

ilość łóżek – 50
 ilość leczonych: 79 pacjentów
 ilość zgonów: 18
 Łączne zatrudnienie 31 etatów

5. Stacja Dializ w Brzegu Dolnym:

Statystyka I półrocze 2006r.

ilość stanowisk dializacyjnych – 10
 ilość dializ: 2 650
 ilość osób dializowanych: 31
 Łączne zatrudnienie 21.

6. Zakład Rehabilitacji Leczniczej :

Dwa miejsca realizacji świadczeń: przychodnia w Brzegu Dolnym oraz szpital w Wołowie.

Statystyka 2005r.

ilość zabiegów: 36 886 Brzeg Dolny
20 243 Wołów
 razem: 57 129

Realizacja zabiegów w zakresie: kinezyterapii, hydroterapii, masażu leczniczego, elektrolecznictwa, światłolecznictwa, krioterapii, leczenia polem elektromagnetycznym.

Realizacja zabiegów dla potrzeb oddziału rehabilitacji ogólnoustrojowej.

Ilość zatrudnionych: 1 lekarz, 4 mgr rehabilitacji, 8 techników fizjoterapii, 2 masażystów, 1 pielęgniarka.

Ilość pacjentów hospitalizowanych w PZ ZOZ Wołów w okresie od 2004 do 2005r.

Oddziały szpitalne	Pacjenci			
	2004		2005	I półrocze 2006
	Wołów – liczba osobodni	Brzeg Dolny – liczba osobodni	Liczba osobodni	Liczba osobodni
wewnętrzny	11 903	2 906– do 31.03.2004	12 590	6 105
chirurgiczny	956 – do 31.03.2004	8 271	8 856	3 959
pediatryczny	2 826 – do 30.09.2004r.	1 045	2 888	1 584
ginekologiczno-płożniczy	4 101	-	4 110	2 012
neonatologiczny	1 261	-	1 257	592
Rehabilitacji ogólnoustrojowej	-	-	3 206 –od 01.05.2005r.	2 763
OAiT	109	-	210	132
dla przewlekłych chorych	4 901	1 333 – do 31.03.2004r.	1 533 – do 31.05.2005r.	-
RAZEM	26 057	13 555	55 886	17 147
Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy	12 168	-	14 366	8 829
OGÓLEM	38 225	13 555	70 252	25 976

Źródło: opracowanie własne na podst. danych z PZ ZOZ w Wołowie, 2006r.

Ilość wykonanych usług /porad za I półrocze 2006r.

Nazwa poradni	Ilość wykonanych usług /porad za I półrocze 2006r.			Razem:
	PRS Wołów	PRS Brzeg Dolny	Poradnie Przychodni	
1	2	3	4	5
Ilość zadeklarowanych pacjentów	15 027	15 627	0	30 654
Poradnia Pediatryczna - Konsultacyjna	0	0	0	0
Poradnia Medycyny Pracy	659	1 279	0	1 938
Poradnia Internistyczna - Konsultacyjna	0	0	0	0
Poradnia Diabetologiczna	0	0	599	599
Poradnia Dermatologiczna	1 260	915	0	2 175
Poradnia Laryngologiczna	985	2 090	0	3 075
Poradnia Okulistyczna	1 578	1 403	0	2 981
Poradnia Leczenia Jaskry	0	0	0	0
Poradnia Neurologiczna	248	361	0	609
Poradnia Pulmonologiczna	0	0	0	0
Poradnia Gruźlicy i Chorób Płuc	540	0	0	540
Poradnia Chirurgiczna	2 689	2 547	0	5 236
Poradnia Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej	388	628	0	1 016

Poradnia Reumatologiczna	175	0	0	175
Poradnia Kardiologiczna	293	19	0	312
Poradnia Psychologiczna	0	0	0	0
Poradnia Zdrowia Psychicznego	880	888	0	1 768
Poradnia Odwykowa	445	115	0	560
Poradnia Ginekologiczno-Położnicza	2 473	0	0	2 328
Poradnia Ginekologiczna-Konsultacyjna	0	2 328	0	2 473
Poradnia Lekarza - POZ	18 745	17 264	599	36 009
Poradnia Lekarza - POZ Pediatra	9 986	8 234	0	18 220
Ogółem:	41 344	38 071	346	80 014

Źródło: opracowanie własne na podst. danych z PZ ZOZ Wołów, 2006r

W czerwcu 2006r. w PZ ZOZ Wołów zadeklarowanych było 30656 pacjentów, z czego 15027 w Przychodni w Wołowie i 15629 w Brzegu Dolnym, przy czym należy zaznaczyć, że występuje tendencja spadkowa. Na przestrzeni ostatnich czterech lat ilość zadeklarowanych pacjentów zmniejszyła się o blisko 3 tys. osób. Należy dodatkowo przyjąć, iż ok. 30% pacjentów nie korzysta z porad macierzystej przychodni.

Na przestrzeni ostatnich lat wzrasta ilość porad udzielanych przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (POZ). Jest to związane z koniecznością uzyskania skierowań od lekarza POZ do lekarzy specjalistów.

W tym samym okresie zmalała liczba porad w poradniach specjalistycznych; ma to związek z limitami przyjęć narzuconymi przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Liczba hospitalizowanych pacjentów wskazuje nieznaczną tendencję zwykłą.

Gminne Ośrodki Zdrowia

W gminach tworzących Powiat Wołowski funkcjonują Gminne Ośrodki Zdrowia podlegające poszczególnym samorządom gminnym.

Na obszarze gminy Wińsko świadczenia zdrowotne są realizowane przez Zespół Publicznych Zakładów Lecznictwa Ambulatoryjnego w Krzelowie. Usługi medyczne dla ludności świadczą wchodzące w skład Zespołu 3 Ośrodki Zdrowia o następującej lokalizacji:

1. Ośrodek Zdrowia w Krzelowie, Krzelów 49
2. Ośrodek Zdrowia w Wińsku, ul. Piłsudskiego 29, Wińsko
3. Ośrodek Zdrowia w Głębowicach, Głębowice 32

W gminie Wołów funkcjonuje 1 ośrodek zdrowia podlegający samorządowi gminnemu. Jest to: Ośrodek Zdrowia w Lubiążu przy ul. Willmanna.

Na terenie powiatu funkcjonują także trzy Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej – w Wołowie, Pełczynie oraz Brzegu Dolnym.

I.2 Powiat Wołowski na tle Dolnego Śląska

cecha	Powiat Wołowski		Dolny Śląsk		różnica	
PROFIL PRZESTRZENNY						
	liczby bezwzględne	% lub na 1 mieszkańca/km	liczby bezwzględne	% lub na 1 mieszkańca km	% lub na 1 mieszkańca km	BILANS
powierzchnia gruntów leśnych	23256,5 ha	34,5%/km 0,5/os	595875.3	29,9%/km 0,2/os	4,6%	↑
obszary prawnie chronione	7960.7	11,8%/km	360859.4	18%	-6,2%	↓
tereny zieleni ogólnodostępne i osiedlowe	128,6	0,002/os	4941,8	0,0017/os	0,0003	↑
ludność obsługiwana przez oczyszczalnie	11760	24,7%	2140953	74,1%	-49,4%	↓
ścieki oczyszczane w ściekach wymagających oczyszczenia odprowadzonych do wód lub do ziemi	6141 na 6798,1 dam3	90,3%	159892 na 165999,4 dam3	96,3%	-6%	↓
zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	11550,3 dam3/os	0,24	380502,3 dam ³ /os	0,13	0,11	↓
emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych	426 t/r	0,63 / km ²	7957	0,40 / km	-0,23	↓
emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych	163199t/r	241,8 / km ²	18 048 750	904.8/km ²	663	↑
drogi o nawierzchni twardej i twardej ulepszonej w ogóle dróg gminnych i powiatowych	584,5 na 773,1	75,6%	27 375,3 na 31 731, 1	86,3%	-10,7%	↓
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	44 405	93,4%	2 624 515	90,9%	2,5%	↑
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	26249	55,2%	1 908 719	66,1%	- 10,9%	↓
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem w stosunku do l. odbiorców gazu	1700 na 8 200	21,25%	113 200 na 655 400	17,27%	3,98%	↑
elektroenergetyka w gosp. dom. odbiorcy energii elektr.	12 100	25,41%	924382	31,95%	- 6,54%	↓
zasoby mieszkaniowe	15594	0,3%	1 004 529	0,3%	0	↔

mieszkania oddane do użytku w stosunku do zasobów mieszkaniowych	78	0,5%	6497	0,6%	-0,1%	↓
mieszkania ogrzewane co w stosunku do ogólnej l. mieszkań	12210 / 15594	78,3%	763183 na 1004529	75,97%	2,33%	↑
mieszkania wyposażone w instalację wodociągową	15082	96,72%	981864	97,74%	-1,02%	↓
mieszkania wyposażone w instalację kanalizacyjną	13479	86,44%	885551	88,16%	-1,72%	↓
mieszkania wyposażone w instalację gazową (z sieci)	8148	52,25%	668528	66,55%	-14,3%	↓

cecha	Powiat Wołowski		Dolny Śląsk		różnica	
PROFIL SPOŁECZNY						
	liczby bezwzględne	% lub na 1 mieszkańca	liczby bezwzględne	% lub na 1 mieszkańca	% lub na 1 mieszkańca	BILANS
ludność	47 539	-	2 888 232	-	-	-
udział kobiet	24 356	512*	1 501 985	520	-8	↓
przyrost naturalny	-34	-0,7	-2884	-1	0,3	↑
ludność w wieku 19-64	30 554	64%	1 910 525	66%	-2%	↓
ludność w wieku 65 i więcej	6 496	13,7%	389 121	13,5%	0,2	↓
małżeństwa	245	5,15	15 120	5,23	-0,08	↓
rozwoły	94	2	7368	2,55	-0,55	↑
ludność z wykształceniem wyższym	2597	5,5%	248 420	8,6 %	-3,1%	↓
ludność z wykształceniem średnim	11078	23,3%	748 071	25,9%	-2,6%	↓
ludność z ukończonym wykształceniem podstawowym	12818	27%	718 362	24,9%	2,1%	↓
maturzyści wśród absolwentów szkół średnich	168		12 499	17,4 %		

* na 1000 mieszkańców

współczynnik skolaryzacji – szkoły podstawowe (netto)	-	97,6%	-	98,2%	-0,6%	↓
współczynnik skolaryzacji – gimnazja (netto)	-	92,90%?	-	95,4%	-2,5%	↓
uczniowie przypadający na 1 komputer w szkołach podst. i gimnazjach	-	27	-	28	1	↑
uczniowie przypadający na 1 komputer w szkołach ponadgimnazjalnych	-	8,95	-	18,55	9,6	↑
biblioteki i filie	13	2,7*	668	2,3	0,4	↑
czytelnicy w ciągu roku	8127	17,1%	624570	21,6%	-4,5%	↓

cecha	Powiat Wołowski		Dolny Śląsk		różnica	
PROFIL GOSPODARCZY						
	liczby bezwzględne	% lub na 1 mieszkańca/ km	liczby bezwzględne	% lub na 1 mieszkańca km	% lub na 1 mieszkańca km	BILANS
ludność w wieku produkcyjnym	30 343	63,8%	1 894 695	65,6%	-1,8	↓
ludność w wieku poprodukcyjnym	7 438	15,6%	447 076	15,5%	0,1 %	-
pracujący łącznie z rolnictwem indywidualnym	11022	23,2%	659724	22,8%	0,4%	↑
stopa bezrobocia rejestrowanego	-	23,2%	-	24,9%	1,7%	↓
jednostki zarejestrowane w systemie region	3522	0,07	302 615	0,1	-0,03	↓
jednostki nowo zarejestrowane/ udział w ogólnej liczbie	326	9,2%	23 389	7,7%	1,5%	↑
jednostki wykreślone z rejestru/ udział w ogólnej liczbie	376	10,7%	23 932	7,9%	2,8%	↓
gospodarstwa ind. nie prowadzące żadnej działalności gospodarczej	1015 na 4399	23%	34347	24,6%	1,6%	↑
gospodarstwa ind. prowadzące wyłącznie działalność rolniczą	2861	65%	85716	61,5%	3,5%	-

* Na 10 000 mieszkańców

gospodarstwa ind. wg wykształcenia rolniczego osoby kierującej/wyższe	24 na 4399	0,5%	1153 na 139363	0,8%	-0,3%	↓
gospodarstwa ind. wg wykształcenia rolniczego osoby kierującej/brak wyksz. roln.	1783 na 4399	40,5%	56195 na 139 363	40,3%	-0,2%	↓
korzystający z noclegów ogółem I-XII	7468	0,15	1740073	0,6	-0,45	↓
udział turystów zagranicznych w korzystających z noclegów I-XII	630	8,4%	471005	27,1%	-18,7%	↓

cecha	Powiat Wołowski		Dolny Śląsk		różnica	
PROFIL BEZPIECZEŃSTWO I ADMINISTRACJA						
	liczby bezwzględne	% lub na 1 mieszkańca	liczby bezwzględne	% lub na 1 mieszkańca	% lub na 1 mieszkańca	BILANS
przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie	9	1,9 na 10 tyś.	761	2,6 na 10 tyś.	- 0,7	↓
porady ogólnodostępne	174924	36795,9 na 10 tyś	11184328	38723,8 na 10 tyś	- 1927,9	↓
porady lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej	136951	28808 na 10 tyś	9680294	33 516 na 10 tyś.	- 4708	↓
apteki	11	2,3 na 10 tyś.	842	2,9 na 10 tyś.	0,6	↓
ludność na aptekę ogólnodostępną	4322	-	3430	-		↓
lekarze (2004)	106	22,2 na 10 tyś.	6321	21,9 na 10 tyś.	0,3	↑
pielęgniarki (2004)	252	53 na 10 tyś.	13918	48,2 na 10 tyś.	4,8	↑
choroby układu krążenia jako przyczyna śmierci w ogóle zgonów	239	0,5%	13481	0,47 %	0,03	↓
nowotwory jako przyczyna śmierci w ogóle zgonów	119	0,25 %	7286	0,25 %	0	↔
kobiety wśród radnych powiatowych	5 / 17	29,4 %	89 / 517	17,2 %	12,2	↑
radni powiatowi z wykształceniem wyższym	15	88,2 %	372	72 %	16,2	↑
dochody budżetów powiatów (2004)	28010187 zł	587,76 zł	1128636055 zł	546,57 zł	41,19 zł	↑
wydatki budżetów powiatów (2004)	28258056 zł	592,96 zł	1118468699 zł	541,64 zł	51,32 zł	↑

przestępstwa stwierdzone na 10 tyś.	-	411,9	-	448,8	-36,9	↓
wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw (stwierdzonych w %)	-	77 %	-	62,7 %	14,3 %	↑

I.3 Analiza SWOT

I.3.1 Identyfikacja „słabych” i „mocnych” stron powiatu

SFERA PRZESTRZENNA

MOCNE STRONY POWIATU WOŁOWSKIEGO
- korzystne walory przyrodniczo-turystyczne
- czystość środowiska
- dogodne warunki klimatyczne
- brak zanieczyszczeń gleb
- rozbudowana sieć szlaków turystycznych
- położenie geograficzne – bliskość do większych centrów: Wrocław, Głogów, Zagłębie Miedziowe – Legnica, Lubin; położenie nad Odrą
- posiadanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- układ komunikacyjny (dobrze rozwinięta sieć dróg, linia kolejowa, szlak wodny Odry)
- oczyszczalnie ścieków we wszystkich gminach
- powierzchnia i usytuowanie składowisk odpadów przemysłowych
- zasoby wód powierzchniowych i głębinowych
- zwodociągowane wsie
- zasoby kopalin
- wysoki stopień telefonizacji obszarów wiejskich
- rezerwa nieruchomości pod inwestycje i zabudowę mieszkaniową
- rezerwa ziemi w Agencji Nieruchomości Rolnej
- zabytki kultury materialnej
- niska gęstość zaludnienia

SŁABE STRONY POWIATU WOŁOWSKIEGO
- brak (Brzeg Dolny) lub zły stan obiektów mostowych na rzece Odrze (Lubiąż, Ścinawa)
- słabe uzbrojenie terenu pod inwestycje
- zły stan dróg i duża ilość dróg gruntowych
- słabo rozwinięta komunikacja publiczna
- bonitacja gleb, słaba przydatność rolnicza
- małe retencjonowanie wód powierzchniowych
- niedostateczny stan i nieszczelność wielu odcinków obwałowań Odry i wałów przeciwpowodziowych
- zły stan urządzeń melioracyjnych
- rozdrobnienie gruntów rolnych, nieuporządkowane stosunki własnościowe
- niski poziom skanalizowania obszarów wiejskich
- niewystarczająca gazyfikacja wsi
- niewykorzystanie mocy przerobowych oczyszczalni
- jedno wysypisko odpadów komunalnych, liczne „dzikie wysypiska”, brak systemu segregacji śmieci
- duża ilość materiałów azbestowych
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców
- zły stan wielu obiektów wpisanych do rejestru zabytków (w tym zespołu pocysterskiego w Lubiążu,

gdzie obiekt jest ogólnie zabezpieczony i odrestaurowanych jest kilka najważniejszych sal)
- bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych

SFERA SPOŁECZNA

MOCNE STRONY POWIATU WOŁOWSKIEGO
- pełna oferta edukacyjna dla dzieci, młodzieży i dorosłych
- dobry dostęp w szkołach do technologii informatycznych
- bliskość do ośrodków akademickich
- wysoki poziom budownictwa mieszkaniowego
- funkcjonowanie lokalnych mediów (prasa lokalna i TV)
- dobrze rozwinięta współpraca międzynarodowa
- rozbudowana baza sportowa
- bogate dziedzictwo kulturowe
- dobrze rozwinięte instytucjonalne formy opieki nad dziećmi (placówki opiekuńczo-wychowawcze)
- dobrze rozwinięta współpraca sektora publicznego z sektorem prywatnym
- aktywne organizacje wsparcia osób niepełnosprawnych
- rozwój kształcenia ustawicznego dorosłych (CKU i CKU przy ZK)

SŁABE STRONY POWIATU WOŁOWSKIEGO
- ujemny przyrost naturalny
- wysoka stopa długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia wśród osób do 25 roku życia
- duży odpływ wykształconych i kształcących się mieszkańców
- odległość do szkół średnich i wyższych z pñ. części powiatu
- nierównomiernie rozwinięta baza techniczno-dydaktyczna placówek edukacyjnych
- brak jednolitego programu wykorzystania walorów kulturowych w powiecie
- mało atrakcyjna oferta kulturalna
- zły stan zabytków i brak dla większości programów ich rewitalizacji i odnowy
- słaba aktywność kulturalna i sportowa na obszarach wiejskich
- mała liczba i słaba aktywność instytucji pozarządowych (stowarzyszenia, fundacje)
- niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych
- brak instytucji wsparcia w gm. Wińsko
- niewystarczająca ilość mieszkań socjalnych
- słabo rozwinięte społeczeństwo informacyjne
- niska tożsamość lokalna
- mała aktywność społeczna mieszkańców

SFERA GOSPODARCZA

MOCNE STRONY POWIATU WOŁOWSKIEGO
- położenie geograficzne – bliskość centrów gospodarczych: Wrocławia i LGOM

- układ komunikacyjny (sieć drogowa, linia kolejowa)
- skoncentrowanie przemysłu chemicznego
- podaż pracowników i relatywnie niski koszt pracy
- podaż nieruchomości pod inwestycje i ich atrakcyjna cena
- walory przyrodniczo-turystyczne
- rozwój ekoturystyki
- dostępność do usług bankowych
- rezerwa ziemi w ANR
- powierzchnia i usytuowanie składowisk odpadów przemysłowych

SŁABE STRONY POWIATU WOŁOWSKIEGO

- wysokie bezrobocie
- brak wykwalifikowanej kadry pracowniczej
- nieznanomość języków obcych i nowych technik informatycznych
- odpływ wykształconych i kształcących się mieszkańców
- słabo rozwinięta sfera usług
- brak instytucji doradztwa i wsparcia sektora MŚP
- nierównomierne uzbrojenie terenu pod inwestycje
- brak przeprawy mostowej w Brzegu Dolnym
- zły stan dróg i dostępność komunikacyjna niektórych obszarów
- rozdrobnienie gospodarstw rolnych połączona z niską efektywnością
- niskie wykształcenie oraz wysoka średnia wieku osób prowadzących gospodarstwa rolnicze
- brak zainteresowania tworzeniem grup producenckich
- brak ekologicznych gospodarstw rolnych produkujących zdrową żywność
- słaba infrastruktura noclegowa (niedobór obiektów wypoczynkowo-turystycznych, stosunkowo słabo rozwinięta sieć noclegów np. kwater prywatnych, brak schroniska młodzieżowego)
- brak punktu/centrum informacji turystycznej
- niedostatecznie rozwinięta mała infrastruktura turystyczna
- brak wystarczającej promocji powiatu, w tym obcojęzycznej
- brak spójnej i skoordynowanej polityki rozwoju turystyki

SFERA BEZPIECZEŃSTWA I ADMINISTRACJI

MOCNE STRONY POWIATU WOŁOWSKIEGO

- dostępność podstawowej opieki zdrowotnej
- niski stopień przestępczości
- dostępność do najważniejszych organów administracji publicznej
- istnienie Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego

SŁABE STRONY POWIATU WOŁOWSKIEGO

- trudna sytuacja finansowa PZ ZOZ (zadłużenie)
- niezadowalający stopień wyposażenie jednostek PZZOZ w powiecie w nowoczesny sprzęt i aparaturę medyczną
- słabe zabezpieczenie Pogotowia Ratunkowego
- trudny dostęp do usług specjalistycznych

- brak korelacji między podażą a popytem na usługi medyczne
- nieefektywna struktura bazy szpitalnej
- wzrastająca przestępczość nieletnich
- narastający problem alkoholizmu i przemocy w rodzinie
- niewystarczające zaplecze sprzętowe PSP oraz lokalowe i sprzętowe jednostek OSP
- niski stopień informatyzacji administracji publicznej i związane z tym utrudnienia w realizowaniu usług e-administracji

I.3.1 Identyfikacja szans i zagrożeń rozwoju powiatu

SFERA PRZESTRZENNA

SZANSE	
-	budowa obiektu mostowego na Odrze w Brzegu Dolnym
-	realizacja Programu dla Odry 2006 (w tym wzrost znaczenia rz. Odry jako szlaku wodnego i turystycznego)
-	rozwój leśnictwa i przemysłu drzewnego
-	włączenie obszaru powiatu w system ważnych szlaków komunikacyjnych kraju
-	usprawnienie komunikacji kolejowej między powiatem a Wrocławiem
-	zagospodarowanie kopalín
-	sieć Natura 2000 – ochrona obszarów cennych przyrodniczo
-	dostępne coraz większe środki zewnętrzne (szczególnie UE) przeznaczone na rozwój infrastruktury

ZAGROŻENIA	
-	wzrost ruchu drogowego i poziomu hałasu
-	marginalizacja znaczenia powiatu w regionie
-	skażenie środowiska
-	możliwość wystąpienia powodzi
-	potencjalny konflikt zamierzeń rozwojowych z siecią obszarów ochronnych NATURA 2000

SFERA SPOŁECZNA

SZANSE	
-	migracja ludności z dużych miast na obszary pozamiejskie
-	efektywne wykorzystywanie środków pomocowych UE
-	rosnący popyt na usługi edukacyjne wśród mieszkańców wsi
-	nowoczesne technologie i formy edukacji
-	aktywna współpraca szkół średnich ze szkołami wyższymi
-	zainteresowanie zdrowym stylem życia i aktywnością sportową
-	rozwój internetu i innych form komunikacji
-	wzrost zaangażowania mieszkańców w życie publiczne
-	bliskie położenie Niemiec

ZAGROŻENIA	
-	spowolnienie rozwoju gospodarczego i wzrost bezrobocia
-	odpływ wykwalifikowanej kadry poza teren powiatu
-	rozwój patologii społecznych
-	ujemny przyrost naturalny i starzenie się społeczeństwa
-	brak środków na modernizację bazy techniczno-dydaktycznej
-	małe zaangażowanie w pozyskiwanie środków UE
-	niezrównoważony rozwój społeczny powiatu

SFERA GOSPODARCZA

SZANSE	
-	budowa przeprawy mostowej na Odrze
-	migracja ludności z dużych miast na obszary pozamiejskie
-	włączenie obszaru w system ważnych szlaków komunikacyjnych kraju w tym w obwodnicę aglomeracyjną Wrocławia
-	Dolnobrzeska Podstrefa Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej
-	projekt utworzenia podstrefy Wołów WSSE (wniosek w Ministerstwie Gospodarki)

- zewnętrzne środki pomocowe, w tym szczególnie Unii Europejskiej
- napływ kapitału inwestycyjnego
- wsparcie dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw
- fundusze UE przeznaczone na rozwój wsi i rolnictwa (fundusze strukturalne, LEADER+)
- zwiększona współpraca pomiędzy rolnikami np. tworzenie grup producenckich
- rozwój agroturystyki, turystyki weekendowej i ekoturystyki
- współpraca w ramach regionalnych szlaków/produktów turystycznych np. Szlak Odry, Szlak Cysterski
- współpraca sektora biznesu ze szkolnictwem zawodowym

ZAGROŻENIA

- odpływ wykwalifikowanej kadry poza teren powiatu
- marginalizacja znaczenia powiatu w regionie
- zewnętrzna konkurencja w dziedzinie turystyki i agroturystyki
- uzależnienie od jednej gałęzi przemysłu
- istnienie systemu pomocy społecznej promującej bierność zawodową

SFERA BEZPIECZEŃSTWA I ADMINISTRACJI

SZANSE

- środki strukturalne UE możliwe do pozyskania w ramach przeciwdziałania awariom chemicznym
- Program Odra 2006 szansą na zabezpieczenie przeciwpowodziowe
- Centrum Powiadamiania Ratunkowego

ZAGROŻENIA

- brak stabilności i niedostateczne finansowanie medycznej opieki specjalistycznej i stacjonarnej
- natężenie przemysłu chemicznego i zwiększone ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej
- wzrost przestępczości wśród nieletnich
- słaba infrastruktura drogowa stanowiąca zagrożenie w przypadku akcji ratowniczej

II Wizja Rozwoju Powiatu Wołowskiego

**Powiat o silnej, ugruntowanej w regionie pozycji,
optymalnie wykorzystujący swoje położenie,
dający możliwości rozwoju i zapewniający wysoką jakość życia mieszkańcom,
w którym rozwój gospodarczy przebiega w zgodzie z ochroną przyrody**

Ogólne cele wynikające z wniosków w ramach poszczególnych sfer życia – cele horyzontalne:

- równomierny rozwój wszystkich gmin powiatu i przeciwdziałanie marginalizacji gminy Wińsko
- rozwój infrastruktury technicznej połączony z zachowaniem dziedzictwa przyrodniczego
- współpraca na zasadzie partnerstwa między samorządami i partnerami społecznymi
- większa integracja z aglomeracją wrocławską rozumiana nie tylko poprzez dostępność komunikacyjną ale i zwiększoną współpracę w zakresie kultury, edukacji, turystyki itd.
- zwiększona współpraca w ramach Partnerstwa Doliny Środkowej Odry
- rozwój turystyki przyjaznej dla środowiska
- rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem gminy Wińsko
- budowa społeczeństwa obywatelskiego i zwiększenie aktywności obywateli
- budowa tożsamości lokalnej

II.1. Cele strategiczne, priorytety, działania

Wizja Rozwoju Powiatu Wołowskiego znajdzie swoją konkretyzację w celach strategicznych sformułowanych w odniesieniu do poszczególnych sfer. W ich obszarze zostały także uszczegółowione priorytety i działania, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia zakładanej wizji rozwoju.

Poniżej prezentujemy zestawienie celów strategicznych i priorytetów, natomiast w dalszej części opisane zostały także zaplanowane działania w podziale na poszczególne cele.

SFERA PRZESTRZENNA	CEL STRATEGICZNY: <i>Zapewnienie ładu przestrzennego poprzez modernizację infrastruktury technicznej i komunikacyjnej przy jednoczesnej ochronie obszarów o wysokiej wartości przyrodniczej</i>	
	PRIORYTETY	Racjonalne zagospodarowanie przestrzenne z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych
		Społeczność lokalna o wysokiej świadomości ekologicznej, odpowiedzialnie korzystająca z zasobów naturalnych
		Nowoczesna, bezpieczna i uporządkowana infrastruktura komunikacyjna będąca spójną częścią układu regionalnego
SFERA GOSPODARCZA	CEL STRATEGICZNY: <i>Podniesienie konkurencyjności Powiatu Wołowskiego Przez zapewnienie korzystnych warunków inwestowania i zatrudnienia oraz wspieranie aktywności mieszkańców przy wykorzystaniu istniejącego potencjału gospodarczego i turystycznego</i>	
	PRIORYTETY	Wszechstronne wsparcie i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw
		Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami aktywnie wspieranego rynku pracy
		Podniesienie wydajności i unowocześnienie gospodarstw rolnych na bazie nowoczesnej polityki rolnej
		Podniesienie atrakcyjności turystycznej powiatu i rozwój zróżnicowanego sektora turystycznego
SFERA SPOŁECZNA	CEL STRATEGICZNY: <i>Rozwijanie otwartej, wykształconej i twórczej społeczności lokalnej, wrażliwej na potrzeby innych i aktywnie uczestniczącej w życiu publicznym</i>	
	PRIORYTETY	Nowoczesna, efektywna i zróżnicowana edukacja umożliwiająca realizację indywidualnych potrzeb
		Mieszkańcy świadomi swojej tożsamości, chroniący dziedzictwo i tradycje lokalne i angażujący się w życie kulturalne
		Mieszkańcy o wysokiej świadomości społecznej i aktywni w życiu publicznym
		Wysoka jakość pomocy społecznej zapewniająca integrację społeczną i przeciwdziałająca wykluczeniu społecznemu

SFERA BEZPIECZEŃSTWA I ADMINISTRACJI	CEL STRATEGICZNY: <i>Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego, dobrego dostępu do usług medycznych oraz unowocześnienie administracji</i>	
	PRIORYTETY	Spokojna rodzina, bezpieczny obywatel dzięki współpracy społeczności lokalnej, władz samorządowych oraz służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo
		Przyjazna, efektywna administracja spełniająca wymagania obywatela
		Wysoka jakość i dostępność do usług medycznych oraz intensywna profilaktyka zdrowotna

II.1.1 sfera przestrzenna

CEL STRATEGICZNY: Zapewnienie ładu przestrzennego poprzez modernizację infrastruktury technicznej i komunikacyjnej przy jednoczesnej ochronie obszarów o wysokiej wartości przyrodniczej

PRIORYTETY	DZIAŁANIA
Racjonalne zagospodarowanie przestrzenne z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych	Usprawnienie procesu kanalizacji wsi oraz lepsze wykorzystanie mocy przerobowych istniejących oczyszczalni ścieków
	Promowanie tworzenia przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscach gdzie budowa systemu kanalizacji jest nieracjonalna lub niemożliwa.
	Zwiększenie retencji wód podziemnych i powierzchniowych poprzez m.in. wdrożenie programu zwiększenia małej retencji, w tym odbudowę zdegradowanych obiektów małej retencji oraz racjonalizację wykorzystania wód do celów rolniczych i przemysłowych
	Poprawa stanu urządzeń melioracyjnych oraz monitoring prawidłowości wykonywania nowych inwestycji melioracyjnych i działań agromelioracyjnych
	Uporządkowanie struktury własnościowej i scalenie gruntów rolnych
	Przystosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz likwidacja barier architektonicznych
	Budowa nowoczesnego składowiska odpadów obsługującego wszystkie gminy powiatu z możliwością obsługi gmin sąsiadujących (partnerstwo publiczno-prywatne)
	Opracowanie i stworzenie kompleksowego i jednolitego systemu segregacji i wykorzystania odpadów
	Likwidacja dzikich wysypisk ze szczególnym uwzględnieniem gminy Wińsko

Spoleczność lokalna o wysokiej świadomości ekologicznej, odpowiedzialnie korzystająca z zasobów naturalnych	Podniesienie świadomości społecznej i wiedzy nt. wartości i znaczenia obszarów cennych przyrodniczo objętych lub wymagających ochrony prawnej np. Dolina Środkowej Odry, Łęgi Odrzańskie, Park Krajobrazowy Dolina Jezierzycy ze szczególnym uwzględnieniem obszarów objętych siecią NATURA 2000
	Rozwój systemu edukacji przyrodniczej prowadzonej we współpracy ze szkołami, samorządami, instytucjami i organizacjami pozarządowymi z położeniem akcentu na edukację młodzieży
	Pełna i jednolita inwentaryzacja zasobów przyrodniczych Powiatu Wołowskiego
	Propagowanie postaw przyjaznych środowisku w życiu codziennym oraz racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania z zasobów przyrodniczych
	Współpraca na rzecz utworzenia i objęcia prawną ochroną Parku Krajobrazowego Doliny Środkowej Odry „Łęgi Odrzańskie” (Brzeg Dolny – Głogów)
	Wsparcie wprowadzania programów rolno-środowiskowych
	Promowanie wśród przedsiębiorców technologii przyjaznych środowisku – „czysty biznes”
Nowoczesna, bezpieczna i uporządkowana infrastruktura komunikacyjna będąca spójną częścią układu regionalnego	Usprawnienie sieci komunikacyjnej powiatu poprzez przebudowę i modernizację dróg ze szczególnym uwzględnieniem dróg dojazdowych do sieci dróg regionalnych i ponadregionalnych, łączących ośrodki/miejscowości o znaczeniu gospodarczym, kulturowym i turystycznym
	Budowa mostu na rzece Odrze w Brzegu Dolnym wraz z infrastrukturą towarzyszącą i zintegrowanie go z Obwodnicą Aglomeracji Wrocławskiej oraz modernizacja/budowa nowych mostów w Lubiążu i Ścinawie
	Współdziałanie z Powiatem Średzkim na rzecz budowy Obwodnicy Aglomeracji Wrocławskiej
	Budowa obwodnic większych miejscowości powiatu: Wołów, Brzeg Dolny, Lubiąż, Wińsko, Krzelów
	Podniesienie jakości i bezpieczeństwa sieci i komunikacji rowerowej poprzez budowę ciągów pieszo-rowerowych

II.1.2 sfera gospodarcza

CEL STRATEGICZNY: Podniesienie konkurencyjności Powiatu Wołowskiego poprzez zapewnienie korzystnych warunków inwestowania i zatrudnienia oraz wspieranie aktywności mieszkańców przy wykorzystaniu istniejącego potencjału gospodarczego i turystycznego

PRIORYTETY	DZIAŁANIA
Wszechstronne wsparcie i rozwój małych i średnich przedsiębiorstw	<p>Utworzenie i ciągła aktualizacja pełnej bazy ofert inwestycyjnych, obejmującej cały powiat – bank informacji o wolnych powierzchniach i możliwościach inwestowania, efektywna promocja lokalnych zasobów</p> <p>Zapewnienie dostępu do profesjonalnych usług doradczo-informacyjnych wspierających sektor MŚP i osoby po raz pierwszy zakładające działalność gospodarczą – utworzenie samodzielnej instytucji lub nawiązanie współpracy z istniejącą instytucją (utworzenie oddziału, organizacja cyklicznych spotkań); stworzenie platformy internetowej z informacjami dot. przedsiębiorczości i sektora MŚP na terenie powiatu</p> <p>Utworzenie organizacji/forum zrzeszającej lokalnych przedsiębiorców i przedstawicieli instytucji na poziomie powiatu – platforma współpracy, wymiany informacji i kontaktów – integracja lokalnego świata biznesu</p> <p>Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej poprzez modernizację i rozwój infrastruktury drogowej (w tym budowa mostu na rzece Odrze w Brzegu Dln) oraz technicznej ze szczególnym uwzględnieniem uzbrojenia wyznaczonych terenów inwestycyjnych</p> <p>Promowanie przedsiębiorczości – edukacja ekonomiczna, propagowanie postaw przedsiębiorczych</p> <p>Rozwój przetwórstwa drzewnego</p> <p>Monitorowanie rynku pracy oraz rozwijanie współpracy między Powiatowym Urzędem Pracy, organizacjami pracodawców i jednostkami edukacyjnymi</p>
Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami aktywnie wspieranego rynku pracy	<p>Wypracowanie form promocji pracodawców</p> <p>Zapewnienie bogatej i dostępnej oferty szkoleń doskonalących umiejętności zawodowe i umożliwiających reorientację zawodową</p> <p>Rozwijanie i ulepszanie bazy ofert pracy i informacji zawodowej</p> <p>Podniesienie kwalifikacji kadry pracowniczej sektora publicznego poprzez staże w partnerskich gminach i powiecie</p>

Podniesienie wydajności i unowocześnienie gospodarstw rolnych na bazie nowoczesnej polityki rolnej

Inwentaryzacja gruntów i gospodarstw rolnych powiatu oraz określenie kierunków rozwoju sektora rolniczego

Zwiększenie efektywności gospodarstw rolnych poprzez komasację ziemi i tworzenie grup producenckich

Podniesienie poziomu wykształcenia oraz umiejętności rolników i osób prowadzących gospodarstwa rolne

Wspieranie rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej, stanowiącej dodatkowe źródło dochodu

Wspieranie efektywnego wykorzystania środków pomocowych przeznaczonych na rozwój rolnictwa poprzez szkolenia, doradztwo, akcje informacyjne

Wykorzystywanie nisz rynkowych oraz wdrażanie nowoczesnych, ekologicznych form uprawy

Różnicowanie i specjalizacja upraw

Rozwój turystyki rowerowej, weekendowej oraz ekoturystyki przyjaznej środowisku

Rozwój i modernizacja bazy noclegowej dostosowanej do różnych potrzeb turystów: gospodarstwa agroturystyczne, schroniska, place biwakowe, pokoje gościnne, motele, pensjonaty, stworzenie, udostępnienie i aktualizacja bazy danych oferty noclegowej

Wsparcie tworzenia kompleksowej oferty turystycznej: inwentaryzacja lokalnych zasobów, atrakcji, bazy noclegowej i turystycznej, powiązanie poszczególnych elementów i stworzenie ofert turystycznych, zapewnienie dostępu do informacji o ofercie turystycznej, opracowanie strategii rozwoju turystyki na terenie Powiatu Wołowskiego

Podniesienie atrakcyjności turystycznej powiatu i rozwój zróżnicowanego sektora turystycznego

Rozwój i modernizacja infrastruktury turystycznej: rowerowej, kajakowej (ścieżki, wiaty, przystanie, wypożyczalnie sprzętu, punkty informacyjne itd.), jednolite oznakowanie powiatu

Wypracowanie i promocja lokalnych produktów turystycznych

Organizacja imprez kojarzących się z Powiatem Wołowskim i tworzących jego markę (np. Dni Powiatu Wołowskiego, Święto Odry itp.)

Wykreowanie Pocysterskiego Zespołu Pałacowo-Klasztornego w Lubiążu jako jednej z najważniejszych atrakcji turystycznych Dolnego Śląska (m.in. dalsza rewitalizacja i zagospodarowanie obiektu, skuteczna promocja, stworzenie produktu turystycznego w oparciu o klasztor, powiązanie z innymi atrakcjami turystycznymi powiatu i regionu)

Skuteczna promocja atrakcji turystycznych powiatu w Polsce i za granicą: wykorzystanie tradycyjnych jak i nowoczesnych form przekazu

Współpraca w ramach ponadregionalnych produktów turystycznych Szlak Odry (partnerstwo Doliny Środkowej Odry) i Szlak Cysterski

II.1.3 sfera społeczna

CEL STRATEGICZNY: Rozwijanie otwartej, wykształconej i twórczej społeczności lokalnej, wrażliwej na potrzeby innych i aktywnie uczestniczącej w życiu publicznym

PRIORYTETY	DZIAŁANIA
Nowoczesna, efektywna i zróżnicowana edukacja umożliwiająca realizację indywidualnych potrzeb	Zmodyfikowanie sieci szkół i placówek powiatowych w aspekcie tendencji demograficznych i potrzeb rynku pracy
	Powołanie Powiatowej Rady Oświatowej
	Modernizacja infrastruktury dydaktyczno-technicznej zgodnie z rzeczywistymi potrzebami i kierunkami rozwoju szkół ze szczególnym uwzględnieniem szkolnictwa zawodowego i kształcenia ustawicznego
	Utworzenie Centrum Kształcenia Praktycznego i Przesposobienia Zawodowego
	Zabezpieczenie i rozwój bazy sportowej w szkołach i placówkach prowadzonych przez powiat
	Wsparcie organizacji pozalekcyjnych zajęć sportowych i edukacyjnych (kółka zainteresowań, kluby, warsztaty itd.)
	Zmodyfikowanie systemu stypendialnego motywującego do nauki oraz wsparcie najzdolniejszych uczniów
	Wdrażanie nowoczesnych, niekonwencjonalnych metod nauki łączących różne obszary tematyczne i zachęcających do większego zaangażowania i samodzielności uczniów
	Wsparcie doksztalcenia zawodowego kadry pedagogicznej
	Nowoczesne kształcenie ustawiczne - zwiększenie możliwości kontynuacji kształcenia przez całe życie poprzez unowocześnianie bazy techniczno-dydaktycznej oraz poszerzanie oferty edukacyjnej dla mieszkańców, zgodnie z ich aspiracjami i umiejętnościami.

Mieszkańcy świadomi swojej tożsamości, chroniący dziedzictwo i tradycje lokalne oraz angażujący się w życie kulturalne	Wsparcie organizacji imprez i wydarzeń kulturalnych, ze szczególnym uwzględnieniem imprez o charakterze ponadlokalnym i angażujących lokalnych twórców i artystów
	Powstanie Izby Muzealnej Ziemi Wołowskiej – dokumentującej dzieje oraz upowszechniającej wiedzę nt. dziedzictwa kulturowo-historycznego Powiatu Wołowskiego
	Opracowanie i wdrożenie spójnej edukacji lokalnej w szkołach na terenie Powiatu oraz interdyscyplinarnych programów i ścieżek edukacyjnych
	Wspieranie powstawania ekomuzeów w Lubiążu i Tarchalicach jako alternatywnych form ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Powiatu Wołowskiego
	Inwentaryzacja i promocja dziedzictwa kulturowego powiatu wołowskiego – opracowanie i udostępnienie bazy danych dot. zabytków, tradycji, historii lokalnej, wsparcie rewitalizacji obiektów zabytkowych
	Organizacja i wsparcie imprez nawiązujących do lokalnych tradycji (np. piknik archeologiczny/dymarki w Tarchalicach, Noc Świętojańska w Przyborowie, kult św Jadwigi w Lubiążu)
	Stworzenie systemu wsparcia dla młodych zdolnych artystów
	Aktywizacja środowisk kulturalnych, twórczych i grup folklorystycznych
Mieszkańcy o wysokiej świadomości społecznej i aktywni w życiu publicznym	Rozwijania społeczeństwa informacyjnego- wspieranie projektów ułatwiających lub umożliwiających dostęp do internetu i usług elektronicznych oraz promowanie korzystania z nowoczesnych technik informatycznych we wszystkich sferach życia
	Budowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez aktywizację mieszkańców do podejmowania samodzielnych inicjatyw i większego zaangażowania się w życie publiczne
	Zacieśnienie współpracy sektora publicznego i organizacji pozarządowych oraz aktywne wspieranie „trzeciego sektora”
	Promocja idei „uczenia się przez całe życie” – podejmowanie działań zachęcających do kontynuowania lub podejmowania nauki przez osoby w różnym wieku oraz promowanie formalnych jak i nieformalnych form kształcenia

Wysoka jakość pomocy społecznej zapewniająca integrację społeczną i przeciwdziałająca wykluczeniu społecznemu	Wprowadzenie i rozwijanie alternatywnych form opieki nad ludźmi starszymi i niepełnosprawnymi np. opieka domowa, opieka dzienna, paliatywna, warsztaty, integracyjne kluby
	Pobudzenie i wspieranie aktywności społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz wspieranie integracji osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną
	Unowocześnianie instytucji pomocy społecznej np. tworzenie pracowni terapeutycznych, przystosowanie pomieszczeń do potrzeb osób niepełnosprawnych
	Stworzenie Ośrodka Wczesnej Interwencji i Terapii w celu możliwie wczesnego diagnozowania i leczenia dzieci niepełnosprawnych
	Rozwój kompleksowego wsparcia dla rodzin w sytuacjach kryzysowych (rozwój pomocy instytucjonalnej, poradnictwa, programów itd.)
	Intensyfikowanie rodzinnych form opieki ze szczególnym naciskiem na rodziny zastępcze
	Popularyzowanie akcji charytatywnych (np. typu Samaritanis Pure)
	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu grup wymagających szczególnego wsparcia i zagrożonych tym zjawiskiem
Doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej	

II.1.4 sfera bezpieczeństwa i administracji

CEL STRATEGICZNY: Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego, dobrego dostępu do usług medycznych oraz unowocześnienie administracji

PRIORYTETY	DZIAŁANIA
<p>Spokojna rodzina, bezpieczny obywatel dzięki współpracy społeczności lokalnej, władz samorządowych oraz służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo</p>	Wzmocnienie struktur Policji na wybranych obszarach powiatu poprzez tworzenie komisariatów (Lubiąż, Wińsko)
	Zacieśnienie współpracy między służbami i inspekcjami a szkołami w zakresie prewencji i bezpieczeństwa publicznego
	Wdrażanie programów edukacyjno-prewencyjnych w odpowiedzi na pojawiające się zagrożenia (m.in. edukacja prawna, bezpieczeństwa ruchu drogowego, ratownictwa medycznego, sanitarno-epidemiologiczna, przeciwpożarowa, weterynaryjna)
	Zwiększenie poziomu świadomości dot. istniejących i dostępnych form pomocy w sytuacjach kryzysowych z naciskiem na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przestępczości wśród nieletnich
	Promocja wśród mieszkańców zachowań właściwych w odniesieniu do sytuacji kryzysowych i pojawiających się zagrożeń (np. zagrożenia powstałe w wyniku awarii chemicznych i powodzi)
	Doposażenie w specjalistyczny sprzęt i pojazdy jednostek straży pożarnej, policji oraz inspekcji
	Rozwój Ochotniczej Straży Pożarnej poprzez popularyzowanie idei OSP, wzmocnienie jej struktur kadrowych oraz modernizację obiektów i doposażenie w sprzęt.
	Wzmocnienie ratownictwa chemicznego na terenie gminy Brzeg Dolny poprzez modernizację jednostki ratowniczo-gaśniczej i wyposażenie jej w odpowiedni sprzęt specjalistyczny
	Poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego poprzez wprowadzanie zintegrowanego systemu monitoringu stanu wód na rzece Odrze
	Rozbudowa centrum powiadamiana ratunkowego, stworzenie zintegrowanego systemu wczesnego ostrzegania i alarmowania ludności przed zagrożeniami
	Modernizacja infrastruktury obiektów służb i inspekcji
Propagowanie idei „samopomocy sąsiedzkiej”	

Przyjazna, efektywna administracja spełniająca wymagania obywatela	Zapewnienie sprawnego działania administracji publicznej przyjaznej obywatelowi i zorientowanej na klienta
	Wdrażanie skutecznego systemu e-administracji poprzez wprowadzanie i rozwijanie nowoczesnych systemów informatycznych, wdrażanie i standaryzację usług i procedur on-line oraz ułatwienie dostępu do elektronicznej informacji publicznej
	Doskonalenie administracji publicznej poprzez stałe podwyższanie kompetencji pracowników oraz wdrażanie nowoczesnych form zarządzania publicznego
	Rozwijanie współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej
Wysoka jakość i dostępność do usług medycznych oraz intensywna profilaktyka zdrowotna	Zoptymalizowanie struktury jednostek służby zdrowia i dostosowanie ich do faktycznych potrzeb mieszkańców
	Zwiększenie dostępności do specjalistycznych usług medycznych i lekarzy specjalistów
	Wyposażenie jednostek służby zdrowia w nowoczesny sprzęt diagnostyczny, medyczny i rehabilitacyjny
	Modernizacja i przebudowa obiektów służby zdrowia w celu dostosowania ich do obowiązujących przepisów i standardów
	Rozwijanie usług rehabilitacyjnych i opiekuńczych ludzi starszych
	Zapewnienie podstawowej opieki zdrowotnej na obszarach wiejskich
	Wdrażanie intensywnych akcji z zakresu profilaktyki zdrowotnej i wczesnej diagnostyki

IV Wskaźniki osiągnięć Strategii – system wdrażania, monitoringu i ewaluacji strategii

Strategia jest dokumentem długookresowym, dlatego badanie realizacji zapisów w niej zawartych powinno odbywać się przynajmniej po 4 latach jej funkcjonowania (oczywiście w odstępach rocznych). Poniżej zostały wyszczególnione wybrane wskaźniki, które posłużą do monitoringu realizacji strategii. Wskaźniki te, określające zarówno produkt jak i rezultat, nie wyczerpują w żaden sposób innych możliwych do przyjęcia parametrów.

Wybrane wskaźniki odnoszą się przede wszystkim do szeroko rozumianej jakości życia i poziomu cywilizacyjnego i opierają się głównie na statystyce publicznej. Zostały również w dużej mierze skorelowane z wskaźnikami zawartymi w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020r. oraz w projekcie Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2017 dla Województwa Dolnośląskiego².

Sfera przestrzenna

- długość zmodernizowanych dróg powiatowych
- długość wybudowanej dodatkowej infrastruktury komunikacyjnej (np. chodniki, ścieżki rowerowe itp.)
- nośność zmodernizowanego obiektu (drogi/mostu)
- nakłady na bieżące utrzymanie (naprawy nawierzchni) drogi w tysiącach zł.
- drogi publiczne o twardej nawierzchni
- ludność korzystająca z sieci wodociągowej w % ludności ogółem, w tym na wsi
- ludność korzystająca z kanalizacji w % ludności ogółem, w tym na wsi
- ludność korzystająca z gazu sieciowego w % ludności ogółem, w tym na wsi
- telefoniczne łącza główne na 1000 ludności.
- ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków w % ogólnej liczby ludności, w tym na wsi.
- zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności.
- ścieki przemysłowe i komunalne nieczyszczone odprowadzane do wód powierzchniowych lub do ziemi
- ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczania.
- odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca.
- udział odpadów wyselekcjonowanych w ogólnej ilości odpadów komunalnych zebranych.
- udział odpadów poddanych odzyskowi w ogólnej ilości odpadów wytworzonych.
- nakłady inwestycyjne budżetów jst na ochronę środowiska
- wydajność oczyszczalni ścieków
- mieszkania oddane do użytku, w tym na wsi.
- długość uregulowanych cieków wodnych
- powierzchnia gruntów poddanych scalaniu
- długość wybudowanej sieci szerokopasmowej w km

Sfera społeczna

- liczba uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy otrzymali stypendium w celu kontynuowania nauki
- liczba studentów, którzy otrzymali stypendium

² wg stanu na sierpień 2006

- średnia miesięczna wysokość stypendium udzielonego uczniom szkół ponadgimnazjalnych
- średnia miesięczna wysokość stypendium udzielonego studentom
- udział osób, które uzyskały pełne średnie wykształcenie wśród osób, które otrzymywały stypendium [Udział osób, które ukończyły naukę w szkole ponadgimnazjalnej (uzyskały pełne średnie wykształcenie) wśród ogółu osób, które otrzymywały stypendium w ostatniej klasie szkoły ponadgimnazjalnej]
- udział osób, które kontynuują naukę w szkole wyższej wśród osób, które otrzymywały stypendium [Udział osób, które kontynuują naukę w szkole wyższej wśród ogółu osób, które otrzymywały stypendium w ostatniej klasie szkoły ponadgimnazjalnej]
- liczba osób promowanych do następnej klasy w ogólnej liczbie uczniów otrzymujących stypendia
- liczba osób, które zaliczyły rok studiów w ogólnej liczbie studentów otrzymujących stypendia
- liczba osób, które ukończyły na miejscu szkołę ponadgimnazjalną
- powierzchnia zmodernizowanych szkół
- powierzchnia obiektów przystosowanych dla potrzeb osób niepełnosprawnych
- saldo migracji ludności
- liczba osób korzystających z bibliotek
- liczba osób na jedną bibliotekę
- liczba książek na 1000 mieszkańców
- wypożyczenia w woluminach na 1000 mieszkańców
- wykształcenie ludności w wieku 15 lat i więcej: • średnie, • wyższe
- powierzchnia obiektów kształcenia ustawicznego wyremontowanych/ zaadaptowanych/ zmodernizowanych
- przyrost ilości osób korzystających z infrastruktury dydaktycznej kształcenia ustawicznego w ciągu roku

sfera gospodarcza

- podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON
- nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach
- nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca;
- wartość środków trwałych brutto w przedsiębiorstwach
- zatrudnienie według sektorów: sektor rolniczy, przemysł i budownictwo, usługi rynkowe, usługi nierynkowe
- liczba staży, praktyk przygotowania do zawodu realizowanych przez placówki edukacyjne we współpracy z sektorem biznesu.
- pracujący ogółem: w tym w sektorze prywatnym
- zmiana poziomu stopy bezrobocia
- użytki rolne w tys. ha
- ilość zalesionych użytków rolnych w ha
- grunty rolne w tys. ha
- powierzchnia zasiewów
- przeciętna powierzchnia użytków rolnych gospodarstwa rolnego, w tym gospodarstwa indywidualne
- ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.
- współczynnik aktywności zawodowej ludności na wsi
- wskaźnik zatrudnienia, • wg grup wieku, • wg płci
- długotrwale bezrobotni w % ogółu, • bezrobotnych, • w tym kobiety

- bezrobotni w wieku do 25 lat w % ogółu, • bezrobotnych, • w tym kobiety
- liczba ofert pracy na 1000 mieszkańców/zarejestrowanych bezrobotnych.
- liczba zorganizowanych szkoleń dla bezrobotnych
- ilość nowych miejsc noclegowych
- wybudowana/zmodernizowana powierzchnia obiektów turystycznych
- nowo powstałe atrakcje turystyczne
- liczba noclegów udzielonych w ciągu roku
- liczba gospodarstw rolnych o powierzchni użytków rolnych powyżej 15ha
- powierzchnia terenów uzbrojonych z przeznaczeniem pod inwestycje

Sfera bezpieczeństwo i administracja

- wybudowana/zmodernizowana powierzchnia obiektów ochrony zdrowia
- liczba zakupionego sprzętu medycznego
- liczba pacjentów lokalnych ośrodków zdrowia
- różnica w kosztach stałych ośrodków zdrowia z uwzględnieniem wskaźnika inflacji
- liczba wykonanych badań sprzętem medycznym
- koszty utrzymania obiektów (zużycia energii elektrycznej, ciepłej, gazu)
- liczba osób korzystających z usług ochrony zdrowia na miejscu
- liczba osób poddawanych diagnostyce
- ilość projektów z zakresu profilaktyki zdrowia
- liczba lekarzy na 1000 mieszkańców
- liczba stomatologów na 1000 mieszkańców
- liczba pielęgniarek na 1000 mieszkańców
- liczba mieszkańców na jedno łóżko szpitalne
- liczba przestępstw
- wskaźnik wykrywalności przestępstw stwierdzonych
- liczba zdarzeń drogowych (kolizji i wypadków) ze wskazaniem miejsc najczęstszego występowania.
- liczba jednostek publicznych podłączonych do bezpiecznego dostępu szerokopasmowego do Internetu
- liczba zorganizowanych publicznych punktów dostępu do Internetu
- liczba instytucji objętych e-usługą
- ilość usług publicznych udostępnianych przez urzędy on-line,
- stopień nasycenia urzędów w sprzęt komputerowy, w tym z dostępem do Internetu,

V Możliwości i źródła finansowania działań ujętych w strategii

Jak już wspomniano we wstępie w strategii zawarte zostały działania leżące nie tylko w gestii samorządu powiatowego, ale także, a często jedynie, innych podmiotów z terenu Powiatu Wołowskiego: gmin, instytucji i służb, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców itp. W kilku przypadkach realizacja niektórych działań będzie możliwa dzięki zaangażowaniu jednostek poziomu regionalnego np. samorządu województwa. Źródłem finansowania osiągnięcia celów strategii są więc przede wszystkim środki podmiotów publicznych (budżetów samorządów, budżetu państwa, środków UE, środków międzynarodowych instytucji finansowych) oraz innych partnerów zaangażowanych w realizację strategii. Źródła finansowania można też jednak podzielić na „wewnętrzne”, w tym wypadku rozumiane jako środki podmiotów z obszaru naszego powiatu, oraz zewnętrzne. Poniżej przedstawiono schematycznie główne zewnętrzne źródła pozyskania środków finansowych

Możliwe źródła finansowania Strategii	
wewnętrzne	zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ budżet powiatu (i jednostek podległych) ⇒ budżet gmin (i jednostek podległych) ⇒ budżety publicznych jednostek, instytucji, służb ⇒ środki organizacji pozarządowych ⇒ środki przedsiębiorstw 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Unia Europejska ⇒ budżet państwa (w tym fundusze celowe, kontrakt wojewódzki) ⇒ budżet województwa dolnośląskiego ⇒ Instrument Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Norweski Mechanizm Finansowy ⇒ Szwajcarski Mechanizm Finansowy ⇒ (prawdopodobnie od 2007r.) ⇒ międzynarodowe instytucje finansowe: np. Europejski Bank Inwestycyjny, Bank Światowy ⇒ fundacje oraz programy/fundusze grantowe

Przy ograniczonych środkach własnych polskich samorządów, w tym i Powiatu Wołowskiego, jedynie pozyskanie środków zewnętrznych gwarantuje możliwie pełne osiągnięcie celów strategii, a często jest warunkiem koniecznym do realizacji inwestycji. Dla Powiatu

Wołowskiego niewątpliwie najważniejszym źródłem współfinansowania zarówno projektów twardych (infrastrukturalnych) jak i miękkich (stypendia, szkolenia itp.) będą fundusze strukturalne Unii Europejskiej: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Europejski Fundusz Społeczny. W nowym okresie programowania 2007-2013 fundusze UE wdrażane będą poprzez następujące programy operacyjne w ramach *Narodowej Strategii Spójności na lata 2007-2013*:

- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych
- Program Operacyjny "Infrastruktura i środowisko"
- Program Operacyjny "Kapitał ludzki"
- Program Operacyjny "Konkurencyjna gospodarka"
- Program Operacyjny "Rozwój Polski Wschodniej"
- Programy europejskiej współpracy terytorialnej
- Program Operacyjny "Pomoc techniczna"

oraz poprzez dwa programy operacyjne służące realizacji Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej

- Program Operacyjny "Rozwój obszarów wiejskich"
- Program Operacyjny "Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich"

Z ww. programów najistotniejszym dla powiatu jako jednostki samorządu terytorialnego będzie Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013 dla Województwa Dolnośląskiego („następca” Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego) oraz PO „Kapitał ludzki”. W ramach RPO głównymi obszarami zainteresowania będą szczególnie priorytety:

- ✓ 4: Rozwój infrastruktury transportowej na Dolnym Śląsku („Transport”)
- ✓ 8: Wykorzystanie i promocja dolnośląskiego potencjału turystycznego i uzdrowiskowego („Turystyka”)
- ✓ 10: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury edukacyjnej na Dolnym Śląsku („Edukacja”)
- ✓ 11: Modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia na Dolnym Śląsku („Zdrowie”)

oraz w mniejszym zakresie (ze względu na bezpośrednie kompetencje i możliwości działania powiatu) priorytety:

- ✓ 5: Poprawa stanu środowiska naturalnego oraz zachowanie różnorodności biologicznej i ochrona przyrody na Dolnym Śląsku („Środowisko”)
- ✓ 6: Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego i przeciwpowodziowego regionu („bezpieczeństwo”)
- ✓ 9: Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego oraz rozwój kultury na Dolnym Śląsku („kultura”)

Równie ważnym źródłem będą dla powiatu szeroko rozumiane dotacje pozyskane z budżetu państwa, a dodatkowe wsparcie mogą stanowić mechanizmy finansowe.

Poniżej przedstawiono źródła finansowania w podziale na poszczególne sfery, przy czym wyszczególnione zostały źródła dostępne dla różnych podmiotów, nie tylko dla samorządu powiatowego, i tak np. z dotacji fundacji prywatnych korzystać mogą zazwyczaj jedynie organizacje pozarządowe.

Sfera	Źródło finansowania	Rodzaje działań
PRZESTRZENNA	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Fundusze UE: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (w ramach RPO) Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich ✓ Fundusze krajowe publiczne: Terenowy Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, Narodowy/Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dotacje celowe budżetu państwa (np. w ramach Kontraktu Wojewódzkiego), rezerwa celowa ✓ inne: Mechanizmy finansowe :Norweski, EOG, Szwajcarski; Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej, Fundusz Wspomagania Wsi 	<p>przedsięwzięcia z zakresu budowy, przebudowy, modernizacji szeroko rozumianej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej;</p> <p>działania służące ochronie środowiska naturalnego oraz z zakresu zagospodarowania przestrzennego projekty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich</p>
GOSPODARCZA	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Fundusze UE: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (w ramach RPO), Europejski Fundusz Społeczny, Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich ✓ inne: Mechanizmy finansowe: Norweski, EOG, Szwajcarski; Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej, Fundusz Wspomagania Wsi, Akademia Rozwoju Filantropii 	<p>wsparcie rozwoju sektora MŚP (np. finansowe wspieranie nowych inwestycji, promocja eksportu, wsparcie powstawania nowych firm, wsparcie instytucji otoczenia biznesu, rozwój przedsiębiorczości.)</p> <p>działania związane z polityką zatrudnienia i rozwojem kwalifikacji zawodowych.</p> <p>działania związane z rozwojem rolnictwa i obszarów wiejskich. (wsparcie rozwoju gospodarstw rolnych, modernizacji/przekształceń w rolnictwie, itd.)</p> <p>rozwój turystyki (np. budowa, modernizacja infrastruktury turystycznej, promocja regionu i walorów turystycznych itp.)</p>
SPOŁECZNA	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Fundusze UE: Europejski Fundusz 	modernizacja infrastruktury

	<p>Rozwoju Regionalnego (w ramach RPO) Europejski Fundusz społeczny, Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich; programy wspólnotowe: np. Sokrates, Leonardo da Vinci itp.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Fundusze krajowe publiczne: Fundusz Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, dotacje celowe budżetu państwa (np. w ramach Kontraktu Wojewódzkiego), rezerwa celowa ✓ Inne: Mechanizmy finansowe: Norweski, EOG, Szwajcarski; Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej, Fundusz Wspomagania Wsi, Akademia Rozwoju Filantropii, Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży 	<p>społecznej i edukacyjnej działania związane z rozwojem zasobów ludzkich., rozwój kształcenia ustawicznego, wsparcie dzieci i młodzieży</p> <p>projekty pobudzające tożsamość lokalną i aktywność obywatelską</p> <p>Wsparcie osób niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym</p>
<p>BEZPIECZEŃSTWA I ADMINISTRACJA</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Fundusze UE: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (w ramach RPO) Europejski Fundusz Społeczny ✓ Fundusze krajowe publiczne: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, dotacje celowe budżetu państwa (np. w ramach Kontraktu Wojewódzkiego), rezerwa celowa ✓ Inne: Mechanizmy finansowe: Norweski, EOG, Szwajcarski 	<p>Modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia, rozwój profilaktyki i ochrony zdrowia</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa obywateli, zwiększenie bezpieczeństwa publicznego, wzmacnianie potencjału administracyjnego, wdrażanie nowoczesnego zarządzania publicznego, doskonalenie kompetencji pracowników administracji publicznej</p> <p>wdrażanie i rozbudowa e-administracji</p>